

Hallituksen reformi: Kuntien kustannusten karsinta tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä

A. Yhteenveto

1. Tavoitteet ja tehtävät

Hallitusohjelman mukaan hallitus vähentää kuntien kustannuksia 1 miljardilla eurolla karsimalla lakisääteisiä tehtäviä sekä niiden toteuttamista ohjaavia velvoitteita. Hallitusohjelmassa ja sen liitteessä 3 on tehty useita linjauksia tähän liittyen.

Valtiovarainministeriö on asettanut hankkeen ja valmisteluryhmän kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen toimenpideohjelman valmistelua ja toimeenpanon koordinoitua varten. Hankkeen toimikausi on 25.6.2015. - 31.3.2016.

Reformiministerityöryhmä ohjaa ja linjaa hankkeen valmistelua ja toimeenpanoa.

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen kärkihankkeen vastuuministerinä johtaa valmistelua ja toimeenpanoa hallituksen päätöksen mukaisesti.

Valmisteluryhmän tehtävänä on vastata kuntien tehtävien ja velvoitteiden toimenpideohjelman valmistelusta sekä koordinoita ministeriöiden toimintaa ohjelman valmistelussa. Valmisteluryhmä yhteensovittaa yksityiskohtaisten esitysten valmistelua vuoden 2015 loppuun mennessä. Valmisteluryhmän tehtävänä on myös koordinoita ohjelman toimenpiteiden jatkovalmistelua vuoden 2016 kehysriiheen saakka.

Työryhmässä on edustajat liikenne- ja viestintäministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, oikeusministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, sisäministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, ympäristöministeriöstä sekä Suomen Kuntaliitosta. Työryhmän puheenjohtajana toimii ylijohtaja Silja Hiironniemi valtiovarainministeriöstä.

2. Kuntien kustannusten karsimisen periaatteet ja linjaukset

Toimenpideohjelmahdotukseen on otettu mukaan

- ministeriöiden ehdottamat uudet lakisääteisten tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä tai joustavoittamista tarkoittavat toimenpiteet
- ministeriöissä meneillään olevissa säädöshankkeissa toteutettavat kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä tarkoittavat toimenpiteet
- hallitusohjelman reformeissa ja kärkihankkeissa toteutettavat kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä tarkoittavat toimenpiteet.

Toimenpideohjelmaan ei ole otettu sellaisia sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksia, jotka kiinteästi kytkeytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudelleenorganisoituihin. Toimenpideohjelmaan on kuitenkin otettu sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön sisältämien tehtäviä ja vel-

voitteita koskevien säädösten muutokset ja niiden säästövaikutukset siltä osin, kuin ehdotukset ovat valmisteltavissa ja toteutettavissa sote-uudistuksen sisällöstä ja aikataulusta riippumatta. Näiden toimenpiteiden vaikutukset näkyvät ensin kuntien ja kuntayhtymien toiminnassa, ja järjestämislain voimaantultua ne vaikuttavat itsehallintoalueiden toimintaan.

Toimenpideohjelmaan ei ole sisällytetty digitalisointihankkeista syntyviä säästöjä, jollei samalla ole kyse kuntien tehtäviä ja velvoitteita koskevien säännösten muuttamisesta.

Hallitusohjelmassa asetettuun 1 miljardin euron tavoitteeseen

- ei ole laskettu mukaan hallitusohjelman liitteessä 6 lueteltuja säästöjä, vaikka ne aiheutuisivat kuntien tehtävien tai velvoitteiden vähentämisestä,
- on laskettu mukaan ainoastaan säädösmuutosten arvioidut välittömät säästöt esimerkiksi henkilöstökustannuksiin. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tai vaikutusta toiminnan tuloksellisuuteen ei ole voitu tässä vaiheessa laajemmin arvioida. Täysimääräinen muutosten vaikutusarviointi tehdään kunkin toimenpiteen osalta varsinaisen lainvalmistelun yhteydessä.
- on pääsääntöisesti laskettu mukaan toimenpiteiden mahdollistamat säästöt. Kuntien tosiasiallista säästömahdollisuuksien käyttöönottoa ei ole voitu tässä vaiheessa arvioida.
- on laskettu mukaan maksupolitiikan vapauttamisen ja muiden lainsäädäntötoimenpiteiden mahdollistamat arvioidut kuntien lisätulot,
- on otettu huomioon useimmiten toimenpiteen bruttosäästövaikutukset kunnille sekä vaikutukset valtion ja koko julkisen talouden kustannuksiin.

Säästöarviot tehdään kunkin toimenpiteen kussakin valmisteluvaiheessa käytettävissä olevan tiedon pohjalta, ja ne tarkentuvat valmistelun edetessä.

3. Toimenpideohjelman rakenne ja sisältö pääpiirteittäin

Toimenpideohjelma muodostuu hallitusohjelman kirjauksiin perustuen teemoittain kootuista toimenpidekokonaisuuksista ja teemoihin sisältyvistä yksityiskohtaisista toimenpide-ehdotuksista. Toimenpideohjelman ehdotukset toteutettuina mahdollistavat sen, että kunnat voivat toteuttaa toiminnassaan säästöjä. Ehdotukset mahdollistavat nykyistä joustavammat toimintatavat hyvinvointipalveluissa yli sektorirajojen.

Teema 1

Kuntien tehtävien vähentäminen ja supistaminen

Teema sisältää 14 ministeriöiden esittämää kuntien tehtäviä vähentävää tai supistavaa toimenpide-ehdotusta, joiden arvioidut säästöt julkiseen talouteen ovat yhteensä 159,6 milj. euroa. Rahamääräisesti suurimpia toimenpiteitä ovat vammaislainsäädännön uudistaminen (säästövaikutus noin 54,1 milj euroa koko julkiseen talouteen), pelastustehtävien siirto itsehallintoalueille ja pelastuslainsäädännön uudistaminen (48 milj euroa) ja eräiden vanhuspalvelulain mukaisten osatehtävien poistaminen kuntien tehtävistä (35,2 milj. euroa).

Säädösmuutosten valmistelusta ja toteutuksesta vastaa kukin ministeriö oman sektorinsa tehtävien osalta.

Teema 2

Kelpoisuusehtoja ja henkilöstörakennetta koskevien velvoitteiden joustavoittaminen

Teema sisältää ehdotukset kuntien henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia ja työnjakoa koskevista muutoksista. Kelpoisuusvaatimuksia koskevasta sääntelystä poistetaan tutkinnon tasoa tai tiettyä tutkintoa koskevat vaatimukset, joita ei ole erittäin painavista syistä tarpeellista säilyttää. Käynnistetään pikaisesti eri ammattiryhmien välinen tehtävänsiirtojen valmistelu terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattiteissa. Joustavoitetaan kelpoisuuden saavuttamista mm. täydennyskoulutuksella.

Ammattiryhmien välisten tehtävänsiirtojen toteuttamisen kautta kuntien on arvioitu saavan noin 90 milj. euron suuruiset säästövaikutukset. Vastuuministeriöinä näissä muutoksissa ovat STM ja OKM.

Teema 3

Velvoitteiden vähentäminen ja keventäminen velvoitetyypeittäin

Käynnistetään eri sektoreiden lainsäädäntöjen arviointihankkeet, joissa puretaan ja joustavoitetaan kuntien tehtävien toteuttamistapaa koskevia säännöksiä, jotka koskevat palvelujen saatavuutta, hallinnon sisäistä prosessia ja ulkoista viranomaisprosessia sekä laaditaan kuntien ja itsehallintoalueiden järjestämien palvelujen toteuttamisen menettelytapoja koskevat uudet yleiset säännökset.

Toimenpide-ehdotukset koskevat muun muassa erityislakien sisältämiä toimintokohtaisia yhteensä noin 350 suunnitelmien tekovelvoitetta ja hallinnon sisäistä viranomaisyhteistyövelvoitetta sekä henkilökohtaisten palvelusuunnitelmien tekemistä koskevaa velvoitetta, tiedon antamista ja kuulemista koskevaa velvoitetta. Säästövaikutuksiksi on laskennallisesti arvioitu yhteensä 18,1 milj. euroa.

Teema 4

Kuntien toimintavapauden edistäminen ja edellytysten luominen tuloksellisempien ja joustavampien sektorirajat ylittävien palveluprosessien käyttöön ottamiselle

Tärkeiden palvelujen ja poikkihallinnollisten palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen kohdistuvat velvoitteet käydään läpi ja puretaan mahdollisimman joustavien ja tehokkaiden palveluprosessien mahdollistamiseksi. Poistetaan monialaisen toiminnan esteet ja helpotetaan viranomaisten tietojen siirtämistä palveluprosessin aikana asiakkaan palvelutarpeiden toteuttamiseksi ja tuloksellisempien palveluprosessien mahdollistamiseksi.

Ehdotus koskee useiden palvelusektoreiden hyvinvointipalvelujen integroimista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, päihde- ja mielenterveyspalveluissa ja vanhusten palveluissa. Välittömät säästövaikutukset on tässä vaiheessa arvioitu erittäin varovasti 0,5 milj euron suuruisiksi.

Joustavoitetaan erityisryhmien (vanhukset, vammaiset, kehitysvammaiset, päihdeongelmaiset, mielenterveyskuntoutujat) asumispalvelujen ja palveluasumisen suunnittelua, toteuttamista ja valvontaa. Laaditaan joustavia asumispalveluja ja palveluasumista koskeva valtioneuvoston periaatepäätös, jossa uudistetaan palveluasumista koskevat kriteerit siten, että niillä vastataan asiakkaiden erilaisiin tarpeisiin sekä tuetaan erilaisten ja monimuotoisten toimintamallien kehittämistä paikallisten tarpeiden mukaisesti. Asumispalveluja koskevat suositukset kumotaan ja ARA:n oppaat uudistetaan. Säästövaikutuksiksi on arvioitu noin 28 milj. euroa.

Teema 5

Kuntien ohjauksen ja valvonnan kehittäminen

Kuntiin kohdistuvat ohjaus- ja valvontaprosessit ja niitä ohjaavat säädökset ja suositukset käydään läpi. Tehdään ehdotus suositusten tarkistamisesta ja kuntiin kohdistuvan valvonnan periaatteista.

Valvonnan periaatteita kehitetään siten, että kuntien ja itsehallintoalueiden omavalvonta muodostaa valvontatoiminnan perustan. Valtion kuntiin kohdistamassa viranomaisvalvonnassa siirretään painopistettä kuntien omavalvontaohjelmia hyödyntävään riskiperusteiseen ennakoivalvontaan, ja siirrytään resurssien valvonnasta asiakasnäkökulmasta lähtevään palvelujen tulosten seuraamiseen ja arviointiin. Kuntien toiminnan valvontakynnys ei voi perustua säädöksiä tarkentaviin tulkintaohjeisiin. Ehdotetaan, että lainsäädäntöön sisällytetään valvonnan periaatteet sisältävät säännökset.

Uudelleenorganisoidaan ja kootaan kunnille annetut ohjaus- ja valvontatehtävät keskushallinnon ja aluehallinnon uudistamisen yhteydessä.

Teema 6

Vapaakuntakokeilun käynnistäminen ja innovaatioiden edistäminen

Käynnistetään kuntien kokeilukulttuuria edistäviä prosesseja yhteistyössä eri toimijoiden ja verkostojen kanssa.

Arvioidaan tarve vapaakuntakokeilua koskevaan pysyvään lainsäädäntöön. Ensisijaisesti kuntien tehtävien toteuttamistapaa koskevia velvoitteita puretaan muuttamalla suoraan lainsäädäntöä pysyvästi. Niissä tapauksissa, joissa sääntelyn purkamista ei voida toteuttaa suoraan muuttamalla pysyvästi lainsäädäntöä, käynnistetään kokeiluja lainsäädännön purkamis- ja väljentämismahdollisuuksien selvittämiseksi.

Säästövaikutukset eivät ole tässä vaiheessa arvioitavissa.

Teema 7

Sääntelypolitiikan periaatteet ja kuntien tehtävien ohjauksen uudistaminen

On laadittu ehdotus, joka sisältää kahdeksan kuntien sääntelypolitiikan periaatetta hallituksen hyväksyttäväksi. Periaatteiden täydennykseksi laaditaan soveltamisohjeet ministeriöiden säädösvalmistelijoille.

Periaatteisiin sisältyy muun muassa se, että kuntia sitovassa lainsäädännössä määritellään vain toiminnan tarkoitus, tavoitteet, tulokset ja oikeudellisesti velvoittavat sisällöt. Toimintatavat ja keinot tavoitteiden ja sisältöjen toteuttamiseksi jätetään pääsääntöisesti kuntien päätösvaltaan. Viranomaiset eivät anna kunnille säännöksiä tarkempia norminomaiseksi tulkittavia suosituksia tai tulkintaohjeita.

Ministeriöt käyvät läpi voimassaolevat ministeriöiden ja valtion viranomaisten antamat suositukset ja ohjeet ja kumoavat ne tai korjaavat ne sääntelypolitiikan periaatteen mukaisiksi. Keskeistä on luopua toimitiloja ja henkilöstöä koskevista norminomaiseksi tulkittavista suosituksista tai tulkintaohjeista.

Säästövaikutuksia sääntelypolitiikalle ei ole arvioitu.

Teema 8

Kuntien maksutulojen lisääminen

Vapautetaan kuntien maksupolitiikkaa ja laajennetaan palvelujen maksuperusteisuutta. Ministeriöt käyvät läpi eri sektoreilla toiminnasta perittäviä maksuja koskevan lainsäädännön ja tekevät tarvittavat muutosesitykset, jotka lisäävät kuntien mahdollisuuksia toiminnan kustannusten kattamiseen maksutuloilla. Siirrytään lupa- ja valvontaviranomaistoiminnassa kohti kustannusvastaavuutta.

Säästöarvio teeman 8 toimenpiteiden osalta on 20,75 milj. euroa.

Teema 9

Julkisesti tuettujen henkilökuljetusten uudistaminen

Uudistetaan henkilö-, posti- ja tavarakuljetuksia koskeva lainsäädäntö. Suunnitellaan henkilöliikennehankintoja suurempina kokonaisuuksina.

I vaiheessa puretaan kilpailua rajoittava lainsäädäntö ja kevennetään julkista ohjausta niin, että lähtökohtana on markkinaehtoisuus. Mahdollistetaan henkilö- ja tavarakuljetusten yhdistäminen ja ketjuttaminen.

Säästövaikutukset kunnille ovat 40 milj. euroa, Kansaneläkelaitokselle 33 milj. euroa.

Teema 10

Kuntien tuotantokustannusten mittariston kehittäminen ja käyttöönotto

Perustetaan palvelukohtainen kuntien tiedon keruujärjestelmä. Kuntien nykyinen raportointivelvollisuus Tilastokeskukselle muutetaan siten, että kunnat ja kuntayhtymät sekä tulevat itsehallintoalueet tuottavat taloutta koskevat tietonsa yhteen yhteiseen raportointipalveluun käyttäen yhteisiä taloustietoja koskevia koodistoja.

Liitetään valtion viranomaisten tiedonkeruu samaan yhteiseen järjestelmään.

Säästöarvio on yhteensä 33,5 milj. euroa pitkällä aikavälillä. Säästöjen syntyminen edellyttää investointeja.

B. Toimenpideohjelma

Toimenpiteet teemoittain

Hallitusohjelmassa ja sen liitteessä 3 mainitut toimenpiteet on koottu yhteen teemoittain. Toimenpideohjelma muodostuu teemoittain kootuista toimenpidekokonaisuuksista.

Teema 1	Kuntien tehtävien vähentäminen ja supistaminen	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<i>Hallitus vähentää kuntien kustannuksia 1 miljardilla eurolla (liite 3) karsimalla lakisääteisiä tehtäviä sekä niiden toteuttamista ohjaavia velvoitteita. Hallitus ei anna kunnille lainkaan uusia tehtäviä tai velvoitteita vaalikaudella 2015-2019. Hallitus sitoutuu pitämään voimassa 100 prosentin valtionosuudet turvaavan lain. Mikäli valtionosuuksia leikataan, hallitus vähentää kuntien tehtäviä samassa suhteessa.</i>	
Tilannekuva	Kuntien taloustilanne on pysynyt kireänä. Velkaantuminen jatkui vuosina 2014 - 2015. Samaan aikaan palvelutarve väestörakenteen muuttuessa kasvaa nopeasti. Kuntien tehtävien ja velvoitteiden määrä on vuosikymmenien aikana jatkuvasti lisääntynyt, ja jatkunut edelleen 2000- ja 2010-luvulla. Tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen on välttämätöntä. Se mahdollistaa lyhyemmän ja pidemmän tähtäimen kustannussäästöjä välittömien toimenpiteiden kautta ja kuntien prosessien ja toimintamallien uudenlaisen kehittämisen kautta.	
Toimenpide 1.1	Luovutaan alueen pelastustoimen järjestämästä piirinuohousjärjestelmästä Nuohouksen järjestäminen on kuntien (alueen pelastustoimen) lakisäätäinen tehtävä. Tarkoitus on luopua järjestelmästä ja saattaa nuohoustoimi vapaan kilpailun periaatteen mukaiseksi toiminnaksi.	HE 2016, Voimaantulo viimeistään 2017 SM
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Muutetaan pelastuslain (379/2011) sääntelyä siten, että alueen pelastustoimen (kuntien lakisäätäinen yhteistoiminta) velvollisuus järjestää nuohouspalvelut alueellaan poistetaan pelastuslain 59 §:stä (piirinuohousjärjestelmästä luopuminen). Nuohouspalveluiden tuottaminen jää vapaan kilpailun periaatteen mukaiseksi toiminnaksi. Samalla toteutetaan pelastuslain 9 lukuun (nuohouspalvelut) muutoksen edellyttämät muut lainsäädännölliset muutokset.	
Säästöarvot ja säästöpotentiaali	Kustannussäästöarvio (kaikkien pelastuslaitosten osalta yhteensä): max. 9,5 htv (n. 500 000 euroa).	Htv väheneminen ja aikataulu riippuu kunnallisten pelastuslaitosten toimenpiteistä velvoitteen poistumisen jälkeen.
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarvot	Muut mahdolliset vaikutukset tarkentuvat säädösvalmistelutyön yhteydessä.	
Toimenpide 1.2	Siirretään korjaus- ja energia-avustusten käsittely kunnista ARA:aan. Asuntojen korjaus- ja energia-avustukset myönnetään asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain (1184/2005, korjausavustuslaki) mukaisesti niihin käyttötarkoituksiin, joihin kunakin vuonna osoitetaan määrärahaa valtion talousarviossa. Osan avustuksista myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA ja osan kunnat.	HE hallituksen käsiteltäväksi vuoden 2017 budjettilakiesitysten yhteydessä, voimaantulo 2017

	<p>Kuluvana vuonna avustuksia saa myöntää yhteensä 40 milj. euroa hissien jälkiasentamiseen asuinrakennuksiin ja liikkumisesteiden poistamiseen niissä, vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaamiseen, asuinrakennusten kuntotutkimuksiin ja pientalojen harkinnanvaraisiin energia-avustuksiin. Valtion vuoden 2016 valtion talousarvioesityksen mukaan samoihin käyttötarkoituksiin saa ensi vuonna myöntää yhteensä 25 miljoonaa euroa (mom.35.20.55 ja 35.20.60). Laki mahdollistaa avustusten myöntämisen myös eräisiin muihin käyttötarkoituksiin, joihin kuitenkaan ei ole tänä vuonna rahoitusta eikä ole tulossa ensi vuonnakaan.</p> <p>Toimivalta avustusten myöntämisessä on jaettu ARA:n ja kuntien välillä siten, että kunnat myöntävät avustukset vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaamiseen, asuinrakennusten kuntotutkimusavustukset ja pientalojen harkinnanvaraiset energia-avustukset.</p>	<p>alusta.</p> <p>YM</p>
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Laki asuntojen korjaus- energia- ja terveyshaitta-avustuksista (1184/2005) Valtioneuvoston asetus asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista (128/2006) Valtionavustuslaki (688/2001)</p> <p>Avustukset myönnetään korjausavustuslain mukaisesti. Avustusten myöntämisessä toimivallan muutos avustusten myöntämisessä kunnilta ARA:lle edellyttää kyseisen lain muutoksen. Avustusten myöntämistä koskee lisäksi valtioneuvoston asetus asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista (128/2006).</p> <p>Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA on antanut kunnille vuotuiset avustusten hakumenettelyä koskevat ohjeet ja muut tarpeelliset ohjeet.</p>	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>Toimivallan siirto yksinkertaistaisi kuntien myöntämien avustusten myöntämisen menettelyä ja vähentäisi hallintokustannuksia.</p> <p>Kuntaliiton asiantuntija-arvio kunnille avustusten myöntämisestä syntyvistä hallintokustannuksista on 3,5-4 milj. euroa vuodessa. Nykyisellään kaikissa kunnissa on avustuksia käsitteleviä henkilöitä. Pääosa henkilöistä käsittelee avustuksia muiden työtehtävien ohessa.</p> <p>ARA:n arvion mukaan kuntien myöntämien korjaus- ja energia-avustusten käsittely ARA:ssa vaatisi viiden henkilötyövuoden lisäresurssin (noin 700 avustusta/htv).</p> <p>Nettosäästö julkiselle taloudelle: 3,2-3,7 miljoonaa euroa.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>Keskittämällä ARA:aan säästetään kuntien henkilöstökustannuksissa sekä parannetaan toiminnan ja päätösten laatua. Nykyinen järjestelmä edellyttää kunnilta mm. henkilöstön jatkuvaa kouluttamista muuttuvien tukien vuoksi.</p> <p>Asunnon korjaustarve kartoitetaan yleensä samassa yhteydessä kun henkilölle tehdään kokonaisvaltainen palvelusuunnitelma. Irrottaessa korjausavustukset kuntien keinovalikoimasta, tulee kiinnittää huomiota palvelukonaisuuden toimivuuteen jatkossakin.</p>	

	<p>Kuntien myöntämistä avustuksista suurin osa myönnetään vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaamisen osarahoitukseksi. Avustukset on tarkoitettu käytettäväksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuden yhteydessä siten, että ne sovitetaan yhteen esimerkiksi vammaispalvelulain nojalla asunnon korjaamiseen myönnettävän rahoituksen kanssa.</p> <p>Ei ole selvää, että uudistus olisi myönteinen myös avustuksenhakijan kannalta. Asiakas voisi joutua uudistuksen jälkeen asioimaan sekä kunnan että ARA:n kanssa korjausrahoitusasiassa tai vaihtoehtoisesti kunnan viranomaisen joutuisi hoitamaan asioinnin ARA:n kanssa asiakkaan puolesta. Näiden avustushakemusten myös pitänee uudistuksen jälkeenkin kulkea kuntien kautta jossain vaiheessa. Muutoin vaarana on päällekkäinen rahoitus kunnasta ja valtiolta samoille kustannuksille. Onkin ilmeistä, että kunnille syntyisi myös uudistuksen jälkeen jonkin verran avustusten myöntämiseen liittyviä hallintokustannuksia.</p>	
Toimenpide 1.3	<p>Vähennetään terveyteen liittyvien todistusten määrää</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poistetaan kunnan velvollisuus antaa lääkärintodistus tai -lausunto silloin kun se ei välittömästi liity potilaan hoitoon tai ole potilasturvallisuuden takia tai sosiaalihuollon/-etuuden tai oikeuslaitoksen toiminnan kannalta välttämätön. Edellyttää muiden eri hallinnonalojen lainsäädännön tarkistamista. Ei tässä vaiheessa koske lyhytaikaisia sairauslomatoistuksia. - Ammattihenkilöiden välisen työnjaon täsmentäminen todistusten ja lausuntojen laadinnassa. - Ohjeistuksen tarkentaminen lausuntojen ja todistusten laatimisessa, mm. monimutkaisten ja laajempien sairauspoissaolojen todistaminen - Sähköisten lausuntojen laatimisen ja välittämisen tehostaminen 	<p>syksy 2015</p> <p>STM käynnistää hankkeen säädös- muutosten valmistelun.</p>
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Kirjoitetaan terveydenhuoltolakiin pykälä, jossa kuntia velvoitetaan antamaan ainoastaan ne lausunnot ja todistukset, jotka liittyvät välittömästi potilaiden hoitoon tai ovat potilasturvallisuuden takia tai sosiaalihuollon/-etuuden tai oikeuslaitoksen toiminnan kannalta välttämättömiä.</p> <p>Muutetaan maksuasetusta siten, että kaikki muut lausunnot ja todistukset ovat aina maksullisia ja niistä voi periä tuotantokustannuksia vastaavan maksun.</p> <p>Sairausvakuutuslaki Työtaturma- ja ammattitautilakia (voimaan 1.1.2016) Ajokorttilaki Tieliikennelaki ym</p>	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>Asiantuntija-arviona on esitetty, että toimenpiteillä saavutettaisiin 30 %:n säästö kustannuksista, eli 10,2 milj. €. Tämä toteutuisi porrastetusti 2016: 2 milj. €, 2017: 5 milj. €, 2018: 10,2 milj. €.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>Lääkäreiden ja osin hoitajien työajan säästöt erikseen laadittavien todistusten ja lausuntojen vähentyessä.</p> <p>THL on tekemässä tutkimusta lääkäreiden työajan kohdentumisesta erityisesti suhteessa Kelan lausunto-/todistuskäytäntöihin ja vaatimuksiin, tulokset eivät vielä käytettävissä.</p>	

Toimenpide 1.4	Yhdenmukaistetaan lukiokoulutuksessa aikuisten oppimäärän mukaan opiskelevien oppimäärä poistamalla velvollisuus järjestää lukiossa taito- ja taideaineet sekä terveystieto myös aikuisten oppimäärän mukaan opiskeleville, jotka ovat alle 18 vuotta.	Voimaan 1.8.17 OKM
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Lukiolaki Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta Lukioasetus</p> <p>Taito- ja taideaineet sekä terveystieto lukiokoulutuksessa:</p> <p>Lukiolain 7 §:n mukaisesti taito- ja taideaineet sekä terveystieto ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka 18 vuotta täytettyään aloittavat lukiokoulutuksen. Yli 18 vuotta täyttäneellä opiskelijalla on kuitenkin ollut oikeus valita oppimääräänsä taito- ja taideaineita.</p> <p>Muutetaan voimassa olevaa lukiolakia siten, että taito- ja taideaineiden opiskelu on vapaaehtoista myös niille opiskelijoille, jotka ennen 18 vuotta täytettyään aloittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Otetaan muutos huomioon osanan lukion rahoitusuudistusta, jonka tarkoitus on tulla voimaan v. 2017.</p>	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	Taito- ja taideaineiden vapaaehtoisuus: Kunnat 0,82 M€, valtio 0,58 M€, yhteensä 1,4 M€	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Vähentää taito- ja taideaineiden opiskelua aikuislukioissa.	
Toimenpide 1.5	<p>Ympäristönsuojelulain ja ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen sekä eräiden muiden säädösten uudistamishanke, kolmas vaihe; sujuvoittaminen</p> <p>Ympäristönsuojelulain ja asetuksen sekä eräiden muiden säädösten uudistaminen yhteydessä sujuvoitetaan säädöksiä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lupamenettelyn sujuvoittamista erityisesti asianosaisten kuulemisen ja osallistumisoikeuksien varaamisen osalta - ympäristönsuojelulain mukaisten luvanvaraisten laitosten luetteloa tavoitteena nostaa luvanvaraisuuskynnyksiä, toimialakohtaisten valtioneuvoston asetusten ja niihin liittyvän rekisteröintimenettelyn käyttöä luvanvaraisuuden sijaan sekä laitosten luvanvaraisuuteen liittyviä lupaviranomaisten toimivaltasäännöksiä - eläinsuojien osalta edellytyksiä säätää nyt lupamääräyksissä ratkaistavista asioista toimialakohtaisessa valtioneuvoston asetuksessa, jonka jälkeen arvioidaan, missä laajuudessa asetus mahdollistaa eri toimintojen siirtämisen lupamenettelystä kevyempään menettelyyn tai mahdollistaa nyt lupamenettelyssä ratkaistavien asioiden määrän rajaamisen. <p>Meneillään olevassa ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen 3. vaiheessa valmistellaan hallituksen esitys ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyvä valtioneuvoston asetuksen muutos. Lain ja asetuksen muutoksella sujuvoitetaan edelleen ympäristölupamenettelyä. Lain ja asetuksen</p>	<p>YSL III-vaiheen <i>ehdotukset</i> 31.12.2015, eduskunnalle 2016</p> <p>YM</p>

	<p>muutoksilla on tarkoitus siirtää eräitä toimintoja pois luvanvaraisuudesta joko kokonaan tai selkeästi kevyempien menettelyjen piiriin. Erityisesti eläinsuojien lupamenettelyn sujuvoittaminen on kehittämiskohteenä. Hanke jakautuu kolmeen alaprojektiin joilla on seuraavat tehtävät:</p> <p>Projektin 1 tehtävänä on</p> <ul style="list-style-type: none"> - jatkaa ympäristölupamenettelyn sujuvoittamiseksi tarpeellisten toimien ja muutostarpeiden arviointia ja tehdä tarvittavat muutosehdotukset säännöksiin, jotka koskevat tiedottamista, osallistumista, osallistumisoikeuksien varaamista ja asianosaisten kuulemista lupamenettelyssä - tehdä muita tarvittavia ehdotuksia lupamenettelyn tehostamisesta. <p>Projektin 6 tehtävänä on</p> <ul style="list-style-type: none"> - selvittää erikseen eläinsuojien osalta edellytyksiä säätää nyt lupamääräyksissä ratkaistavista asioista toimialakohtaisessa valtioneuvoston asetuksessa - edellisen kohdan selvityksen perusteella arvioitava edellytyksiä siirtää eläinsuojia lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn tai rajata lupamenettelyssä ratkaistavien asioiden määrää - selvittää valtioneuvoston asetusta koskevan ehdotuksen pohjalta lupaviranomaisten toimivallanjakoa - selvittää muita lupakäsittelyn käytäntöjen edelleen sujuvoittamis- ja ohjeistustarpeita - laatia tarvittavat ehdotukset selvitettävistä asioista. <p>Projektin 7 tehtävänä on</p> <ul style="list-style-type: none"> - jatkaa ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 mukaisen luvanvaraisten laitosluettelon tarkastelua, arvioida luettelon toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta ympäristönsuojelun toteutumisen kannalta ja ottaen huomioon lupa- ja valvontaviranomaisten voimavarat - tehdä tarvittavat ehdotukset toimintojen luvanvaraisuusrajojen nostamisesta, toimintojen siirtämisestä ympäristönsuojelulain liitteen 2 piiriin rekisteröitäväksi toiminnaksi sekä tähän liittyviksi tarpeiksi säätää näiden toimialojen ympäristönsuojelusta valtioneuvoston asetuksella - tehdä tarvittaessa ehdotuksia muiksi toimenpiteiksi ja uusiksi säännösehdoiksi, joita voitaisiin käyttää luvanvaraisuuden ja rekisteröimisen sijaan toimintojen ennakollisessa ympäristövalvonnassa. 	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Ympäristönsuojelulaki Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>Kyseessä on luvanvaraisuutta koskeva laaja uudistus, taloudelliset vaikutukset arvioidaan osana lainsäädäntötyötä. Alustava karkea arvio kuntatalouden säästöistä on 0,5-1,5 milj. euroa/vuosi. Säästöarvio täsmentyy osana lainsäädäntötyötä.</p> <p>Lain ja asetuksen muutoksella sujuvoitetaan edelleen ympäristölupamenettelyä. Lain ja asetuksen muutoksilla on tarkoitus siirtää eräitä toimintoja</p>	

	pois luvanvaraisuudesta joko kokonaan tai selkeästi kevyempien menettelyjen piiriin. Erityisesti eläinsuojien lupamenettelyn sujuvoittaminen on kehittämiskohteena.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<ul style="list-style-type: none"> - lupamenettelyn sujuvoittamista erityisesti asianosaisten kuulemisen ja osallistumisoikeuksien varaamisen osalta - ympäristönsuojelulain mukaisten luvanvaraisten laitosten luettelo tavoitteena nostaa luvanvaraisuuskynnyksiä, toimialakohtaisten valtioneuvoston asetusten ja niihin liittyvän rekisteröintimenettelyn käyttöä luvanvaraisuuden sijaan sekä laitosten luvanvaraisuuteen liittyviä lupaviranomaisten toimivaltasäännöksiä - eläinsuojien osalta edellytyksiä säätää nyt lupamääräyksissä ratkaistavista asioista toimialakohtaisessa valtioneuvoston asetuksessa, jonka jälkeen arvioidaan, missä laajuudessa asetus mahdollistaa eri toimintojen siirtämisen lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn tai mahdollistaa nyt lupamenettelyssä ratkaistavien asioiden määrän rajaamisen. - ympäristönsuojelun korkea taso on tarkoitus säilyttää ja huolehtia siitä, että luvanvaraisuudesta luopuminen ei johda tähän. Tavoitteena on kohdentaa lupa- ja valvontaviranomaisen velvoitteita ympäristönsuojelun kannalta olennaisiin asioihin. - kuntien tehtäviä ei ole tarkoitus lisätä vaan pikemminkin huolehtia siitä, että ne vähenevät. Myös valtion lupa- ja valvontaviranomaisten taakkaa on tarkoitus vähentää. 	
Toimenpide 1.6	<p>Lakkautetaan tielautakunnat ja siirretään niiden yksityisteitä koskevat toimitustehtävät Maanmittauslaitokselle</p> <p>Yksityistielain arvioinnista on valmistunut selvitysmiehen raportti. Raportista on pyydetty lausunnot. Selvitysmies on esittänyt kuntien tehtävien vähentämistä mm. lakkauttamalla kuntien tielautakunnat ja siirtämällä yksityisteitä koskevat toimitustehtävät maanmittauslaitokselle. Saaduissa lausunnoissa toimitustehtävien siirtämiseen on suhtauduttu yleisesti hyvin myönteisesti.</p> <p>Muutoksenhakuasioiden siirtoa valtiolle selvitetään.</p>	<p>LVM, yksityistielain kokonaisuudistuksen yhteydessä, aloitus syksyllä 2015, HE v. 2017</p> <p>Suunnitelman mukaisesti, jos laki tulee voimaan v.2018 alusta lukien, tielautakuntien menojen vähennykset voivat toteutua v.2018.</p>
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Laki yksityisistä teistä 358/1962	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	Vuositasolla menot vähentyvät kunnissa noin 2-3 milj. eurolla.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Yksityistielain uudistus selkeyttää lainsäädäntöä, hallintoa ja yksityistienpi-toa.	

<p>Toimenpide 1.7</p>	<p>Lemmikkieläinten päivystysvelvoitteen siirto yksityisen sektorin hoidettavaksi</p> <p><i>Lemmikkieläinten eläinlääkäripäivystyksen siirto kunnalta yksityisen sektorin vastuulle.</i></p> <p>Kartoitetaan yksityisen sektorin tarjoama lemmikkieläimille suunnatun kiireellisen eläinlääkäriavun saatavuus eri vuorokauden aikoina ja eri maantieteellisillä alueilla tällä hetkellä. Arvioidaan lemmikkieläimille suunnattua kiireellistä eläinlääkäriapua koskevasta järjestämisvelvoitteesta luopumisesta aiheutuvat vaikutukset yksityiseen tarjontaan, koko eläinlääkintähuoltoon ja eläinlääkärien saatavuuteen eri maantieteellisillä alueilla. Mahdollista päätökset tehdään tämän kokonaisarvion jälkeen.</p>	<p>MMM</p> <p>Selvitykset keväällä 2016, johtopäätökset toimeenpanosta sen jälkeen</p> <p>HE uudeksi eläinsuojelulaiksi syksyllä 2016</p>
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p><i>Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) 11§, 13 § (velvoitteesta luopuminen tai sen rajaaminen)</i></p> <p>Taustaa:</p> <p>11 §: Kunnan on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana saatavilla oleva peruseläinlääkäripalvelu asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten sekä sellaisten yhteisöjen pitämiä kotieläimiä varten, joilla on kotipaikka sen alueella. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä varten tämä palvelu on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella.</p> <p>Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, kunnan on järjestettävä eläinlääkärin käynnin eläintenpitopaikassa arkipäivisin virka-aikana mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu alueellaan pidettäviä hyötyeläimiä varten.</p> <p>13 §: Kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokaudenaikoina.</p> <p>Kunnan on järjestettävä päivystyspalvelu virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäriapua varten yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella.</p> <p>Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä päivystysalueella siten, että kotieläimiä, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle, ja kotieläimiä, joille annettava eläinlääkäriapu edellyttää eläinlääkärin käyntiä eläimenpitopaikassa, hoitaa pääasiassa eri henkilökunta. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa päivystysalueella, jonka eläintiheys on pieni tai jossa sellaisten kotieläinten, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle, osuus kaikista päivystysalueella pidettävistä kotieläimistä on vähäinen tai se on muusta erityisestä syystä perusteltua. Päivystysaluetta varten on järjestettävä keskitetty palvelu yhteydenottoja varten.</p> <p>14 §: Peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen</p>	

<p>Säästöarviot ja säästöpotentiaali</p>	<p>Lemmikkieläinpäivystyksen järjestämisestä kunnille aiheutuvat kustannukset eivät ole yksityiskohtaisesti tiedossa, sillä niitä ei tilastoida erillään muista eläinlääkintähuollosta aiheutuvista kustannuksista. Kokonaisuudessaan eläinlääkintähuollosta kunnille aiheutuvat kustannukset olivat Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2013 yht. 46 milj. euroa, josta suurin osa muodostuu kunnaneläinlääkäreiden kuukausipalkoista. Kuntatasolla lemmikkieläinpäivystyksen kustannukset riippuvat myös palvelujen järjestämistavasta ja palvelun tarjonnan tasosta.</p> <p>Kunnille aiheutuvat kustannukset päivystyksen järjestämisestä tullaan arvioimaan samassa yhteydessä, kun yksityisten eläinlääkäripalvelujen saatavuutta selvitetään. Säästöarvio n. 1- 10 milj. kunnille.</p> <p>Kunnan päivystysvelvoite koskee kiireellistä eläinlääkäriapua. Kiireellisellä eläinlääkäriavulla tarkoitetaan laissa ”äkillisesti ja vakavasti sairastuneen tai vahingoittuneen eläimen eläinlääketieteellistä yleistutkimusta tai kliinistä tutkimusta, ensiavun luonteisia hoitotoimenpiteitä ja eläimen lopettamista eläinsuojelullisin perustein”.</p> <p>Kunta voi eläinlääkintähuoltolain mukaan järjestää päivystyksen itse tai tehdä sopimuksen palvelun järjestämisestä yksityisen palveluntarjoajan kanssa. Jos kunta huolehtii palveluiden järjestämisestä tuottamalla itse palveluja, kunnan on järjestettävä palveluja varten tarpeelliset toimitilat ja työvälineet sekä mitoitettava virkaeläinlääkäriin resurssit vastaamaan kunnan alueella olevien lemmikkieläinten päivystystarvetta.</p> <p>Kunta voi kuitenkin periä palveluista lemmikkieläimen omistajalta maksun, joka kattaa kunnan järjestämistä toimitiloista ja työvälineistä sekä avustavan henkilökunnan palkkauksesta aiheutuvat kustannukset silloin, kun eläintä hoidetaan eläinlääkäriin vastaanotolla. Kunta voi periä sille aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi maksun myös 13 §:n 3 momentissa tarkoitettusta keskitetystä yhteydenotto palvelusta.</p> <p>Lisäksi kunnaneläinlääkäriillä on oikeus periä eläinlääkintähuoltolain 11 ja 13 §:n nojalla antamistaan palveluista kotieläimen omistajalta tai haltijalta virkaehtosopimuksessa määrätty palkkio, matkakustannusten korvaus ja korvaus omistamiensa laitteiden käytöstä sekä korvaus käyttämistään lääkkeistä ja tarvikkeista aiheutuneista kustannuksista.</p>	
<p>Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot</p>	<p>Velvoitteesta luopumisesta aiheutuu vaikutuksia eläinlääkintähuollon kokonaisuuteen, sillä samat virkaeläinlääkärit, jotka hoitavat lemmikkieläinten päivystystä, hoitavat myös tuotantoeläimiä sekä osin myös eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja elintarvikevalvonnan tehtäviä.</p> <p>Koska kiireellisen eläinlääkäriavun tarjoaminen liittyy osaltaan myös eläinsuojelulain toimeenpanoon, mahdollisia muutoksia eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä tarkastellaan myös eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä.</p> <p>Muutos ei ole mahdollinen, jos saatavilla ei ole riittävästi yksityistä palveluntarjontaa . Lisäksi muutoksella voi olla kielteisiä vaikutuksia eläinlääkintähuollon kokonaisuuteen ja eläinlääkäripalvelujen saatavuuteen myös tuotantoeläimille. Vaihtoehtona on asiakasmaksujen perimisen tehostaminen ja järjestämisvastuun keventäminen.</p>	

<p>Toimenpide 1.8</p> <p>Tilannekuva</p>	<p>Uudistetaan yksityistä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevaa lainsäädäntöä; poistetaan kuntien yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontavelvoite (ja velvoite antaa lausunto lupaprosessista)</p> <p>Lainsäädännön uudistamiseksi on asetettu työryhmä. Työryhmässä käydään läpi kokonaisuutena yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa sekä lupa- ja ilmoituskäytäntöjä siten niin että näihin liittyviä prosesseja voitaisiin yksinkertaistaa ja saada aikaan tehokkaampaa toimintaa. Työryhmässä on harkittavana poistaa kuntien velvoite yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaan ja velvoite antaa lausunto lupaprosessissa.</p> <p>Yksityisten palvelun tuottajien rekisteröintimenettely tulee joustavammaksi ja nopeammaksi. Toiminnan omavalvontaa lisätään ja viranomaisten valvontaa selkeytetään. Kuntien valvontavelvollisuus on tarkoitus poistaa.</p>	<p>STM</p> <p>Työryhmän määräaikaa jatketaan 31.3.2016 saakka. HE-luonnos lausuntokierrokselle keväällä 2016. HE eduskuntaan syksyllä 2016 (todennäköisesti) budjettilakina. Laki voimaan 2017.</p>
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p>Laki yksityisistä sosiaalipalveluista Laki yksityisestä terveydenhuollosta Lastensuojelulaki Perhehoitolaki Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (nk. vanhuspalvelulaki) Pelastuslaki Varhaiskasvatuslaki</p>	
<p>Säästöarviot ja säästöpotentiaali</p>	<p>Kokonaissäästöksi on arvioitu 0,74 milj. euroa.</p> <p>Oletetaan, että vähentäisi kuntien valvontatehtäviä/-kustannuksia seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terveydenhuolto/toiminnanharjoittajan hakiessa lupaa: säästöpotentiaali 0,28 M€ (Laskenta: 700 käsittelyä, 5 h per käsittely (sisältää matkat), johtavan ylilääkärin palkka (80 €/h)) - Sosiaalihuolto/toiminnanharjoittajan hakiessa lupaa ja jälkikäteistarkastukset: säästöpotentiaali 0,25 M€ (Laskenta: 567 käsittelyä, 10 h per käsittely, sosiaalipalvelupäällikön palkka (44 €/h)) <p>Sosiaalihuolto/ilmoituksenvarainen toiminta (sisältää jälkikäteistarkastuksen): säästöpotentiaali 0,21 M€ (Laskenta: 1 200 käsittelyä, 4 h per käsittely, sosiaalipalvelupäällikön palkka (44 €/h))</p>	
<p>Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot</p>		
<p>Toimenpide 1.9</p>	<p>Siirretään kuluttajapalvelujen turvallisuuden valvonta kunnista ja aluehallintovirastoista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukeisiin</p>	<p>Ehdotettu ajankohta 1.5.16</p>
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p>Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011).</p>	

Säästöarviot ja säästöpotentiaali	Lakimuutos on hyväksytty eduskunnassa ja tulee voimaan 1.5.2016. Kuluttajapalvelujen turvallisuuden valvonta keskitetään kunnista ja aluehallintovirastoista Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon Tukesiin. Muutos tulee voimaan toukokuun 2016 alusta. Keskittämällä yksinkertaistetaan nykyistä kolmiportaista valvontaviranomaisjärjestelmää ja yhdenmukaistetaan valvontakäytäntöjä. Kunnilta poistuvat tehtävät ja siihen osoitetut varat. Tehtävään kunnissa käytetyt resurssit arviolta n. 26 htv. Valtionosuusmomentilta vähennetään 1 300 000 euroa. Siirto on käytännössä kustannusneutraali.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 1.10	Poistetaan kunnallisen viranomaisen velvollisuus tehdä päätös terveydensuojelulain mukaisten ilmoitusten johdosta	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Voimassa olevan terveydensuojelulain (763/1994) mukaan toiminnanharjoittaja tekee laissa määritellystä toiminnasta ilmoituksen kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja viranomainen tekee ilmoituksesta päätöksen. Ilmoitusmenettelyä koskevia säännöksiä muutetaan siten, että poistetaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen velvollisuus tehdä päätös ilmoitusten johdosta.	STM Voimaan 2016 lähtien
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	Päätöksentekomenettelyn poistamisen säästöarvio on 0,8 miljoonaa euroa Mikäli ilmoittautumismenettelyn muutoksen johdosta vapautuvat resurssit ohjataan muuhun valvontatyöhön, menettelyn muuttamisella ei ole kuntatalouteen merkittäviä kustannusvaikutuksia.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Terveydensuojelulain mukaista ilmoittautumismenettelyä kevennetään ja valvontaresurssia kohdennetaan riskiperusteisesti muuhun valvontaan. Valvonnan vaikuttavuus paranee.	
Toimenpide 1.11	Valmistellaan tarpeelliset väestönsuojarakentamista koskevat säädös- muutokset rakentamisen kustannusten alentamiseksi. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2016.	SM, YM Voimaantulo 2017.
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Pelastuslaki (379/2011) Maankäyttö- ja rakennuslaki	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	Vaikutuksia kuntien toimintaan on tässä vaiheessa vaikea arvioida. Säästövaikutukset kohdistuvat mm. rakennusvalvontaviranomaisten toimintaan. Säästövaikutukset arvioidaan hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti purkaa rakentamisen normeja, jotta rakentamisen kustannukset alenisivat ja byrokratia kevenisi.	

Toimenpide 1.12	Poistetaan vanhuspalvelulaista eräitä osatehtäviä	STM
Voimassa oleva lain-säädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (980/2012)</p> <p>10 § Asiantuntemus: poistetaan viimeinen virke käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta. Kunnan harkintaan voitaisiin jättää, mitä asiantuntemusta se käyttää, jotta palvelut tulevat järjestetyksi laadukkaasti. Jos 10 §:n toisen virkkeen listaus poistetaan, kunta voi aiempaa joustavammin ottaa huomioon asiakkaan yksilöllisen tilanteen ja tarpeet tarvittavaa asiantuntemusta arvioitaessa palveluntarpeen arvioinnissa (15 ja 15 a §:t) ja palvelujen järjestämisessä.</p> <p>14 § 3 mom: poistetaan</p> <p>17 § Vastuutyöntekijä: säännös voidaan poistaa vanhuspalvelulaista ja tukeutua sosiaalihuoltolain 42 §:n sääntelyyn asiakkaan omatyöntekijästä. SHL:n säännös edellyttää vanhuspalvelulakia vähemmän seuranta ja yhteydenpitoa eri tahoihin ja on muutoinkin neuvontavelvollisuuden osalta kevyempi. Lisäksi henkilöstöä voidaan käyttää aiempaa joustavammin eri sosiaalipalvelujen kesken</p> <p>14 § 3 mom vastaavat säännökset sisältyvät sosiaalihuoltolakiin.</p>	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>10 § viimeisen virkkeen poistaminen: 18 M€</p> <p>14 § 3 mom: vanhuspalvelulain säätämisen yhteydessä tälle ei arvioitu kustannuksia</p> <p>17 § poistaminen: 17, 2 M€</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 1.13	<p>Vammaislainsäädännön uudistaminen</p> <p>Vammaislainsäädännön uudistus toteutetaan kokonaisuudistuksena, jossa vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki yhdistetään yhdeksi vammaisten henkilöiden erityispalveluja koskevaksi laiksi. Uusi laki säädetään tulemaan voimaan kaksivaiheisesti.</p> <p>Vammaislainsäädännön uudistaminen on ollut tavoitteena 2000-alusta asti. Lainsäädäntöä on uudistettu osauudistuksilla vuosina 2006, 2009 ja 2010. Vammaislakityöryhmä teki vuonna 2015 yksimielisen ehdotuksen uudeksi vammaispalveluja koskevaksi erityislaiksi.</p> <p>Kyseessä on iso rakenteellinen ja vammaisten henkilöiden oikeuksien kannalta merkittävä uudistus, jolla kuitenkin on mahdollista saavuttaa myös hallitusohjelman edellyttämiä säästöjä.</p>	

Ehdotuksen tarkoituksena on toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta ja osallisuutta yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa esteitä, jotka rajoittavat henkilön yhdenvertaisuuden saavuttamista. Lisäksi ehdotuksen tavoitteena on edistää vammaisten henkilöiden itsenäistä suoriutumista ja itsemääräämisoikeutta sekä turvata yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut. Uudistus mahdollistaisi mm. henkilökohtaisen avun toteuttamistapojen, valmennus ja tuki -palvelun sekä asumispalvelujen kehittämisen yksilöllinen, tavallinen asuminen lähtökohtana. Myös liikkumista tukevat palvelut (kuljetuspalvelut) edellyttävät uudistamista ja monimuotoistamista.

Työryhmän ehdotuksen mukaan uutta lakia sovellettaisiin henkilöön, joka tarvitsee pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoituksen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea suoriutuakseen tavanomaisessa elämässä. Järjestämistä vastaavassa olevan tahon olisi järjestettävä laissa tarkoitettuja erityispalveluja, jos vammaisen henkilö ei saisi muun lain nojalla yksilöllisen tarpeen ja edun mukaisia palveluja. Lain soveltamisalan tarkentamista arvioidaan jatkovalmistelussa. Ensisijainen lähtökohta on järjestää myös vammaisten henkilöiden palvelut yleisen lainsäädännön perusteella. Uusi sosiaalihuoltolaki tarjoaa vahvan perustan asiakkaan tarpeista lähtevälle päätöksenteolle.

Vammaislainsäädännön uudistamistyöryhmä piti tärkeänä säilyttää subjektiiviset oikeudet keskeisiin vammaisten henkilöiden osallisuutta turvaavissa palveluissa. Työryhmä korosti, että erityislailla on vastattava välttämättömiin tarpeisiin, joita yleislainsäädäntö ei riitä turvaamaan. Samaan on päädytty myös tässä ehdotuksessa. Vaihtoehtona hallitusohjelman mukaisen säästöjen saamiseksi esitetty subjektiivisten oikeuksien poistaminen olisi lisännyt riskiä vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vaarantumisesta etenkin tiukassa taloudellisessa tilanteessa. Keskeiset osallisuutta ja muita perusoikeuksia turvaavat palvelut oikeudet on tärkeää säilyttää subjektiivisina oikeuksina.

Vammaispalvelulainsäädännön jälkeen iäkkäiden palvelujen turvaamiseksi on säädetty ns. vanhuspalvelulaki. Lisäksi uusi sosiaalihuoltolaki on aiempaa sosiaalihuoltolakia vahvempi laki, joka korostaa yksilöllisen tarpeen arvioimista ja huomioon ottamista palveluja suunniteltaessa ja toteutettaessa. Tämä turvaa entistä paremmin sitä, että vammaisten iäkkäiden henkilöiden tarpeet otetaan huomioon myös yleislain mukaisissa palveluissa. Järjestämistä vastaavassa olevan tahon (kunnan) velvollisuus on huolehtia, että iäkkäät henkilöt saavat tarpeen mukaiset palvelut sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain nojalla. Tähän nivelvaiheeseen on palvelutarpeen arvioinnissa ja asiakassuunnitelmaa tarkistettaessa kiinnitettävä erityistä huomiota, kun on kyse henkilöistä, jotka ovat aiemmin saaneet vammaislainsäädännön mukaisia palveluja. Tilanne on siis muun lainsäädännön osalta merkittävästi muuttunut iäkkään asiakkaan asemaa vahvistavasti verrattuna vammaispalvelulain tai sen v.2009 muutoksen voimaantuloaikaan.

Esimerkiksi Ruotsissa vammaispalveluja ei myönnetä 65 vuotta täyttäneille. Tätä nuorempina vammaispalveluja saaneet ovat oikeutettuja aiemmin saamiinsa vammaispalveluihin myös 65 täytettyään.

Rajanveto siitä, milloin iän myötä toimintakyvyltään heikentynyt henkilö on oikeutettu vammaispalveluihin ja milloin sosiaalihuoltolain ja vanhuspalve-

	<p>lulain mukaisiin yleispalveluihin aiheuttaa nykyisin tilanteita, joissa toimintakyvyltään ja palvelutarpeeltaan samanlaisten henkilöiden tarpeisiin vastataan eri lainsäädännön perusteella ja palveluista joista perittävät asiakasmaksut ovat erisuuruisia. Vammaispalvelulain mukaiset erityispalvelut ovat maksuttomia, mikä kannustaa hakeutumaan niiden piiriin sosiaalihuoltolain mukaisten maksullisten palvelujen sijaan.</p> <p>Selkeä ikärajaus on sekä asiakkaille että sekä lain soveltajille ymmärrettävämpää kuin sen arvioiminen, johtuuko toimintakyvyn alentuminen ikääntymisestä vai vammaisuudesta.</p>	
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p>Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987) ja asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (759/1987)</p> <p>Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977) ja asetus kehitysvammaisten erityishuollosta (988/1977)</p> <p>Laki sosiaali ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)</p>	
<p>Säästöarviot ja säästöpotentiaali</p>	<p>Säädösmuutosten määrittely sekä säästövaikutusarviot: Ensimmäisessä vaiheessa (v. 2018) tulevat voimaan 75 vuoden yläikäraja oikeuteen saada liikkumista tukevia palveluja sekä liikkumista tukevia palveluja koskevat säännökset (matkojen määrä, toteuttamistavat ja yhdistely). Liikkumista tukevien palvelujen yläikärajasta aiheutuvat säästöt ovat 52,1 milj. euroa, ja niiden oletetaan olevan ensimmäisenä vuonna 30 milj. euroa ja toteutuvan 2019 alkaen täysimääräisinä. Liikkumista tukevien palvelujen muut säästöt ovat 19,7 milj. euroa, ja niiden oletetaan toteutuvan asteittain vuosina 2018 - 2020. Lisäksi asiakasmaksulain muutoksella poistetaan maksuttomana erityishuoltona järjestettävä ns. kuntouttavan päivähoito kuljetuksineen. Tämä osa uudistuskokonaisuutta säästää kuntien menoja yhteensä arviolta 4,3 milj. euroa, josta 1,5 milj. euroa on asiakasmaksutuloja. Ensimmäisen vaiheen lainmuutoksista saatava säästö on yhteensä 76 milj. euroa.</p> <p>Toisessa vaiheessa (v. 2019) 75 vuoden yläikäraja tulee voimaan myös muissa vammaisten henkilöiden erityispalveluissa. Palveluja koskevat uudistukset koskevat henkilökohtaisen avun toteuttamistapoja, asumista tukevia palveluja, päiväaikaista toimintaa, lyhytaikaista huolenpitoa sekä valmennusta ja tukea. Palveluiden uudistamisesta aiheutuu arviolta 23 milj. euron lisäkustannukset, joiden arvioidaan toteutuvan asteittain vuosina 2019-2021. 75 vuotta täyttäneitä vammaisia henkilöitä siirtyy vammaispalveluista sosiaalihuoltolain mukaiseen kotihoitoon, asumispalveluihin ja asunnon muutostöiden piiriin. Heidän palvelujensa tuotantokustannusten ei arvioida olennaisesti muuttuvan, mutta asiakasmaksutulot kasvavat arviolta yhteensä 2 milj. euroa. Lisäksi vammaispalvelujen ja kehitysvammapalvelujen erillisen lainsäädännön ja erillisten organisaatioiden poistuessa johtamis-, hallinto- ja suunnitteluhenkilöstön kustannuksia säästetään arviolta 6,1 milj. euroa.</p> <p>Vammaislainsäädännön kokonaisuudistus (vaihe 1+ vaihe 2) säästää kuntien menoja yhteensä noin 61 milj. euroa, josta noin 3,5 milj. euroa on kuntien asiakasmaksutuloja.</p>	

	<p>Voimaantuloaikataulu: I vaihe 2018 ja II vaihe 2019</p> <p>Sekä rajaamalla (ikärajaus) että samalla kehittämällä kuljetuksia ja muita palveluja yksilöllisemmiksi, on mahdollista vähentää vammaispalvelujen, etenkin kuljetuspalvelujen kustannuksia. Asiakkaan valinnanvapaus lisääntyy, kun hänellä on mahdollisuus saada tarvitsemaansa liikkumisen tukea monella tavalla.</p>	
<p>Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot</p>	<p>STM</p> <p>Tavoitteena on vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden edistäminen suhteessa vammattomiin henkilöihin, jotta heidän oikeutensa osallistua ja tehdä samanlaisia valintoja kuin muut ihmiset toteutuisi nykyistä paremmin. Lisäksi laki edistäisi vammaisten henkilöiden keskinäistä yhdenvertaisuutta ja yhtäläisiä oikeuksia vamman laadusta ja asuinpaikasta riippumatta. Diagnostilähtöisyydestä siirryttäisiin nykyistä enemmän asiakkaan tarvelähtöiseen tukeen ja palveluihin. Uusi lainsäädäntö lähtisi aina yksilöllisen tilanteen huomioon ottamisesta ja tarpeen mukaisten palvelujen järjestämisestä. Vammaispalvelujen piiriin voisi tulla myös sellaisia henkilöitä, jotka ovat aiemmin jääneet väliinputoajina erityispalvelujen ulkopuolelle, vaikka olisivat niitä tarvinneet (esim. valmennus ja tuki uutena vammaispalveluna).</p> <p>Tavoitteena on myös edistää vammaisten henkilöiden oikeutta itsenäiseen asumiseen sekä siinä tarvittavaan apuun ja tukeen. Tämä tarkoittaa laitoshoidon minimoimista ja vammaisten henkilöiden omilla lähiympäristöissä saatavien, arjen sujumista tukevien palvelujen saatavuutta, kuten kotona asumista tukevia palveluja, valmennusta ja muuta tukea.</p> <p>Tavoitteena on siirtää vammaispalvelujen painopistettä korjaavista toimista hyvinvoinnin edistämiseen, ehkäisevään työhön ja varhaiseen tukeen parantamalla toiminnan ja yhteistyön suunnitelmallisuutta, ehkäisemällä ongelmia ja varautumalla niihin sekä toteuttamalla tarvittaessa oikea-aikaista apua, tukea ja palveluja. Näin estetään myös kalliita ja inhimillisesti raskaita suunnittelemtomia laitossijoituksia sekä myös raskaiden lastensuojelupalvelujen tarvetta. Tältä osin vammaislainsäädännön uudistaminen tukisi hallituksen kärkihanketta lasten, nuorten ja perheiden palvelujen muutosohjelmasta.</p> <p>Sekä palvelujen järjestämisvelvollisuutta rajaamalla että samalla monipuolistamalla liikkumista tukevien palvelujen toteuttamistapoja, on mahdollista vähentää erityisesti vammaislainsäädännön mukaisten kuljetuspalvelujen kustannuksia. Nämä kustannukset ovat palvelukohtaisesti suurin kustannuserä vammaispalveluissa sekä myös asiakasmäärältään suurin vammaispalvelulain mukainen palvelu. Kuljetuspalvelujen saajia oli vuoden 2013 aikana 102 000. Heistä 66,0 prosenttia oli 65 vuotta täyttäneitä. Vuonna 2013 kuljetuspalvelujen kustannukset olivat 144,8 milj. euroa, mikä on runsas neljäsosa vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannuksista. Kustannukset kasvoivat vuosina 2010–2012 runsaat 7 prosenttia vuodessa ja vuonna 2013 runsaat 3 prosenttia.</p> <p>Vammaislakien yhdistäminen poistaa nykyiset rinnakkaiset prosessit, selkeyttää päätöksentekoa ja mahdollistaa erilaisissa elämäntilanteissa olevien</p>	

	ihmisten valintoja sekä lisää asiakaslähtöisyyttä. Asiakasprosessien arvioidaan yksinkertaistuvan, jolloin säästöjä syntyy myös asioiden käsittelyssä ja päätöksenteossa. Prosessin ollessa entistä selkeämpi myös muutoksenhakujen määrän voidaan olettaa vähenevän.													
Toimenpide 1.14	Vastuu pelastustoimen tehtävistä siirretään kunnilta itsehallintoalueille ja pelastustoimen lainsäädäntö uudistetaan													
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Kunnat vastaavat nykyään pelastustoimen tehtävistä lakisääteisessä yhteistyössä (alueen pelastustoimi) valtioneuvoston määräämillä pelastustoimen alueilla (22).</p> <p>Vastuu pelastuslaissa (379/2011) tarkoitetuista pelastustoimen tehtävistä siirretään kunnilta itsehallintoalueille vuoden 2019 alusta lukien. Pelastustoimi toimii nykyisin merkittävänä palveluiden tuottajana sosiaali- ja terveystoimen järjestämistä vastuulla olevissa ensihoitopalvelutehtävissä (ensihoido- ja ensivastetoiminta).</p> <p>Itsehallintoalueiden pelastuslaitosten organisoimisessa otetaan huomioon sosiaali- ja terveystoimen järjestämistä vastuulla olevan ensihoitopalvelun organisoiminen synergiaetujen mahdollistamiseksi pelastuslaitosten ja itsehallintoalueen terveystoimien kesken ensihoitopalveluiden toteuttamisessa. Tavoitteena on, että itsehallintoalueiden pelastuslaitokset osallistuvat merkittäväällä tavalla ensihoitopalveluiden toteuttamiseen itsehallintoalueilla.</p> <p>Pelastustoimen järjestämistä ja toimeenpanolaki valmistellaan samassa aikataulussa sosiaali- ja terveystoimen järjestämistä ja toimeenpanolain kanssa siten, että hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä syysistuntokaudella 2016.</p> <p>Pelastuslaki (379/2011) uudistetaan ottaen huomioon itsehallintoalueuudistus sekä hallitusohjelmassa pelastustoimen kehittämiselle asetetut tavoitteet. Uudistettu pelastuslaki tulee voimaan itsehallintoalueiden toiminnan käynnistyessä vuoden 2019 alussa.</p>	SM												
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>Pelastustoimen toimintamenot vuosina 2012-2014 ovat olleet seuraavat:</p> <table border="1" data-bbox="384 1570 1254 1765"> <thead> <tr> <th>2012</th> <th>2013</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>376 699 923</td> <td>384 862 325</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>8 162 402</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Toimintamenojen kasvuprosentti</td> <td>2,2</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Pelastustoimen toimintamenot ovat edellä kuvatun mukaisesti kasvaneet nimellisesti 1,8 prosenttia vuosittain. Vuoden 2014 toimintamenot ovat kasvaneet vain 1,4 prosenttia, joka on seurausta pelastuslaitosten edellisellä hallituskaudella toteuttamasta talouden sopeutusohjelmasta. Vuoden 2014 talousarvion mukaisesti oli varauduttu 2,9 prosentin toimintamenojen kasvuun.</p> <p>Jos käytetään samaa laskentaperiaatetta kuin sosiaali- ja terveystoimessa ja</p>	2012	2013		376 699 923	384 862 325			8 162 402		Toimintamenojen kasvuprosentti	2,2		
2012	2013													
376 699 923	384 862 325													
	8 162 402													
Toimintamenojen kasvuprosentti	2,2													

	<p>pyritään vain 0,9 prosentin toimintamenojen kasvuun, voidaan laskea pelastustoimen toimintamenoista saatava säästö. Jos menot kasvaisivat 1,8 prosentin vuosivauhtia, pelastustoimen toimintamenot olisivat vuonna 2019 yhteensä 426 850 538 euroa. 1,8 prosentin menojen kasvuvauhdilla pelastustoimen toimintamenot olisivat vuonna 2030 yhteensä 519 399 338 euroa.</p> <p>Jos pelastustoimen toimintamenojen kasvu saadaan hillittyä 0,9 prosenttiin, niin pelastustoimen toimintamenot vuonna 2030 olisivat yhteensä 471 062 641 euroa. Säästöä siis kertyisi nimellisesti 48 336 697 euroa. Vastaavasti vuosien 2019-2020 säästöjen osuus edellisestä olisi laskennallisesti 3 841 654 euroa. Uudistuksen käynnistämisen vaiheessa aiheutuu kuitenkin uusien pelastuslaitosten käynnistämiseen liittyviä kustannuksia (yhteisen ICT-teknologian käyttöönotto ja muut uudistuksen käynnistämiseen liittyvät kustannukset), joita varten tulee olla käytettävissä erillinen kertaluontoinen määräraha. Uudistuksen yhteydessä toteutettaneen palkkakustannusten harmonisointia uusien pelastuslaitosten kesken.</p> <p>Säästöjen toteutumiseen vaikuttavat osaltaan vielä avoinna oleva pelastustoimen tarkempi aluejako sekä muun muassa valtion resurssiohjauksen linjaukset uudessa itsehallintoaluejärjestelmässä.</p> <p>Sosiaali- ja terveystoimessa mahdollisesti saatavien säästöjen laskentaperusteena on vastaavasti käytetty toimintamenojen arvioinnissa 2,4 prosentin vuosikasvua ja sen supistamista 0,9 prosenttiin.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>Pelastustoimen uudistamisella tavoitellaan pelastustoimen palveluiden tuottamista laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Pelastustoimi ja ensihoitopalvelut toteutetaan itsehallintoalueilla yhteneväisten toimialueiden puitteissa tavoitteena pelastustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen synergiaedun hyödyntäminen ensihoitopalveluiden toteuttamisessa sekä varautumisessa suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin. Lisäksi pelastustoimen uudistamisella tavoitellaan hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita pelastustoimen valtakunnallisen ohjauksen vahvistamisesta sekä varautumisen suunnittelun ja koordinoinnin vahvistamisesta.</p> <p>Sisäministeriö perustaa pelastustoimen kehittämishankkeen, jossa laaditaan tarkemmat vaikutusarviot sekä valmistellaan pelastustoimen sisällölliset uudistukset ja tarvittavat säädösmuutokset.</p>	

Teema 2	Kelpoisuusehtoja ja henkilöstörakennetta koskevien velvoitteiden joustavoittaminen	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<p><i>Yksityiskohtaisista ja kapea-alaisista kelpoisuusvaatimuksista luovutaan. Korostetaan tehtävään valittavan henkilön osaamista. Samalla sitoudutaan keventämään palveluiden henkilöstörakennetta koskevia velvoitteita.</i></p> <p><i>Julkisen vallan käyttöön kuuluvien tehtävien kelpoisuusehdot säädetään lainsäädännössä. Muilta osin lainsäädäntötasoisista koulutustasovaatimuksista luovutaan ilman erityisen painavia perusteita.</i></p> <p><i>Kelpoisuusehtoja uudistetaan niin, että korkea-asteen koulutusta vaativissa asiantuntijatehtävissä kelpoisuusehto on pääsääntöisesti korkeakoulututkinto. Tehtävät, joissa ei ole lain tai asetuksen taseisia kelpoisuusvaatimuksia, jätetään myös jatkossa normituksen ulkopuolelle.</i></p>	
Tilannekuva	<p>Yksityiskohtaiset kelpoisuusvaatimukset rajoittavat kuntien mahdollisuutta joustavasti rekrytoida henkilöstöä. Kuntien tehtäviä koskevan vuoden 2015 kartoituksen mukaan kunnille on annettu noin 88 henkilöstön kelpoisuutta koskevaa velvoitetta tai suositusta. Palvelujen tuotantoryhmien henkilöstön koulutusrakennetta koskevista velvoitteista on lainsäädännössä noin 10 säännöstä. Nykyisin on noin 50 lainsäädännössä säänneltyä ammattia.</p> <p>Ammatilliset kelpoisuusvaatimukset ja tuotannollisiin ryhmiin sovellettavat koulutusrakennetta koskevat vaatimukset aiheuttavat kunnille lisäkustannuksia, prosessien joustamattomuutta ja vaikeuksia rekrytoinneissa ja lisätyötä esim. sijaisuuksien hoitamisessa. Koulutuksen järjestäjille aiheutuu kustannuksia lakisääteisesti yksityiskohtaisten kelpoisuusedellytysten koulutusvaatimusten toteuttamisesta. Yksityiskohtaiset määräykset heikentävät mahdollisuuksia tehtäväkuvien kehittämiseen työntekijöiden osaamista ja tehtävien toteuttamistarpeita vastaavalla tavalla.</p>	
Teeman käsittely	<p>Poistetaan kelpoisuusvaatimuksia koskevasta sääntelystä tutkinnon tasoa tai tiettyä tutkintoa koskevat vaatimukset, joita ei ole painavista syistä tarpeellista säilyttää. Käynnistetään eri ammattiryhmien välinen tehtävänsiirtojen valmistelu. Joustavoitetaan kelpoisuuden saavuttamista mm. täydennyskoulutuksella. (Henkilöstömitoituksia tarkastellaan osana teemaa 3 velvoitteiden vähentäminen.)</p>	
Toimenpide 2.1	<p>Säädetään henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista yhdenmukaisin kriteerein siten, että vain painavista syistä voidaan säätää tutkinnon tasoa tai osaamiskuvausta yksityiskohtaisempi vaatimus. Tarkistetaan erityislainsäädännön tehtäväkohtaiset kelpoisuusvaatimukset samalla periaatteella.</p> <p>Käynnistetään sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilölakien yhdistäminen keväällä 2016. HE eduskuntaan keväällä 2018. Tarkistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kelpoisuusvaatimukset ja ammatinharjoittamisoikeudet kauttaaltaan. Tässä yhteydessä arvioidaan terveydenhuollon nimikesuojatut ammatit.</p> <p>Käydään läpi STM:n hallinnonalan erityislainsäädäntö ja poistetaan sen sisältämiä kelpoisuusvaatimuksia ja tehtävärajauksia mahdollisuuksien mukaan tai tarkistetaan ne yhdenmukaisin kriteerein edellä kerrotulla tavalla.</p>	STM, OKM, SM, MMM

	<p>Esimerkiksi uudistetaan vastaavalla tavalla</p> <ul style="list-style-type: none"> - asetuksessa (340/2011) määritellyt kelpoisuusehdot ensihoitoon osallistuvalla henkilöstölle - työterveyshuoltoa koskevan asetuksen (708/2013) mukaiset koulutusvaatimukset. <p>Käydään läpi OKM:n hallinnonalan erityislainsäädäntö ja poistetaan sen sisältämiä kelpoisuusvaatimuksia ja tehtävärajoituksia mahdollisuuksien mukaan tai tarkistetaan ne yhdenmukaisin kriteerein edellä kerrotulla tavalla. Lastentarhanopettajien ja opettajien kelpoisuusvaatimuksia ei lasketa.</p> <p>Esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kevennetään oppilashuoltolain kuraattorien kelpoisuusehtoja koskevaa sääntelyä. - Kevennetään kirjaston henkilöstön koulutusrakennetta ja kelpoisuusvaatimuksia koskevia säännöksiä kirjastolain uudistamisen yhteydessä (voimaan 1.1.2017). <p>Tarkistetaan vastaavalla tavalla pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön kelpoisuusehdot ja sisäministeriön oikeutus antaa kelpoisuusehdoista erivapauksia.</p> <p>Tarkistetaan vastaavalla tavalla eläinsuojeluvalvonnan kelpoisuusehdot.</p>	
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p>Kunnan henkilöstöä koskevista kelpoisuusvaatimuksista ja henkilöstörakenteesta säädetään muun muassa seuraavissa ja niiden nojalla annetuissa säädöksissä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki (272/2005) ja -asetus (608/2005), - sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettu laki (817/2015) - asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998), - varhaiskasvatuslaki (36/1973) ja asetus lasten päivähoidosta (239/1973), - terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu laki (559/1994), - maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) - pelastuslaki (379/2011). - sosiaalihuoltolaki (1301/2014), - lastensuojelulaki (417/2007), - oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), - ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annettu laki (980/2012), - terveydenhuoltolaki (1326/2010) sekä sen perusteella annetut asetukset. - eläinsuojelulaki (247/1996) - kirjastolaki (904/1998) - säteilylaki (592/1991) - asetus ensihoitopalvelusta (340/2011). 	
<p>Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.</p>	<p>Euromääräisiä säästöjä on vaikea arvioida, mutta joustoja syntyy seuraavista osa-alueista:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kelpoisuusvaatimusten muuttaminen yhdenmukaisin kriteerein sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölakeja yhdistettäessä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia koskevaa lainsäädäntöä muutettaessa - Erityislainsäädännössä säädettyjen kelpoisuusvaatimusten muuttamisesta 	

	yhdenmukaisin kriteerein.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<ul style="list-style-type: none"> - Työvoimatarpeisiin vastaaminen helpottuu ja ammattilaisten vertikaalinen liikkuminen mm. sote-sektorilla edistyy. - Lisäksi huomattavia vaikutuksia koulutuksen tehostumiseen ja kehittämismahdollisuuksiin - OKM saa uudistettua korkeakoulututkintoja nykyistä laajemmiksi kokonaisuuksiksi mm. kuntoutusalalla ja vastattua näin korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen tarpeisiin. - Helpottaa pätevän työvoiman rekrytointia kunnissa ja antaa mahdollisuuden painottaa rekrytoinnissa henkilön todellista osaamista. Parantaa tuottavuutta ja henkilöstön olemassa olevan osaamisen hyödyntämistä. Parantaa sosiaalialan vetovoimaa ja vähentää henkilöstön vaihtuvuutta. Vähentää viranomaistehtäviä (Valvira) ja selkiyttää valvontaa. 	
Toimenpide 2.2	<p>Joustavoitetaan säädelyjen ammattien ja eri kelpoisuusvaatimukset omaavien ammattiryhmien välistä työnjakoa siten, että työnjakoja voidaan uudistaa ja tehtäviä siirtää ammattiryhmältä toiselle.</p> <p>Arvioidaan systemaattisesti syksyllä 2015 alakohtaisesti uudet tehtäväsiirrot ja käynnistetään eri ammattiryhmien välinen tehtäväsiirtojen valmistelu. Muutokset toteutetaan tarvittaessa joustavalla lainsäädännöllä. Tehtäväsiirtoja ei kirjata lainsäädäntöön ellei siihen ole erittäin painavia syitä. Tarkastellaan myös suositukset ja ohjeet, jotka käytännössä vaikuttavat laajasti toimintaan mm. toiminnan laadun ja henkilöstön saatavuuden osalta.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon eri ammattiryhmien työnjako arvioidaan uudistuneen lainsäädännön ja ammattiryhmien osaamisen perusteella. Eri ammattiryhmien väliset tehtäväsiirrot tehdään yhteistyössä STM:n hallinnon alan asiantuntijoiden, OKM:n, Kuntaliiton ja alan työmarkkinaosapuolten sekä korkeakoulujen ja oppilaitosten verkostojen kanssa.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollossa tarkastellaan työnjakoa seuraavien ammattiryhmien kesken</p> <ul style="list-style-type: none"> - sosiaalityöntekijä - sosionomi/geronomi-lähihoitaja - lähihoitaja-hoiva-avustaja - sairaanhoitaja-sosionomi /geronomi - lääkäri-sairaanhoitaja/terveydenhoitaja/kätilö - hammaslääkäri- suuhygienisti -hammashoitaja - lääkäri-optikko - fysioterapeutti-toimintaterapeutti- kuntoutuksen ohjaaja -lähihoitaja (laajennetaan lähihoitajan tehtäviä) - sairaanhoitaja ja lähihoitaja. <p>Arvioidaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden työnjaon uudistamisesta aiheutuvien säädosmuutosten tarve syksyllä 2015 ja tehdään tarvittavat säännökset terveydenhuollon ammattihenkilölakiin. STM:n työryhmä jättää ehdotuksensa lääkärin ja sairaanhoitajan/terveydenhoitajan/kätilön, hammaslääkärin ja suuhygienistin sekä lääkärin ja optometristin työjaon uudistamisesta ja sen edellyttämistä lakimuutoksista vuoden 2015 loppuun mennessä.</p> <p>OKM uudistaa koulutusta tehtäväsiirtojen edellyttämällä tavalla.</p>	STM, OKM
Voimassa oleva lain-	Terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilölainsäädäntö sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ohjaava lainsäädäntö.	

säädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>STM:n suositukset ja oppaat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävärakennesuositus, STM julkaisuja 2007:14 <p>OKM:n hallinnonalan henkilöstöä, palveluja tai toimintaa koskeva lainsäädäntö.</p>	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>Säästöä syntyy henkilöstömenoista, kun osa tarpeellisten tehtäväsiirtojen tai eläkkeelle siirtymän vuoksi vapautuvista viroista ja tehtävistä hoidetaan alemmilla palkkakustannuksilla ja silloin kun tehtävästä faktisesti maksettava palkka ei olennaisesti nouse tehtäväsiirron jälkeen.</p> <p>Säästöarvio 90 M€.</p> <p>Säästöä syntyy myös palveluista aiheutuvien kustannusten hillitsemisestä, jos alan ammattihenkilöiden riittävyydellä ja osaamisella voidaan varmistaa asiakkaiden hoidon ja palvelujen saatavuus oikea-aikaisesti ja torjua enemmän kustannuksia tuottavien palvelujen käyttöä.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<ul style="list-style-type: none"> - Eri ammattiryhmien työnjaon uudistaminen vähentää tarvetta käyttää nykyisessä määrin tilapäistä työvoimaa - vähentää tarvetta erillisiin koulutuksen laajentamisrahoituksiin (esim. sosiaalityön koulutuksen laajennus) - pidentää työuria lyhentämällä aikuisten kouluttautumiseen käyttämää aikaa ja helpottaa kohdistamaan tutkintokoulutuksen resurssit vailla tutkintoa oleville - helpottaa pätevän työvoiman rekrytointia kunnissa - parantaa tuottavuutta ja henkilöstön olemassa olevan osaamisen hyödyntämistä ja sosiaalialan vetovoimaa. 	
Toimenpide 2.3	<p>Joustavoitetaan kelpoisuuden saavuttamista.</p> <p>Tehtäviin vaadittu kelpoisuus voidaan saavuttaa monipuolisesti erilaisilla tutkinnoilla ja osaamisella sekä joustavasti myös aikuiskoulutuksena.</p> <p>Varhaiskasvatus ja yleissivistävä koulutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lastentarhanopettajien kelpoisuussäännöksiä muutetaan osana varhaiskasvatustieteen kokonaisuudistuksen II-vaihetta siten, että kelpoisuuden saavuttaminen lisäkouluttautumisella on lainsäädännöllisesti mahdollista. Esimerkiksi kasvatustieteen kandidaatin ja maisterin tutkintoa voisi täydentää lastentarhanopettaja-opinnoilla. Myös sosionomi, jolla ei ole tutkinnon sisällä suoritettuna 60 op:n varhaiskasvatukseen vaadittavia opintoja, voisi suorittaa opinnot tutkintoa täydentämällä. - Luodaan väylä perhepäivähoitajien toimimiselle päiväkodissa. - Parannetaan/edistetään opettajien mahdollisuuksia pätevoityä uusiin aineisiin - Kuntien opettajarekrytointia helpotetaan lisäämällä korkeakoulujen tarjontaa tutkintoa täydentävässä pätevoittävässä koulutuksessa. <p>Sosiaali- ja terveysministeriön ja yliopistojen yhteistyönä kehitetään syksyllä 2015 joustavampi tapa suorittaa sosiaalityössä ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneille sosiaalityöntekijän ammatinharjoittamisoikeuden saavuttamiseksi edellytetyt opinnot mm. hyödyntämällä aikuiskoulutuksen mahdollisuuksia.</p>	OKM, STM
Voimassa oleva lain-	<p>Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädäntö</p> <p>Varhaiskasvatustilaki</p>	

säädäntö, asetukset ja suositukset	Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista	
Säästöpoten- tiaali ja arvi- oidut säästöt.	Kunnille syntyy säästöä palveluista aiheutuviissa kustannuksissa, jos alan ammattihenkilöiden riittävyydellä ja osaamisella voidaan varmistaa asiakkaiden hoidon ja palvelujen saatavuus oikea-aikaisesti ja torjua enemmän kustannuksia tuottavien palvelujen käyttöä.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaiku- tusarviot	<ul style="list-style-type: none"> - helpottaa pätevän työvoiman saatavuutta - pidentää työuria lyhentämällä aikuisten kouluttautumiseen käyttämää aikaa - helpottaa kohdistamaan tutkintokoulutuksen resurssit vailla tutkintoa oleville - vähentää tarvetta erillisiin koulutuksen laajentamisrahoituksiin (sosiaalityön koulutuksen laajennus) 	

Teema 3	Velvoitteiden vähentäminen ja keventäminen	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<p><i>Konkreettiset toimenpide-esitykset on tehtävä erityisesti velvoitteiden keventämisestä liittyen mm.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • palvelujen saatavuuteen (määräajat, kapasiteetti), • palvelutuotannon resursseihin (kelpoisuusvaatimukset, tuotantoryhmien henkilöstörakenne, ryhmäkoot, henkilöstökoulutus, tilat), • palvelutuotannon sisäiseen viranomaisprosessiin (suunnitelmat, tiedon antaminen, viranomaisyhteistyö) ja • palvelujen ulkoiseen prosessiin (asiakas- ja sidosryhmäyhteistyö, kuuleminen, tiedon antaminen). <p><i>Yhdistetään erillislainsäädännössä mainitut raportit, suunnitelmat ja ohjelmat valtuustokausittaiseksi ohjelmaksi. Kuntalain mukainen kuntastrategia korvaa kuntien yksittäiset strategiset ja toiminnalliset suunnittelovelvoitteet.</i></p>	
Tilannekuva	<p>Velvoitteiden määrät kuntien tehtäväkartoituksen mukaan vuonna 2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Palvelujen saatavuutta koskevia velvoitteita on 35. - Suunnittelovelvoitteita on 94–Tarkempaa tietoa ei tässä vaiheessa ole siitä, miten paljon on sisäisiä prosesseja ja miten paljon ulkoisia prosesseja koskevia velvoitteita. - Viranomaisyhteistyövelvoitteita on 109 kpl - Tiedonantamisvelvoitteita on 88 kpl - Asiakasyhteistyövelvoitteita on 53 kpl. <p>Uudessa kuntalaissa (410/2015) on säädetty kuntastrategiasta, johon tulisi ottaa huomioon muun muassa palvelujen järjestäminen ja tuottaminen sekä kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetty palvelutavoitteet.</p> <p>Kuntakokeilulain (1350/2014) mukaisissa kokeiluissa kokeillaan 16 eri lakisääteisen asiakkaan palvelusuunnitelman yhdistämistä yhteiseksi palvelusuunnitelmaksi asiakkaan tarpeen mukaan.</p>	
Teeman toimenpidekokonaisuus	<p>Käynnistetään eri sektoreiden lainsäädäntöjen arviointihankkeet, joissa puretaan kuntien tehtävien järjestämistapaa koskevat säännökset, jotka koskevat palvelujen saatavuutta, hallinnon sisäistä prosessia ja ulkoista viranomaisprosessia ja laaditaan kuntien ja itsehallintoalueiden järjestämisen palvelujen toteuttamisen menettelytapoja koskevat yleiset säännökset. Toteutetaan muut jäljempänä olevat toimenpide-esitykset.</p>	
Toimenpide 3.1	<p>Joustavoitetaan palvelujen saatavuutta koskevia velvoitteita ja arvioidaan vuoden 2000 jälkeen käyttöön otetut terveydenhoitopalvelujen saatavuutta koskevat määräajat ja tehdään tarvittavat muutokset</p> <p>Palvelujen saatavuutta ja henkilöstökapasiteettia koskevia velvoitteita joustavoitetaan siten, että määritellään perusteet, joiden nojalla määräaikoja voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti.</p> <p>Toimenpidettä toteutetaan muun muassa seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terveydenhuollon hoitoon pääsyn määräaikojen toimivuuden arviointi toteutetaan ja tarpeelliset säädösmuutokset valmistellaan hoidon saatavuuden parantamiseksi ja tehostamiseksi. Hoidon saatavuuden tehostumista tuetaan yhtenäisillä hoidon perusteilla. Iäkkäiden pitkäai- 	

	kaisen laitoshoidon kriteerit laaditaan osana valmistelutyötä. Uudistustyöhön on asetettu työryhmä.	
Voimassa oleva lainsäädäntö	<ul style="list-style-type: none"> - Terveydenhuoltolaki (1326/2010) - Sosiaalihuollon palveluiden saatavuuden määräaajoista on säädetty sosiaalihuoltolaissa, lastensuojelulaissa, vammaispalvelulaissa ja vanhuspalvelulaissa. - Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	Säästöarviota ei voida tehdä valmistelun tässä vaiheessa.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 3.2	<p>Kehitetään palvelujen sisäistä viranomaisprosessia</p> <p>Käynnistetään kattavasti eri sektoreiden lainsäädäntöjen arviointihankkeet, joissa puretaan kuntien tehtävien toteuttamistapaa koskevat säännökset, jotka koskevat hallinnon sisäistä prosessia. Toteutetaan muut jäljempänä olevat toimenpide-esitykset.</p> <p><u>Käynnistetään poikkihallinnollinen säädösvalmisteluhanke, jonka tehtävänä on:</u></p> <p>1. Erityislakien säädösten sisältämät eri toimintoja koskevat <u>suunnitelma-velvoitteet</u> käydään läpi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sektorikohtaisten strategisen tason suunnitelmien yhdistäminen kunta- ja itsehallinnollisten alueiden strategiaan mahdollistetaan säännöksiin. - Suurin osa toimintokohtaisten suunnitelmien tekemistä koskevista velvoitteista poistetaan tai niitä kevennetään ja joustavoitetaan. - <p>3. Strategisen tason suunnitelmia erityislainsäädännössä ovat muun muassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terveydenhuoltolain mukainen hyvinvointikertomus, - lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma - vanhuspalvelulain mukainen suunnitelma ikääntyvän väestön sosiaali- ja terveysterveystoimista, - oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset kuntatason suunnitelmat, - ympäristönsuojelulain ja terveydensuojelulain mukaisten valvontasuunnitelmien ja kuntien ympäristöhallinnon koordinoiman kunnan ympäristötilinpidon jne. yhteensovittaminen tai yhdistäminen kuntastrategiaan selvitetään. <p>Sote-uudistuksen yhteydessä tarkastellaan erikseen ne suunnitelmat, jotka koskevat tällä hetkellä sosiaali- ja terveysterveystoimien lisäksi laajasti poikkihallinnollisia palveluja, mistä kunta huolehtii jatkossakin. Tällaisia ovat esimerkiksi lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä vanhuspalvelulain mukainen suunnitelma ikääntyvän väestön sosiaali- ja terveysterveystoimista.</p>	

	<p>Toteutetaan muun muassa seuraavat sisäisiä viranomaisprosesseja koskevat säädösmuutokset (esimerkkejä):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terveydensuojelun ja tupakkalain mukaisia valvontasuunnitelmia ja ohjelmia kevennetään poistamalla suunnitteluun liittyviä pakollisia vaatimuksia - Kevennetään oppilas- ja opiskeluhuoltolain suunnitteluun ja toiminnan organisointiin liittyviä säännöksiä perusopetuksen, lukion ja ammatillisen koulutuksen osalta: <ul style="list-style-type: none"> o <i>8 § Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto</i> Poistetaan päällekkäistä sääntelyä. Pykälää kevennetään siten, että pykälässä vain viitattaisiin terveydenhuoltolakiin ja sen koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon koskeviin säännöksiin. o <i>10 § Opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestettävät sosiaali- ja terveystalvet erityisoppilaitoksessa</i> Poistetaan tehtävän toteuttamiseen liittyvää yksityiskohtaista ja päällekkäistä sääntelyä: kumotaan 2 ja 4 momentit. o <i>12 § Opiskeluhuolto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa</i> Lisätään kuntien harkintavaltaa lastensuojelulain (417/2007) 12 §:ssä tarkoitetun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman oppilashuollon sisällön kuvaamisessa ja mahdollistetaan oppilashuollon vastaavien sisältöjen kuvaaminen vaihtoehtoisesti muussa kuntatason suunnitelmassa. o <i>13 § Opiskeluhuoltosuunnitelma</i> Poistetaan opiskeluhuoltosuunnitelman tarkistamista koskeva määräaika (1. momentin viimeinen lause). o <i>14 § Opiskeluhuoltoryhmät</i> Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaavan opiskeluhuoltoryhmän muodostamista helpotetaan. o <i>17 § Terveystalvet ja lääkärin tavoitettavuus koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa</i> o Poistetaan päällekkäistä sääntelyä. Kumotaan 2 momentti. - Kevennetään perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kurinpitoon liittyviä suunnittelu ja ohjeistamisvelvoitteita siten, että koulun tai oppilaitoksen järjestyssäännöt ovat opetuksen tai koulutuksen järjestäjille vapaaehtoisia. - Perusopetuslain 36 i §:n mukaisen seuraamisvelvoitteen poistaminen (kurinpidollisten ja kasvatuksellisten toimien seuraaminen) - Poistetaan päällekkäistä sääntelyä poistamalla perusopetuslaista, lukiolaista ja ammatillisesta peruskoulutuksesta annetusta laista koulutuksen järjestäjän velvollisuus laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. - Kevennetään määräaikaisen erottamisen hallinnollista menettelyä. - Kevennetään kuntien velvoitetta laatia elintarvikelain ja eläinlääkintähuoltolain mukaiset valvontasuunnitelmat . <p>Lisäksi toteutetaan seuraavat sisäisiä viranomaisprosesseja helpottavat toimenpiteet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tehdään OPH:n selvityksen pohjalta ehdotukset päällekkäisten suunnitelmien karsimiseksi ja suunnitelmien määräaikoihin liittyvien vel- 	
--	---	--

	<p>voitteiden joustavoittamiseksi. Erityisesti selvitetään osittain opetussuunnitelmien kanssa päällekkäisten yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain oppilaitoskohtaisten suunnitelmien määräaikaista tarkastamista koskevat velvoitteet. Selvitetään osana laajaa terveystarkastusta kaikista oppilaista tehtävien koulussa selviytymistä ja hyvinvointia koskevien arvioiden tarpeellisuus. Opetushallituksen sisäisten määräysten mukaisesti ei-sitovien opetussuunnitelman perusteiden osien tulee käydä tekstistä selkeästi ilmi. Sitovat määräykset suhteessa sitomattomaan informaatio-ohjaukseen tulee voida selkeästi erottaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aikuisten suun terveydenhuollon palvelusetelikokeilu ja hallinnollisen työn vähentämisestä syntyvät säästöt kuntien toimintamenoihin. Palvelusetelikokeilussa otetaan käyttöön uusimuotoinen palvelusetelimalli, jota tukemaan on käytettävissä sähköinen alusta ja tietojärjestelmäkokonaisuus sekä hallinnollisen työn osalta että potilasasiakirjojen talletusta ja käyttöä varten. Sähköinen alusta kehitetään valmiiksi osana kärkihanketta palvelut asiakaslähtöisiksi. Hallinnollista työtä kevennetään kokeilun ajan säädösmuutoksilla, jotka koskevat tarvittaessa lakia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä ((2009/569) ja terveydenhuoltolakia (2010/1326). Säästöt v 2016 1,9 M€, v 2017 2,6 M€ ja v 2018 3,4 M€. <p>Toteutus:</p> <p>Vaihtoehto A: VM:n ehdotus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategisen tason suunnittelua koskevat soveltuvat säännökset kootaan kuntalakiin ja vastaavaan itsehallintoaluelakiin. - Toimintojen suunnittelua koskevat yleiset säännökset sisällytetään säädettävään kunnallisten ja itsehallintoalueiden palvelujen toteuttamisen menettelytapoja koskevaan yleislakiin. - Erityislakien sisältämät viranomaisyhteistyövelvoitteet ja muut sisäistä viranomaisprosessia koskevat velvoitteet (tiedon antaminen eri tahoille jne) poistetaan lainsäädännöstä siltä osin kuin ne eivät ole palvelun erityisluonteen kannalta välttämättömiä, ja jäljelle jäävät yhdistetään ehdotettuun uuteen kunnallisten ja itsehallintoalueiden menettelytapoja säätelevään lakiin. <p>Vaihtoehto B: STM:n ehdotus</p> <p>Vaihtoehto 1: Soveltuvat säädökset kootaan kuntalakiin ja vastaavaan itsehallintoaluelakiin,</p> <p>Vaihtoehto 2: Säädetään laki kunnallisesta ja itsehallintoalueiden palvelujen toteuttamisen menettelytavoista</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Sosiaalihuoltolaki Lastensuojelulaki Terveydenhuoltolaki Terveydensuojelulaki (763/1994) Tupakkalaki (693/1976)</p>	

	<p>VnA ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011) VnA ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006) Elintarvikelaki (23/2006) Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)</p> <p>Oppilas- ja opiskeluhoitolaki (1287/2013) Perusopetuslaki (628/1998) Lukiolaki (629/1998) Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998) Varhaiskasvatuslaki Perusopetuslaki (628/1998) Lukiolaki (629/1998) Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998)</p> <p>Säädösmuutosten toteutuksen vaihtoehdot ks. toimenpide 3.3.</p>	
<p>Säästöarvot ja säästöpotentiaali</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Viranomaisyhteistyö:</u> Viranomaisyhteistyön säästölaskelmiin ei tässä vaiheessa ole riittävästi pohjaa, joten arvio tehdään myöhemmin. Suunnitelmia on kaikkiaan 109 kpl. 2. <u>Tiedon antaminen:</u> Tiedon antamisvelvoitteiden säästölaskelmiin ei tässä vaiheessa ole riittävästi pohjaa, joten arvio tehdään myöhemmin. Tiedon antamisvelvoitteita on kaikkiaan 88 kpl. 3. <u>Suunnitelmat (hallinnon sisäiset: toimenpide 3.2) ja henkilökohtaiset palvelusuunnitelmat: toimenpide 3.3 ja 4.1:</u> Suunnitelmia on kartoituksen mukaan kaikkiaan 94. Suunnitelmien jakautumisesta toimintokohtaisiin ja asiakkaiden palvelusuunnitelmiin ei kartoituksessa ole tarkempaa tietoa. Suunnitelmat vaativat hyvin erilaisia työmääriä. Suunnitelmien kokoamisella kuntastrategiaan ja suunnitelmien keventämisellä ja yhdenmukaistamisella voidaan vähentää suunnitteluun käytettävää työaikaa noin 20-30 %. Arvioidaan esimerkkilaskelmien pohjalta, että suunnitelmavelvoitteen poistaminen, yhdistäminen tai keventäminen aikaansaa keskimäärin 0,2 ME säästöt, kun kuntien arvioitua työajan käyttöä säästetään 20 %. Suunnitelmia on kaikkiaan 94. Laskennalliset säästöt ovat $94 \times 0,2 \text{ M€} = 18,8 \text{ M€}$, josta 50 % ensimmäisenä voimaantulon jälkeisenä vuonna. Jäljempänä olevat erikseen tehdyt säästöarvot vähentävät laskennallisen arvion kokonaismäärää. Vähennykset otetaan huomioon säästöarviotaulukossa. 4. <u>Opiskeluhoitosuunnitelman tarkistaminen</u> Säästö kunnille 1,5 M€ vuodesta 2017 alkaen. 5. <u>Poistetaan velvoite laatia suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatuskeskustelun käyttämisestä, säästö kunnille 0,15 M€ vuodesta 2018 lähtien.</u> 6. <u>Perusopetuslain 36 i §:n mukaisen seuraamisvelvoitteen poistaminen</u> Säästö kunnille 1,4 M€ 1,4 M€ vuodesta 2017 alkaen. 7. <u>Määräaikaisen erottamisen menettelyn keventäminen, säästö kunnille 0,08 M€ vuodesta 2017 ja 0,2 M€ vuodesta 2018 alkaen.</u> 	

	<p>8. <u>Elintarvikelain ja eläinlääkintähuoltolain mukaisten valvontasuunnitelmien keventäminen:</u> 0,2 – 0,3 M€/v</p> <p>9. <u>Suun terveydenhuollon palvelusetelikokeilu</u> Kuntien suun terveydenhuollon toiminnassa arvioidaan koko maassa palvelusetelikustannusten olevan noin 6,5 milj. euroa vuonna 2016. Toiminta laajenee asteittain siten, että ostopalvelutoiminnasta siirtyy kasvava osa palvelusetelitoimintaan ja useampi kunta ottaa palvelusetelin käyttöön. Vuonna 2018 arvioidaan palvelusetelitoiminnan laajuudeksi noin 23 milj. euroa, joissa hallinnollisten tehtävien keventämisen ja sujuvuuden säästö-potentiaali olisi noin 3,4 M€ kuntien toimintamenoihin.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>1.-3. Viranomaisten ja palvelun toteuttajien sisäisen prosessin keventämisellä mahdollistetaan toiminnan sujuvoituminen ja parannetaan tuottavuutta sekä suunnataan henkilöstön työajan käyttöä enemmän varsinaiseen palvelutoimintaan. Yleisiä menettelytapoja koskevilla säännöksillä turvataan hyvän hallinnon periaatteiden toteutuminen hallinnonalojen rajat ylittäen ja mahdollistaen kulloisenkin tarpeen mukaisen ja tehokkaan toiminnan.</p> <p>5. ja 6. Velvollisuus huolehtia koulu- ja oppilaitosten turvallisuudesta ei vähene, mutta keinoista sen toteuttamiseksi ei säädetä tarkasti.</p> <p>7. Erottamistapauksessa päätöksentekoprosessi nopeutuu, mikä on omiaan myös parantamaan oppilaitosturvallisuutta.</p> <p>8. Elintarvikelain ja eläinlääkintähuoltolain mukaisia valvontasuunnitelmia ja ohjelmia kevennetään poistamalla suunnitteluun liittyviä ehdottomia vaatimuksia, lisäämällä joustoa velvoitteisiin ja tehostamalla valvonnan riskiperusteisuutta (ks. myös 5.2.)</p> <p><u>9. Suun terveydenhuollon palvelusetelikokeilu:</u> Palvelusetelikokeilua toteutetaan siten, että kuntia laajemmilla alueilla yhtenäistetään toimintakäytäntöjä ja hinnoittelua. Mallissa varmistetaan suun terveydenhuollon palvelusetelimallilla tuotetun palvelun integroituminen muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.</p> <p>Palvelusetelitoiminnan kehittämisellä voidaan saada kustannustehokasta toimintaa kuntien ja yksityisten toimijoiden resurssien yhteiskäytöllä mikäli nykyistä hallinnollista työtä voidaan vähentää.</p> <p>Kokeilu liittyy hallitusohjelman Palvelut asiakaslähtöisiksi kärkihankkeeseen.</p>	
Toimenpide 3.3	<p>Joustavoitetaan palvelujen ulkoisia viranomaisprosesseja</p> <p>1. <u>Henkilökohtaiset palvelusuunnitelmat, asiakkaan kuulemis- ja tiedonantamisvelvoitteet ja asiakasyhteistyövelvoitteet</u></p>	

	<p><u>Toteutus</u></p> <p>Vaihtoehto A (VM:n esitys): Yhdenmukaistetaan ja selkeytetään sektorikohtaisia lakeja. Yleislakina laki kunnallisten ja itsehallintoalueiden palvelujen toteuttamisen menettelytavoista</p> <p>Asiakkaan henkilökohtaisia palvelusuunnitelmia koskevat velvoitteet poistetaan mahdollisuuksien mukaan erityislaeista ja sektorilaeista sekä kirjataan yleislakiin yleiset asiakkaan palvelutarpeeseen liittyvät suunnittelusäännökset.</p> <p>Ajanmukaistetaan velvoitteiden toteuttamistapoja koskevia säännöksiä.</p> <p>Yleislakiin otetaan ulkoista viranomaisprosessia ja asiakaspalveluja koskevat yleinen asiakasyhteistyövelvoite ja muut yleiset menettelytapa säännökset, jotka koskevat muun muassa asiakkaiden palvelusuunnitelmia, asiakasyhteistyötä ja asiakkaan kuulemista.</p> <p>Tässä vaihtoehdossa strategiset ja toiminnalliset suunnittelu- yms velvoitteet (toimenpide 3.2) ja henkilökohtaisten palvelusuunnitelmien tekemistä, asiakkaan kuulemista ja tiedon antamista sekä asiakasyhteistyötä ym. ulkoista prosessia koskevat velvoitteet ja monialaisen palveluyhteistyön edistäminen (toimenpide 3.3 ja 4.1) kirjataan kuntien ja itsehallintoalueiden kaikkia palvelusektoreita koskien (STM, OKM, LVM, MMM, TEM, SM) yhteen yhteiseen kuntien ja itsehallinnollisten alueiden palvelujeon toteuttamisen menettelytapoja koskevaan uuteen lakiin.</p> <p>Lakiin otetaan toimenpiteen 3.3 osalta muun muassa:</p> <p>ulkoista viranomaisprosessia ja asiakaspalveluja koskevat säännökset, jotka koskevat muun muassa</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiakkaiden palvelusuunnitelmia - asiakasyhteistyötä - asiakkaan kuulemista ja tiedon antamista <p>Vaihtoehto B (STM:n ja OKM:n yhteinen malli) 1. Yhdenmukaistetaan ja selkeytetään sektorikohtaisia lakeja. Yleislakeina sektorikohtaiset yleislait</p> <p>Poistetaan mahdollisuuksien mukaan erityislaeista erilliset palvelusuunnitelmia koskevat säännökset. Rajataan nykyistä tarkemmin palvelusuunnitelmien ja palvelutarpeen arviointien tekemistä. Sektorikohtaiseen yleislakiin otetaan ulkoista viranomaisprosessia ja asiakaspalveluja koskevat yleinen asiakasyhteistyövelvoite ja muut yleiset menettelytapa säännökset, jotka koskevat muun muassa asiakkaiden palvelusuunnitelmia, asiakasyhteistyötä ja asiakkaan kuulemista.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevista velvoitteista säädetään samassa laissa aina kun mahdollista ja tarkistetaan OKM:n sektorin ja sote-lainsäädännön yhteensopivuus. Pohditaan suunnitelmien yhdistäminen ja tarkoituksenmukainen sijoittuminen lainsäädännössä.</p>	
--	--	--

	<p>Ajanmukaistetaan velvoitteiden toteuttamistapoja koskevia säännöksiä.</p> <p>Toimenpiteen kohteena olevien erityislakien muutokset tarkentuvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osana sektorikohtaista muutostyötä - sote-uudistukseen liittyvän valmistelun aikana. <p>Tässä vaihtoehdossa henkilökohtaisten palvelusuunnitelmien tekemistä ei laajenneta uusille sektoreille(LVM, MMM, TEM, SM).</p> <p>Kokeilulain vakinaistaminen henkilökohtaisten suunnitelmien osalta ja siitä seuraavat jatkotoimenpiteet arvioidaan saatujen tulosten pohjalta.</p> <p>LISÄKSI vaihtoehdoissa A ja B: Kumotaan laki julkisista kuulutuksista (34/1925) ja poistetaan erityislaeista siihen liittyvät viittaussäännökset. Arvioidaan, mihin säädöskokonaisuuteen sijoitetaan vastaavia kuulutuksia koskevat ajanmukaiset säännökset.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Toimenpiteen kohteena olevien erityislakien muutoksia olisivat muun muassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tartuntatautilain kokonaisuudistuksen yhteydessä kevennetään viranomaisprosessia. Yksilöä koskevat päätökset tehdään virkamiestasolla toimielimen sijaan. 	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>Säästöarviot laaditaan toimenpiteen seuraavista osista:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilökohtaisten palvelusuunnitelmien poistaminen säädöksistä tai palvelusuunnitelmien muuttaminen tarveharkintaisiksi tai suunnitelmien muu keventäminen. - Palvelusuunnitelmien yhdistämisen mahdollistaminen asiakkaan tarvittaessa monialaisia palveluja. - Kaikkien eniten terveystalouksia käyttävien yksittäisten potilaiden kohdalla moniammatillisella hoitosuunnitelmalla on päästy jopa 30% kustannussäästöihin. Eri hallinnonalojen yhteisten suunnitelmien säästövaikutuksia on mahdollista arvioida alustavasti VM:n kuntakokeilujen tietoja hyödyntäen vuoden 2016 alussa. 	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>Esitys keventää kuntien, koulutuksen järjestäjien ja viranomaisten työprosesseja.</p> <p>Eri hallinnonalojen ja palvelujen yhteisten palvelusuunnitelmien yhdistämisen mahdollistaminen vähentää laadittavien suunnitelmien määrää ja niiden laatimiseen käytettävää työaikaa, parantaa tiedonkulkua viranomaisten välillä, potilas- ja asiakasturvallisuutta, palveluiden toimivuutta ja saumattomia palveluketjuja. Pällekkäisten ja suunnittelemattomia palveluiden vähentäminen osaltaan säästää kustannuksia.</p>	
Toimenpide 3.4	<p>Kevennetään palvelujen henkilöstömitoitusta koskevia säännöksiä. Arvioidaan henkilöstömitoitusta koskevien säännösten ja suositusten tarpeellisuus ja poistetaan tai uudistetaan säännökset ja suositukset arvion perusteella</p> <p>Henkilöstömitoituksia koskevia suosituksia laadittaessa tavoitteena on joustavan ja monipuolisen henkilöstörakenteen hyödyntäminen ja uuden</p>	2017

	<p>teknologian käyttöönoton tukeminen. Henkilöstömitoituksessa otetaan huomioon</p> <ul style="list-style-type: none"> - avustavan henkilöstön työpanos - käytössä olevan teknologian hyödyt palvelujen toteuttamisessa. <p>Poistetaan sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstön täydennyskoulutusvelvoitetta koskevan lain ja asetuksen säännökset määräajaksi uusien sote-alueiden/itsehallintoalueiden toiminnan aloittamiseen saakka. Velvoite on päällekkäinen nykyisen, koko henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistä koskevan lain (1136/2013) kanssa.</p>	
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p>Henkilöstön kelpoisuutta ja mitoitusta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden tiloja koskevia säännöksiä on mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - laissa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksesta (272/2008) (tämä laki kumoutuu 1.3.2016 alkaen, kumoamislaki on menossa eduskuntaan) - laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994), 15 § - sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) - lastensuojelulaissa (417/2007) - perhehoitolaissa (263/2015) - laissa ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista (nk. vanhuspalvelulaki, 980/2012) - laissa yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) - laissa ja asetuksessa yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990, 744/1990) - sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta (1194/2013). <p>-</p> <p>Edellä mainittujen lakien ja asetusten ohella on annettu ohjeita ja suosituksia, joissa on määritelty tarkemmin toimitiloihin liittyviä laatuvaatimuksia sekä annettu suosituksia henkilöstömitoituksesta. Tällaisia ovat esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi (STM 2013:11) - Vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuositus (STM oppaita 2003:4) - Päihdepalvelujen laatusuositukset (STM oppaita 2002:3) - Ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit (THL 2006) - Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskeva kehittämissuositus (STM 2007:13) - Mielenterveyspalveluiden laatusuositus (STM, Oppaita 2001:4) <p>Kansallinen muistiohjelma 2012 - 2020 (STM, Raportteja ja muistioita 2012:10).</p> <p>Täydennyskoulutusvelvoite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laki taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä 1136/2013 - Laki koulutuksen korvaamisesta 1140/2013 	
<p>Säästöarviot ja säästöpotentiaali</p>	<p>Säästöt voivat olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kertaluonteisia (esimerkiksi investointikustannusten väheneminen) - vuosittain toistuvia (esimerkiksi käyttökustannusten väheneminen) 	

	<p>Hyvinvointiteknologian käyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> • teknologian huomioon ottaminen mitoitusta ja henkilöstörakennetta laskettaessa (mm. yövalvonnan tekninen avustaminen) • henkilöstön työmäärää vähentävät tekniset ratkaisut (mm. koneellinen annosjakelu) <ul style="list-style-type: none"> ○ ikääntyneiden palveluissa koneellisen annosjakelun kautta henkilökunnan aikaa säästyy keskimäärin 13 min/asiakas/viikko (n. 11 h/vuosi). <p>Henkilöstön joustavampi käyttö eri palvelujen/yksiköiden kesken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilökunnan kokonaispooli, josta henkilökuntaa kohdennetaan toiminnanohjausjärjestelmällä asiakkaiden tarpeiden, asiakasmäärien, henkilökunnan lomien yms. mukaisesti • Henkilöstömitoitus tilanteissa, joissa yksikön kaikki luvan mukaiset asiakaspaikat eivät ole täynnä. <p>Nyt edellytetään esim., että henkilökunta on palkattava ennen kuin toiminta alkaa (voisiko joustaa aloittavan yksikön asiakasmäärän mukaisesti).</p> <p>Terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain mukaiselle työnantajan täydennyskoulutukselle ei ole asetettu enimmäis- tai vähimmäismääriä. Vuonna 2014 määrä oli keskimäärin 3,4 päivää/osallistujaa. Täydennyskoulutuksen välittämät kustannukset olivat 55 milj. euroa (ml. mahdollisten sijaisten palkat). Tässä ei ole mukana menetettyä työpanosta.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 3.5	<p>Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaki</p> <p>Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain kirjaamiseen ja voimaantuloon liittyvät toimenpiteet arvioidaan ja toteutetaan asiakastietolain (159/2007) muutosten yhteydessä siinä määrätyn siirtymäajan puitteissa (kts. toimenpide 4.5).</p>	<p>STM</p> <p>Asiakasasiakirjalaisissa on määritelty pykäläkohtainen voimaantulo. Siirtymäsäännöksissä on otettu huomioon sosiaalihuollon sähköiseen arkistoon liittymisen aikataulu.</p>
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	- Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaki (254/2015)	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.		2016 alkaen
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		

<p>Toimenpide 3.6</p>	<p>Kaavoituksen ja rakentamisen prosessit</p> <p><i>a) Kaavajärjestelmä ja rakentamisen lupajärjestelmiä sujuvoitetaan</i></p> <p>Hallitusohjelman mukaisesti lyhennetään kaavoituksen ja rakentamisen päätösprosesseja. Täydennysrakentamista ja rakennusten käyttötarkoituksen muuttamista sujuvoitetaan.</p> <p>Rakentamismahdollisuuksia lisätään mm. siten, että yleiskaava voisi nykyistä paremmin toimia rakentamisen perusteena ja hajarakentamista helpotetaan mm. suunnittelutarvesäännöksiä lieventämällä.</p> <p>Pienimuotoiselle piharakentamiselle luodaan nykyistä laajemmat mahdollisuudet ja uusiutuvan energian laitteiden sijoittamista sujuvoitetaan. Rakentamisen normitalkoisiin liittyen valmistellaan normien purkua mm. väestönsuojien ja pysäköintipaikkojen osalta.</p> <p>Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumisen ohjausta lievennetään luopumalla kaupan laatuluokituksesta kaavoituksessa sekä keventämällä suuryksikkösääntelyä keskustojen alueella.</p> <p>ELY -keskusten rooli kaavoitus- ja rakentamisasioissa muutetaan konsultoivaksi ja niiden valitusoikeutta kaavapäätöksissä rajoitetaan.</p> <p>Valmistelun yhteydessä selvitetään lisäksi mm. puiden kaatamista yleiskaava-alueella rajoittavan toimenpiderajoituksen soveltamiseen liittyviä ongelmia ja niiden ratkaisemista.</p> <p><i>b) Muutoksenhakua kaava-asioissa rajoitetaan</i></p> <p>Hallitusohjelman mukaan kaikissa rakentamis- ja ympäristöasioissa siirrytään menettelyyn, jossa valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valitusluvan saamista. Selvitetään myös siirtyminen kaavoitusasioissa kunnallisvalituksesta hallintovalitukseen. Oikeusministeriön toimialaan liittyen hallitusohjelmassa edellytetään sitovan määräajan asettamista valituslupapäätöksille sekä kaavoitusta ja rakennuslupia koskevien valitusten oikeudenkäyntimaksun korottamista.</p> <p><i>c) Rakentamista koskevat asetukset uudistetaan</i></p> <p>Vuoden 2017 loppuun mennessä uudistetaan rakennusten esteettömyyttä, ääniolosuhteita ja meluntorjuntaa, paloturvallisuutta, kosteusturvallisuutta sekä taloteknisiä järjestelmiä koskevat asetukset. Myös energiatehokkuutta koskevan lainsäädäntökokonaisuuden uusitus on käynnissä.</p> <p>Uudistuksen tavoitteena on selkeyttää sääntelyä ja parantaa soveltamisen ennakoitavuutta ja yhtenäisyyttä. Jo uudistetuissa asetuksissa yksittäisiä vaatimuksia on merkittävästi vähennetty samalla kun velvoittavat säännökset ja ohjeet on erotettu toisistaan. Hallitusohjelman linjaukset sääntelyn purkamisesta ja säännösten joustavasta soveltamisesta ohjaavat käynnissä olevaa uudistusta entistä voimakkaammin.</p> <p>Säännösten joustavasta soveltamisesta korjausrakentamisessa ja käyttötar-</p>	<p>YM</p>
---------------------------	--	-----------

	<p>koituksen muutoksessa linjataan jokaisessa asetuksessa erikseen. Nykyisen lainsäädännön mukaan rakennuksen korjaaminen ei edellytä uudisrakentamista koskevien asetusten soveltamista sellaisenaan. Käytännössä soveltamisessa on kuitenkin kirjavuutta, minkä vuoksi uudistuksessa tullaan painottamaan tapauskohtaisen harkinnan ja soveltamisen periaatetta.</p> <p>Vuonna 2014 voimaan tulleet erilliset säännökset rakennusten energiatehokkuudesta korjausrakentamisessa ovat esimerkki joustavasta sääntelystä ja olemassa olevan rakennuksen ominaisuuksien ehdoilla tapahtuvasta soveltamisesta. Asetusten uudistuksessa täsmennetään hallitusohjelmassa esitettyä lähtökohtaa, että rakennuksen korjaaminen tai perusparantaminen ei laukaise uudisrakentamistasoisia velvoitteita esimerkiksi esteettömyyden tai ääneneristävyyden osalta.</p> <p>Ministeriö käynnistää rakentamisen lupa- ja valvontajärjestelmän arvioinnin, jossa otetaan huomioon norminpurulle asetetut tavoitteet.</p> <p>d) ELY -keskuksille kuuluva poikkeamistoimivalta siirretään kuntiin</p> <p>ELY -keskuksille nykyisin kuuluva poikkeamistoimivalta ehdotetaan siirrettäväksi kokonaan kunnille. Poikkeamistoimivallan siirtäminen koskee poikkeamisen myöntämistä ranta-alueelle, jolla rakentamisen mahdollistavaa kaavaa, sekä poikkeamista asemakaavassa osoitetusta rakennusoikeudesta, rakennuksen suojelumääräyksestä tai poikkeamista asemakaavan laatimista varten määrätystä rakennuskiellosta. Poikkeamisen edellytyksiin ei ehdoteta muutoksia.</p> <p>Lisäksi alueellisen poikkeamistoimivallan soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös asemakaava-alueella olemassa olevan liike-, toimisto- ja toimitilarakennuksen tilojen muuttamista asuinkäyttöön tai muuhun ympäristöhäiriötä aiheuttamattomaan käyttöön.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Maankäyttö- ja rakennuslaki	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>a-c) Vaikutus kuntataloudelle minimaalinen, voi vaikuttaa investointihankkeiden käynnistymisnopeuteen.</p> <p>d) Tehtävän siirto kuntiin ei aiheuta kustannuksia, poikkeusluvasta voidaan periä täyskatteellinen maksu, vaikutus 0 euroa.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 3.7	<p>Muutoksia asiakasmaksulakiin</p> <p>Pidennetään oikaisuvaatimusaikaa asiakasmaksuasioissa siten, että palveluista olisi mahdollista tehdä yksi päätös kahden erillisen päätöksen sijaan.</p> <p>Sosiaalihuollon päätöksistä tehtävä oikaisuvaatimusaika on 30 päivää. Asiakasmaksujen osalta oikaisuvaatimusaika on 14 vrk. Erilainen muutok-</p>	

	<p>senhaku aika pakottaa tekemään kaksi erillistä päätöstä samasta asiasta.</p> <p>Rajataan velvollisuutta päätösten tekemiseen kuitenkin niin, ettei asiakkaan oikeusturvaa vaaranneta.</p> <p>Asiakkaalla on lain mukaan aina oikeus saada päätös sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Erityinen tarve päätöksen saamiseen asiakkaalla on silloin, jos hän ei saa hakemaansa palvelua tai hän saa vain osittain sen, mitä on hakenut. Jos palvelu on maksuton ja asiakas saa palvelua siinä määrin kuin kokee tarvitsevansa, ei tarvetta päätöksen saamiseen yleensä ole (esim. perhetyö, kasvatus- ja perheneuvonta). Tarvetta erillisen päätöksen saamiseen ei myöskään ole ns. matalan kynnyksen palveluissa (kotihoido, perhetyö). Näiden osalta riittää lyhyt maksupäätös.</p> <p>Säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli 30.11.2014 kaikkiaan 72 531. Säännöllisen kotihoidon asiakkaaksi määritellään kuuluvaksi ne, joille on toteutunut laskentakuukauden aikana kotihoidon käyntejä joko voimassa olevan palvelu- ja hoitosuunnitelman perusteella tai jotka muutoin ovat saaneet käyntejä säännöllisesti vähintään kerran viikossa. Säännöllisen kotihoidon asiakkaista 56 066 oli 75 vuotta täyttäneitä. Voidaan arvioida, että kotihoidon päätöksiä tehdään noin 73 000 henkilölle vuodessa.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Asiakasmaksulaki	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>Päätöksenteon yksinkertaistaminen, maksulliset palvelut:</p> <p>Säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli 30.11.2014 kaikkiaan 72 531. Joillekin asiakkaille tehdään useita päätöksiä ja joidenkin kohdalla yksi päätös riittää useammaksi vuodeksi. Asiantuntija-arviona oletetaan kotihoidossa tehtävän noin 80 000 päätöstä vuodessa, säästö vastaavasti noin 0,75 M€ vuodessa olettaen että päätökseen kuluva kokonaistyöaika on n. 20 min, palkkakustannus keskimäärin 45 000 €/v ja työaika yhtä työntekijää kohden on 1 595 tuntia vuodessa.</p> <p>Päätöksentekovelvoitteen poistaminen, maksuttomat matalan kynnyksen palvelut:</p> <p>Kasvatus- ja perheneuvolan asiakkaita on 42 000 vuodessa. Jos oletetaan, että päätöksiä tehdään sama määrä, säästö olisi noin 0,4 M€.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		

Teema 4	Kuntien toimintavapauden edistäminen ja edellytysten luominen tuloksellisempien ja joustavampien sektorirajat ylittävien palveluprosessien käyttöön ottamiselle	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<p><i>Joustavoitetaan toimintatapoja ohjaavia normeja mm. tarkastelemalla lait, asetukset ja erilaiset suositukset.</i></p> <p><i>Puretaan asumisen ja palveluiden välinen kytkentä.</i></p> <p><i>Poistetaan tilojen moninaiskäytön normiasteet.</i></p> <p><i>Luodaan edellytyksiä ottaa käyttöön olennaisesti tuloksekkaammat ja joustavimmat toimintokohtaiset sekä hallinnolliset sektorirajat ylittävät palveluprosessit.</i></p> <p><i>Hallitus laajentaa voimassa olevan kuntakokeilulain mukaisen hyvinvoinnin integroidun toimintamallin sisältämien yksilöllisten palvelusuunnitelmien yhdistämisen koskemaan kaikkia kuntia ja kaikkia yksilöllisiä hoito- ja palvelusuunnitelmia.</i></p> <p><i>Hallitus lisää viranomaistiedon liikkuvuutta ja hyödyntämistä (edistämällä palveluväylähanketta ja) tarkastelemalla tietosuojakysymyksiä.</i></p> <p><i>Säädetään laki, jonka puitteissa kunnat voivat harkintansa mukaan päättää, millä tavalla ne järjestävät laissa lueteltujen lakien mukaisia palveluja. Kunnat eivät ole velvollisia noudattamaan mainituissa laeissa tai niiden nojalla annetuissa asetuksissa säädettyjä velvoitteita tai suosituksissa mainittuja menettelytapoja palveluiden toteuttamiseksi.</i></p> <p><i>Lainsäädäntö käsittää mm. seuraavat lait:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Laki yksityisistä teistä</i> • <i>Kiinteistörekisterilaki; kiinteistörekisterin pitäminen</i> • <i>Laki vapaasta sivistystyöstä</i> • <i>Laki taiteen perusopetuksesta</i> • <i>Kirjastolaki</i> • <i>Nuorisolaki</i> • <i>Museolaki</i> • <i>Liikuntalaki</i> • <i>Ulkoilulaki</i> • <i>Laki kuntien kulttuuritoiminnasta</i> • <i>Teatteri- ja orkesterilaki</i> • <i>Laki lasten päivähoidosta; leikkitoiminta, muu päivähoitotoiminta</i> • <i>Laki sosiaalisesta luototuksesta</i> • <i>Laki ajoneuvojen siirtämisestä</i> <p><i>Toimintavapauden lisäämisen, yritysten ja kolmannen sektorin hyödyntämisen sekä normien purkamisen kautta arvioidaan saavutettavan merkittävät säästöt julkiseen talouteen.</i></p>	
Tilannekuva	<p>Kartoituksen mukaan kunnille on annettu ainakin 85 erilaista henkilökohtaista tai toiminnallista suunnitteluvelvoitetta. Erityisesti sosiaali- ja terveys- sekä opetuspalveluissa on palvelukohtaisesti säädetty asiakasta koskevien tietojen salassapidosta.</p> <p>Kuntakokeilulain (1350/2014) sisältämä henkilökohtaisten palvelusuunnitelmien yhdistäminen kokeiluna on meneillään.</p> <p>Hallitusohjelmassa erikseen luetellut lait, joissa toimintavapautta toivo-</p>	

	taan edistettävän, sisältävät kartoituksen mukaan yhteensä noin 20 velvoitetta.	
Teeman toimenpidekokonaisuus	<p>Tärkeiden palvelujen ja poikkihallinnollisten palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen kohdistuvat velvoitteet käydään läpi ja puretaan mahdollisimman joustavien ja tehokkaiden palveluprosessien mahdollistamiseksi. Poistetaan monialaisen toiminnan esteet ja helpotetaan viranomaisten tietojen siirtämistä palveluprosessin aikana asiakkaan palvelutarpeiden toteuttamiseksi ja tuloksellisempien palveluprosessien mahdollistamiseksi.</p> <p>Toteutetaan tähän mennessä konkretisoidut säädösmuutosehdotukset.</p> <p>Tehdään kuntien toimintavapautta edistävät säädösmuutokset ja lisätään toimintavapautta sivistys-, liikunta-, nuoriso ja kulttuuripalveluissa.</p>	
Toimenpide 4.1	<p>Käydään tärkeiden palvelujen ja poikkihallinnollisten palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen kohdistuvat velvoitteet läpi ja puretaan niitä mahdollisimman joustavien ja tehokkaiden palveluprosessien mahdollistamiseksi hyvinvointipalveluissa. Poistetaan monialaisen toiminnan esteet ja helpotetaan viranomaisten tietojen siirtämistä palveluprosessin aikana asiakkaan palvelutarpeiden toteuttamiseksi ja tuloksellisempien palveluprosessien mahdollistamiseksi.</p> <p><u>1. Hyvinvointipalvelujen integroiminen lasten, nuorten ja perheiden palveluissa</u> (neuvolat, varhaiskasvatus, perusopetus, oppilas- ja opiskelijahuolto, lastensuojelu, sosiaalihuolto, terveydenhuolto, ammatillinen perusopetus, lukio, nuorisotyö).</p> <p><u>2. Hyvinvointipalvelujen integroiminen paljon palveluja käyttävien aikuisten palveluissa</u> (mm. päihdehuolto, mielenterveys, toimeentulotuki, työllistäminen, liikunta)</p> <p><u>3. Hyvinvointipalvelujen integroiminen vanhusten palveluissa</u> (mm sote, liikunta)</p> <p>Mahdollistetaan henkilökohtaisten palvelusuunnitelmien laatiminen monialaisena asiakkaan yhteisenä suunnitelmana silloin kun asiakas tarvitsee useampia eri palveluja ja yhdistämisen voidaan katsoa olevan asiakkaan kannalta perusteltua.</p> <p>Mahdollistetaan viranomaistiedon liikkuvuus ja tiedon hyödyntäminen monialaisissa palveluprosesseissa. Säädetään tiedon saatavuudesta yhteisten palvelusuunnitelmien tekemiseksi ja käyttämiseksi palvelujen toteuttamisessa hyödyntäen nykyisen kuntakokeilulain säännöksiä ja kokemuksia niiden soveltamisesta.</p> <p>Tehdään tarpeelliset muutokset henkilöstön asemaan ja toimivaltaan monialaisessa palveluyhteistyössä.</p>	

	<p>Toteutus: Toimenpiteen edellyttämät säädösmuutokset toteutetaan toimenpiteiden 3.2 ja 3.3 vaihtoehdon A tai B mukaisesti.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö, asetukset ja suositukset		
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>Säästöä syntyy kun palvelusuunnitelmien yhdistämisen mahdollistetaan asiakkaan tarvitessa monialaisia palveluja. Kaikkien eniten terveystalouden käyttävien yksittäisten potilaiden kohdalla moniammatillisella hoitosuunnitelmalla on päästy jopa 30% kustannussäästöihin. Eri hallinnonalojen yhteisten suunnitelmien säästövaikutuksia on mahdollista arvioida alustavasti VM:n kuntakokeilujen tietojen hyödyntäen vuoden 2016 alussa.</p> <p>Välittömiä säästövaikutuksia arvioidaan syntyvän yhteisten palvelusuunnitelmien tekemisessä ja niiden toteuttamisprosessissa monialaisena yhteistyönä</p> <p><u>Yhteiset henkilökohtaiset palvelusuunnitelmat:</u> Arvioidaan, että vuonna 2017 toimintamallia jo kokeilleet 7 kaupunkia tekisivät 100 yhteistä palvelusuunnitelmaa. Säästö olisi $100 \times 7 \times 10 \times 24 \text{€} = 0,168 \text{M€}$. Arvioidaan varovasti, että vuonna 2018 ja sen jälkeen suunnitelmia tehtäisiin niin paljon, että säästö olisi 0,5 M€. Määriä ja säästöä tarkennetaan myöhemmin.</p> <p>Paljon palveluja käyttävien osalta säästöpotentiaali ja säästöt arvioidaan. Ehdotetut säädösmuutokset poistavat hyvinvoinnin integroidun palvelumallin toteuttamisen esteitä ja tukevat palvelujen toteuttamista palvelusektoreiden, hallinnonalojen ja organisaatioiden rajat ylittäen. Kustannussäästöjä syntyy sekä suoraan hallinnon ja tehtävien toteuttamisen menettelytapojen keventämisestä että mahdollistetun toimintamallin toteuttamisesta johtuvana tuloksellisuuden parantumisena. Menettelytapojen helpottamisen ja yhteistä palvelusuunnitelmaa ja tiedon saatavuutta ja asiakasvastaavaa koskevien säännösten säästövaikutukset arvioidaan.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>Ehdotetut säädösmuutokset poistavat kuntakokeilulaissa määritellyn hyvinvoinnin integroidun palvelumallin toteuttamisen esteitä kaikissa ikäryhmissä ja tukevat palvelujen toteuttamista kaikkien palvelusektoreiden, hallinnonalojen ja organisaatioiden rajat ylittäen. Kustannussäästöjä syntyy sekä välittöminä henkilötöiden säästöinä suoraan hallinnon ja tehtävien toteuttamisen menettelytapojen keventämisestä että mahdollistetun toimintamallin toteuttamisesta johtuvana asiakkaan palveluihin pääsyn ja tuloksellisuuden parantumisena. Tässä hankkeessa säästöarvioihin on sisällytetty ainoastaan säädösmuutoksista johtuvat välittömät säästöt. Arvioidaan menettelytapojen helpottamisen ja yhteistä palvelusuunnitelmaa ja tiedon saatavuutta ja asiakasvastaavaa koskevien säännösten välittömät säästövaikutukset.</p>	

	<p><u>STM:n kärkihankkeessa numero 3. Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma</u> sovitetaan kaikki lasten, nuorten ja perheiden palvelut yhteen integroiduksi palvelujen kokonaisuudeksi. Muutoksella vahvistetaan peruspalveluja ja siirretään painopistettä ehkäiseviin sekä varhaisen tuen ja hoidon palveluihin.</p> <p>Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseksi tapahtuvat em. sää-dösmuutostoimenpiteet tukevat STM:n kärkihanketta. Toimenpiteissä ei ole päällekkäisyyttä.</p>	
Toimenpide 4.2	<p>Joustavoitetaan erityisryhmien (vanhukset, vammaiset, kehitysvammaiset, päihdeongelmaiset, mielenterveyskuntoutujat) asumispalvelujen ja palveluasumisen suunnittelua, toteuttamista ja valvontaa.</p> <p>1. Laaditaan joustavia asumispalveluja ja palveluasumista koskeva valtioneuvoston periaatepäätös. Periaatepäätöksessä määritellään toimintaa ohjaavat keskeiset periaatteet ja uudistetaan palveluasumista koskevat kriteerit siten, että niillä vastataan asiakkaiden erilaisiin tarpeisiin sekä tuetaan erilaisten ja monimuotoisten toimintamallien kehittämistä paikallisten tarpeiden mukaisesti.</p> <p>Kriteerit määritellään siten, että niitä voidaan kokonaisvaltaisesti ja joustavasti käyttää asiakastarpeiden, rahoituksen, suunnittelun, tavoiteasettelun ja arvioinnin perusteina.</p> <p>Kriteereitä ei käytetä yksittäin, vaan toiminta (asiakstarpeet, rahoitus, luvat, asukasvalinnat, valvonta jne) perustuu kriteereiden kokonaisuuteen.</p> <p>Kriteereitä olisivat mm. seuraavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lähtökohtana toiminnassa on asiakkaan tarve ja hyvinvointi, eivät ohjeet ja suositukset - Joustavuus asukasvalinnoissa (määrä, ikärakenne, erityisryhmien ryhmittely) - Tilojen arvioinnissa kriteereinä mm. tilojen kunto, soveltuvuus käyttötarkoitukseen, asukasmäärä, asukasrakenne - Henkilöstömitoitukset määritellään kunnissa asukaskohtaisesti hoidon tarpeen ja olosuhteiden mukaan. Mitoitukseen vaikuttavia kriteereitä ovat asiakkaan tarpeet ja toimintayksikön tilat, palvelurakenne, asukasrakenne, henkilöstörakenne (tehtäväkuvat, avustavan henkilöstön määrä), osaamisen monipuolisuus, teknologian hyödyntäminen yms. seikat. <ul style="list-style-type: none"> - Palveluasumisen sijoittuminen kunnan muuhun palvelurakenteeseen (kotihoidon palvelut) - Hyvinvointiteknologian hyödyntäminen - Vapaaehtoistyön osuus (ei voida velvoittaa, joten on aina arvioitava tapauskohtaisesti) - Omaisten osuus (yksittäisen asiakkaan kohdalla, kirjattuna asiakkaan suunnitelmaan) <p>2. Tarkistetaan asumispalveluja koskevat lakisääteiset henkilöstön kelpoisuusehdot (Teema 2), henkilöstörakenteet (Teema 2) sekä</p>	<p>Valtioneuvoston periaatepäätös 5/2016</p> <p>Muutetaan em. ARAn oppaita siten, että muutokset ovat sovellettavina valtion avustuksia seuraavan kerran haettaessa eli syksyllä 2016.</p>

	<p>henkilöstömäärää ja mitoituksia koskevat velvoitteet nykyistä joustavammiksi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. STM ja valvontaviranomaiset kumoavat asumispalveluja koskevat antamansa suositukset. Asumispalveluja koskevassa valvonnassa noudatetaan säädösten lisäksi valmisteltavan valtioneuvoston periaatepäätöksen linjauksia. 4. ARA uudistaa valtion tukemien palveluasuntojen rahoituksen ehtoja koskevat oppaat valtioneuvoston periaatepäätöksen sisältämien linjausten pohjalta ja valtionrahoituksen vaikuttavuuden ja riskien hallinnan turvaten. 5. Tarkistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten paloturvallisuuteen ja siihen liittyvään käyttöturvallisuuteen välittömästi ja välillisesti vaikuttavat säädökset siten, että rakennusten henkilöturvallisuus voitaisiin toteuttaa tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti. Tämän tueksi laaditaan tarpeelliset valtakunnalliset ohjeistukset. Valmistelu tehdään työryhmässä, jossa ovat edustettuina VM, YM, STM ja SM. <p>Erillisehdotuksia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lisätään henkilökunnan ja palvelutilojen tehokkuutta, esim. vähennetään näiden tilojen kokoa ja luovutaan tarpeettomista lääkkeitä jakohuoneista. - Valtion tukemiin palveluasuntoihin voitaisiin sijoittaa myös eri kohderyhmiä, jos heidän tarpeensa ovat samankaltaisia ja vaatimuksista poikkeaminen olisi perusteltua asukkaiden, palveluiden järjestämisen ja kunnan toiminnan kannalta. Esim. ikääntyneiden palvelutaloissa voisi olla lähellä eläkeikää olevia henkilöitä tai kehitysvammaisia ikääntyneitä, jos näin vastataan heidän tarpeisiinsa. - Luovutaan norminomaisesta periaatteesta, että samalle tontille ei ole mahdollista sijoittaa kahdelle eri asiakasryhmälle tarkoitettua asumispalveluyksikköä, jos se on perusteltua asukkaiden, palveluiden järjestämisen ja kunnan toiminnan kannalta. - Perhehoidossa tulisi voida hyväksyä tavallinen koti. Toimeksiantosopimussuhteisessa perhehoidossa hoito tapahtuu perheen tavanomaisessa kodissa, jolta ei voi edellyttää esteettömyyttä tai asettaa erityisiä vaatimuksia paloturvallisuuden suhteen. Sijoittava taho arvioi perheen ja kodin soveltuvuuden asiakkaalle. Myös ammatillinen perhekoti on koti eikä siltä tule edellyttää laitoslupaa siihen liittyvine velvoitteineen. - Henkilöstömitoituksia tarkastellaan suhteessa asiakasmäärään niissä tilanteissa kun yksikkö ei ole täynnä huomioiden kuitenkin laadukas hoito ja asiakasturvallisuus. Näitä säädöksiä on lastensuojelulaissa lastensuojelulaitoksia koskien (59, 60 §) ja perhehoitolaisissa (7, 8 ja 9 §) <p>Yksiköissä, joihin tarvitaan lupa toimintaan, lisätään joustavuutta kohderyhmämäärittelyyn esimerkiksi sallimalla 16v nuoren asuminen aikuisille suunnatussa yksikössä. Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (8, 10 §). Toteutetaan sijoittajan tekemällä harkinnalla ja erityisestä perustelusta, että tämä on asiakkaan edun mukaista.</p>	
--	--	--

<p>Voimassa oleva lainsäädäntö, asetukset ja suositukset</p>	<p>Voimassa olevat, kumottavat suositukset ja uudistettavat oppaat mm.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi - Päihdepalvelujen laatusuosituksien STM ja Suomen Kuntaliitto 2002 - Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskeva kehittämissuositus . STM 2007 - Vammaisten ihmisten asumispalvelujen laatusuositus STM 2003:4 Suomen kuntaliitto - ARAn oppaat (palveluasumisen opas ja suunnitteluopas) - ympäristöministeriön ARAlle antama ohjauskirje 4.1.2012 (muutettu 29.6.2012). - <p>Valtioneuvoston periaatepäätös kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisen asumisen ja palvelujen turvaamisesta kumotaan ja sen keskeiset tavoitteet yhdistetään uuteen valmisteltavaan periaatepäätökseen.</p>	
<p>Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.</p>	<p>Henkilöstön joustavan käytön ja teknologian huomioiminen laskettaessa ikääntyneiden ympärivuorokautisten palvelujen (vanhainkodit ja tehostettu palveluasuminen) henkilöstömitoitusta: 2 % näiden palvelujen hoivahenkilöstökustannuksista eli 26 miljoonaa euroa vuodessa.</p> <p>Tilojen investointikustannuksiin saatavissa olevat säästöt ovat tapauskohtaisia ja potentiaalisten kohteiden kokonaismäärää on vaikea arvioida. Investointikustannukset vyörytetään yleensä vuokriin, joten suurin säästö tulisi asiakkaille ja Kelalle (asumistuen vähenemisenä). Kunnille se näkyisi asiakkaiden lisääntyvänä asiakasmaksuvarana ja toimeentulotuen tarpeen pienenemisenä. Investointikustannusten pieneneminen vähentäisi myös ARAn kohdekohtaista investointiavustusta silloin, kun on kyse ARAn rahoitusta saavasta hankkeesta.</p> <p>Kohderyhmäharkinta (eri asiakasryhmiä samaan yksikköön tai samalle tontille) toisi säästöä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • investointikustannuksiin olisi 1,5-2 miljoonaa euroa vuodessa. • vuosittaisiin käyttökustannuksiin: säästöä hoitopäivämaksuissa (jos asiakas voidaan sijoittaa halvempaan palveluun) sekä yöhoidon ja tukipalvelujen synergiasta ja tilojen pienemmistä käyttökustannuksista. Käyttökustannussäästön suuruudesta ei ole saatu tietoa. Säästö myös vaihtelee tapauskohtaisesti eli esimerkiksi yksikön koon mukaan (yöhoitoon tulee synergiaa noin 24 asiakkaan yksiköistä). <p>Asumiskriteerien väljentämisen (kahden hengen huoneet, huonekoko, WC) kokonaissäästö riippuu siitä, kuinka suuri osa peruskorjattavista ja uudisrakennettavista asunnoista annetaan toteuttaa lievennetyillä kriteereillä. Pääasiassa olisivat kertaluonteisia investointikustannuksia, jonkin verran säästöä tilojen käyttökustannuksissa ja henkilöstökustannuksissa (synergiaedut). Jos asumiskriteerien väljentäminen olisi kahden hengen huoneen sallimista vuosittain 200 asiakkaalle, säästö olisi yhteensä 1,5 miljoonaa euroa (=200 asiakasta x 5 m² vähennys x 1500 € rakennuskustannus per neliö).</p> <p>Rakentamista välittömästi ja välillisesti koskevien säädösten ja määräysten tarkistamisella odotetaan saatavan merkittäviä säästöjä sekä ra-</p>	

	<p>kentämiskustannuksissa että käyttömenoissa. Esimerkiksi sosiaalihuollon vielä sprinklaamattomissa rakennuksissa voisi tulla säästöä noin 10-20 milj. euroa ja terveydenhuollon rakennuksissa noin 20-50 milj. euroa, jos jätettäisiin sprinklaamatta muutamia erityistiloja lukuun ottamatta kaikki sellaiset tilat, joilla ei ole välitöntä vaikutusta turvallisuuteen poistumistilanteessa. Yhteensä säästö olisi arviolta 10-50 milj. euroa (kertaluonteisia investointikustannuksia).</p> <p>Henkilökunnan ja yhteistilojen optimointi (esim. valmistus- ja jakelu-keittiön välinen kustannusero, toimistohuone, lisäksi hieman muun tilan optimointia ja pienentämistä), toisi kustannussäästöä investointikustannuksissa noin 18,5 milj. €/vuodessa. Huom. edellä mainittuja investointikustannuksia koskevia alustavia säästöarvioita ei ole huomioitu säästöarviotaulukossa. Investoinneissa ja käyttömenoissa näiltä osin saatavia säästöjä voidaan paremmin arvioida Sote-uudistuksen edetessä.</p> <p>Kelan asumistuen tarve vähenisi osalla niistä asiakkaista, joiden vuokrat pienenisivät investointisäästöjen myötä. Kelan asumistuen tarve ei vähene täysin samansuuruisesti kuin vuokramenot, sillä kaikki asumis- palvelujen asiakkaat eivät saa asumistukea eikä asumistukea saa koko vuokran suuruisena. Laskennassa on oletettu, että asumistukimenot vähenisivät kolmasosan vuokranalennuksesta. Kelan asumistukimenot vähenisivät 100 000 euroa.</p> <p>Vaikutusta kuntien asiakasmaksuihin tai toimeentulotukeen tulee silloin, jos alemman vuokran saa asiakas, jonka asiakasmaksuja on alennettu tai hänelle on maksettu toimeentulotukea suurien asumiskustannusten takia. Laskennassa on oletettu, että vaikutus kuntien kustannuksiin olisi 10 prosenttia vuokranalennuksesta. Kuntien asiakasmaksutuloit lisääntyisivät tai toimeentulotukimenot vähenisivät 30 000 euroa. Tätä vaikutusta kuntien kustannuksiin ei ole tässä vaiheessa huomioitu säästövaikutustaulukossa.</p> <p>Investointisäästöjen vaikutus ARAn myöntämiin investointiavustuksiin</p> <p>Investointikustannusten pieneneneminen vähentäisi myös ARAn kohdekohtaista investointiavustusta silloin, kun on kyse ARAn rahoitusta saavasta hankkeesta. Arvioitu vaikutus 1-3 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä säästö siirtyisi käytettäväksi toisiin avustushankkeisiin. Tällä hetkellä investointiavustusten myöntämisvaltuus loppuu joka vuosi jo elo-syyskuussa, minkä seurauksena osa avustuspäätöksistä siirtyy.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>Rakentaminen ja korjaaminen:</p> <p>Suosittelujen ja ohjeiden joustavoittamisen ei saa johtaa asukkaiden hyvinvoinnin vaarantumiseen tai Suomea sitovien kansainvälisten sitoumusten rikkomiseen.</p> <p>Toimenpide mahdollistaisi kuhunkin tuettavaan kohteeseen liittyvien erityispiirteiden tapauskohtaisten huomioon ottamisen nykyistä paremmin.</p>	

<p>Toimenpide 4.3</p>	<p>Edistetään kuntien toimintavapautta sivistys-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluissa tekemällä tarpeelliset säädösmuutokset näitä palveluja koskeviin lakeihin</p> <p>Sisältöaihoita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valmistellaan tarpeellisin osin yhtenevät säännökset kuntien toimintavapauden lisäämisestä hallitusohjelmassa mainittuihin sivistys-, liikunta- ja kulttuuripalveluja koskeviin lakeihin. Arvioidaan säännökset sekä niiden sisältämät velvoitteet ja uudistetaan ne arvion perusteella. - Toimintavapauden ja uusien toimintamallien edistämiseksi uudistetaan lainsäädäntöä siten, että kannustetaan kuntia sivistyspalvelujen yhteiseen poikkihallinnolliseen kehittämiseen, yritysten ja kolmannen sektorin hyödyntämiseen palvelujen tuottamisessa, ja tuetaan valtionosuuksilla palvelujen tuloksellisuutta ja uudistumista. 	<p>OKM</p> <p>Muutokset valmistellaan vuoden 2016 loppuun mennessä ja ne tulevat voimaan 2017 alusta.</p>
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p><u>Kirjastolaki</u> Kirjastolaissa (904/1998) säädetään kuntien yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalveluista sekä näiden palvelujen valtakunnallisesta ja alueellisesta edistämisestä. Kirjastolaki takaa kuntien toimintavapauden kirjasto- ja tietopalveluiden järjestämisessä.</p> <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö on 11.2.2015 asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotusta kirjastolain muuttamiseksi. Valmistelun aikana arvioidaan muutostarpeet myös kuntien kustannusten karsimisen tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen näkökulmasta.</p> <p><u>Museolaki</u> Museolain (729/1992) mukaan museotoiminnan tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museoiden ylläpitäminen ei ole kuntien velvoite.</p> <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö on 29.6.2015 asettanut työryhmän valmistelemaan museopoliittista ohjelmaa. Valmistelun aikana on tarkoitus arvioida museolain muutostarpeet myös kuntien kustannusten karsimisen tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen näkökulmasta.</p> <p><u>Teatteri- ja orkesterilaki</u> Teatteri- ja orkesterilain (730/1992) mukaan teatteri- ja orkesteritoimintaan myönnettävän valtionosuuden tavoitteena on taiteellisista lähtökohdista tuottaa teatteri- ja orkesteripalveluja ja edistää niiden alueellista saatavuutta sekä saavutettavuutta eri väestöryhmille. Teattereiden ja orkestereiden ylläpitäminen ei ole kuntien velvoite.</p> <p><u>Kuntien yleinen kulttuuritoimi</u> Kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (728/1992) mukaan kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Laissa ei ole säännöksiä kelpoisuudesta tai henkilöstömitoituksesta.</p> <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö on 26.3.2015 asettanut työryhmän valmistelemaan kulttuurin rahoitusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Valmistelun aikana on tarkoitus arvioida myös kuntien kulttuuri-</p>	

toiminnasta annetun lain muutostarpeet myös kuntien kustannusten karsimisen tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen näkökulmasta.

Liikuntalaki

Liikuntalain (390/2015) 5 §:n mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee lain mukaan luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluita, tukemalla kansalais- ja seuratoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Laissa ei ole säännöksiä kelpoisuudesta tai henkilömitoituksesta. Liikuntalaki antaa kunnille toimintavapauden toteuttaa tehtävä parhaaksi katsomillaan tavoilla ja sopivaksi katsomillaan resursseilla.

Nuorisolaki

Nuorisolain (72/2006) 7 §:n mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat kunnat, nuorisoyhdistykset ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt. Nuorisotyön palveluja voidaan tuottaa myös alueellisesti kuntien yhteistyönä. Kunnilla on harkintavalta päättää, missä laajuudessa ja millä tavoin palveluja järjestetään. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti syksyllä 2014 kahden hallituksen toimikaudelle ulottuvan valmistelun uudeksi nuorisolaiksi. Hallituksen esitys uudeksi nuorisolaiksi on tarkoitus antaa syksyn 2015 aikana.

Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)

Laki vapaasta sivistystyöstä sisältää jo nykyisellään toimintavapauden toteuttaa tehtävä parhaaksi katsomillaan tavoilla ja sopivaksi katsomillaan resursseilla. Se ei ole tutkintotavoitteista eikä sen sisältöjä säädellä lainsäädännössä. Koulutuksen tavoitteista ja sisällöistä päättävät oppilaitosten ja organisaatioiden ylläpitäjät, joita ovat kunnat, kuntayhtymät, yhdistykset, säätiöt tai osakeyhtiöt. Toiminta katetaan valtionosuusrahoituksella ja järjestäjän päätösvallassa olevilla oppilasmaksuilla. Suoritteista on oltava säännökset, jotta valtion rahoitusta voidaan myöntää yksityisille ylläpitäjille.

Vapaan sivistyksen opetus on vapaata eikä valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita tehdä. Poikkeuksellisesti kansanopiston ja liikunnan koulutuskeskuksen tulee laatia opetussuunnitelma koulutuksesta, jonka kesto on vähintään kahdeksan viikkoa. Nämä toimijat ovat pääsääntöisesti yksityisiä (kansanopistojen ylläpitäjänä on vain 2 kuntaa ja 5 kuntayhtymää ja valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset ylläpitäjänä on vain 1 kuntayhtymä). Opetussuunnitelman laatimisvelvollisuus liittyy muun muassa opiskelijan oikeusturvaan, ja opintotuen saamisen edellytyksenä olevaan koulutuksen vähimmäispituuteen (8 vkoa).

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuksi opettajaksi on kelpoinen henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto sekä v opettajan pedagogiset opinnot. Tuntiopettajilta ei edellytetä asetuksessa säädettyä kelpoisuutta ja tuntiopettajien määrä on varsinkin kuntien ylläpitämissä kansalaisopistoissa merkittävä. Kelpoisuusvaatimukset ovat väljät ja täyttävät jo nykyisellään hallitusohjelman kelpoisuuksia koskevan linjauksen.

	<p><u>Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998)</u> Laki taiteen perusopetusta sisältää vain vähän kuntia ja muita järjestäjiä koskevia velvoitteita. Laki mahdollistaa jo nykyisellään toimintavapauden toteuttaa tehtävän parhaaksi katsomallaan tavalla.</p> <p>Taiteen perusopetuksen tulee pohjautua valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin, jonka perusteella opetuksen järjestäjän tulee laatia taidealakohtaiset opetussuunnitelmat. Myös oppilaan arvioinnista on säännöksiä. Mainituista säännöksistä ei voi luopua perusopetuksen yhtenäisyyden ja tasavertaisuuden vuoksi. Oppilaitoksella tulee olla toiminnasta vastaava rehtori. Opettajien ja rehtoreiden kelpoisuudesta säädetään, kuten muunkin opetustoimen osalta, opetustoimen ns. kelpoisuusasetuksessa, jota arvioidaan tarkemmin toimenpideohjelman teema 2:n yhteydessä.</p> <p>Edellä mainitut säädökset on säädetty taiteen perusopetuksen laadun ja opiskelijoiden aseman turvaamiseksi. Niistä luopuminen tarkoittaisi käytännössä merkittävää riskiä suomalaisen taiteen osaamiselle ja kehittymiselle. Kansainvälisesti arvostettu ja korkealaatuinen taiteen perusopetus on hyvinvointia ja Suomen kilpailukykyä vahvistava tekijä. Hallitusohjelman mukaan epätasaisesti jakautunutta taiteen perusopetuksen saatavuutta tulee parantaa maan eri osissa. Kehittämistoimet arvioidaan ja toteutetaan tämän työn edetessä.</p>	
<p>Säästöpotentiaali ja arvioitdut säästöt.</p>	<p>Kirjastolain, museolain, teatteri- ja orkesterilain, kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain, liikuntalain ja nuorisolain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain ja taiteenperusopetuksesta annetun lain uudistamisesta ei voida arvioida syntyvän konkreettisia kuntia koskevia säästöjä. Lait takaavat jo nykyisellään kunnille toimintavapauden.</p> <p>Tavoitellut säästöt syntyvät kunnissa, kun laissa säädettyjä toimintavapauksia hyödynnetään.</p>	
<p>Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot</p>	<p>Tavoitellut vaikutukset syntyvät kuntatasolla paikallisten prosessien kehittämisellä. ja toimintavapauden hyödyntämisellä.</p> <p>Kuntien toimintavapauden laajentamisella tavoitellaan laajempia mahdollisuuksia järjestää nuorille suunnatut palvelut sekä uusien ideoiden hyödyntämistä. Kuntatason poikkihallinnollinen, moniammatillinen ja sektorirajat ylittävä työ ollaan kehittämässä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.</p> <p>Paikallistason poikkihallinnollinen, moniammatillinen ja sektorirajat ylittävä työ on tärkeässä asemassa suomalaisen väestön fyysistä aktiivisuutta ja liikuntaa edistettäessä.</p> <p>Kirjastolain, museolain, teatteri- ja orkesterilain sekä kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain uudistamista koskevat vaikutukset arvioidaan niitä koskevan valmistelutyön aikana.</p> <p>Nuorisolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 8 §:n mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluisivat edelleen kunnan tehtäviin. Toteuttaes-</p>	

	<p>saan lain tavoitteita kunnan tulisi paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja – toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalais-toimintaa. Tässä momentissa ei säädettäisi tätä tarkemmin, mitä tehtäviä tai toimenpiteitä kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluisi. Muutoksella vahvistetaan kunnan itsenäistä vastuuta toteuttaa nuorisotyötä ja -politiikkaa päättämällä ja paikallisiin olosuhteisiin sopivalla tavalla. Lain toimeenpano ei vaikuttaisi valtion nuorisotyön budjetin kokonaismäärään, eikä lisäisi uusia rahoitettavia tehtäviä kunnille.</p>	
Toimenpide 4.4	Sairaala-apteekkien yhdistäminen	STM
Voimassa oleva lainsäädäntö, asetukset ja suositukset	<p>Muutetaan lääkelakia (395/1987) siten, että se mahdollistaa shp- ja sote-alueille keskitetyt sairaala-apteekit ja niiden toimintayksiköt. Säännöksissä huomioitava tarve varmistaa asiantuntemus ja lääketurvallisuus toimintayksiköissä.</p>	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>13 %:n vuosittainen säästö nykyiseen toimintaan verrattuna (HUS). Euroissa tämä on HUS-alueella noin yksi miljoona (947 836 euroa) vuodessa. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ja Turun sairaala-apteekkien selvityksessä v. 2014 vuotuinen säästöarvio oli väestöpohjaan nähden samaa luokkaa (235 000 e). Suomessa on vuonna 2015 yhteensä 24 sairaala-apteekkia. Tulevia sote-alueita on 15 ja itsehallintoalueita 18. Jos sairaala-apteekkeja on jatkossa 1/itsehallintoalue, voi se tarkoittaa 6 sairaala-apteekin vähennystä.</p> <p>Vuotuinen säästöarvio edellä mainituin oletuksin: 2.5-3.0 Me</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Shp:t voivat yhdistää sairaala-apteekkeja ja niiden toimintoja tarpeen mukaan	
Toimenpide 4.5	<p>Edistetään viranomaistiedon liikkuvuutta ja tiedon hyödyntämistä palveluprosesseissa</p> <p>Sisältöaihiot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hallitusohjelman digitalisaatiotavoitteiden ja julkisen hallinnon ICT-kehittämisen seurantaryhmä (DigiNYT) edistää ja koordinoi viranomaistiedon liikkuvuutta ja tiedon hyödyntämistä palveluprosesseissa erityisesti alla mainituissa toimenpiteissä. - Uudistetaan henkilötietolainsäädäntö valmisteltavina olevien EU:n tietosuoja-asetuksen ja tietosuojadirektiivin pohjalta. Luovutaan tarpeettomasta erityissääntelystä ja lisätään viranomaistiedon liikkuvuutta tarpeen mukaan. - Toteutetaan sosiaalihuollon ja terveydenhuollon erillisten henkilörekistereiden yhdistäminen sosiaali- ja terveydenhuollon täydellisen tietointegraation mahdollistamiseksi. Samassa yhteydessä sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain (toimenpide 3.5) rekisterinpitosäädökset siirretään osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevaa lakia (159/2007), sekä toteutetaan tarvittavat asiakasasiakirjalain siirtymäaika-säädöksiä ja mo- 	

	<p>niammatillista kirjaamista koskevat muutokset, jotta muutokset tietojärjestelmiin voidaan toteuttaa kerralla.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lainsäädännön muutokset toteutetaan asiakastietolain ja lain yksityisestä sosiaali- ja terveydenhuollosta muutosten valmistelun yhteydessä - - Mahdollistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen yhteiskäyttö palveluprosesseissa. Muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettua lakia (159/2007) siten, että mahdollistetaan sosiaalihuollon asiakastietojen kansallinen arkistointi, sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojen yhteiskäyttö sote-palveluissa tietoturvalisellä ja kustannustehokkaalla tavalla. Yhtenäistetään asiakkaan/potilaan suostumuskäytännöt sähköisen lääkemääräyksen ja potilas/asiakasasiakirjojen osalta. Laajennetaan Omakanta-palvelun sähköistä suostumusten käsittelyä ja mahdollistetaan puolesta-asiointi osana sote-digitalisaatiota. Käynnistetään sosiaalihuollon kansallisen arkistopalvelun käyttöönotto terveydenhuollon arkistopalvelun laajennuksena. - Poistetaan lainsäädännön esteet, jotka nykytilassa rajoittavat asiakkaan/kuntalaisen sähköistä osallistumista tulee poistaa (esimerkiksi virtuaalinen terveystarkastus ja omien terveystietojen tuottaminen ja ylläpitäminen osana terveydenhuollon palveluja tehostaa toimintaa). - Tiedon hyödyntämismahdollisuuksien parantaminen siten, että ammattilaiselle tulee mahdollisuus seurata asiakkaansa/ potilaansa hoito- ja palveluprosessin asianmukaista etenemistä ja lisätä tätä kautta toimenpiteiden vaikuttavuutta - Nuorisolain uudistuksen yhteydessä täsmennetään säädökset tietojen luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten. Säädetään viranomaisten välisestä tietojen vaihdosta nuoren henkilötietojen käsittelyssä. 	
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö, asetukset ja suositukset</p>	<p>Henkilötietolaki (523/1999) ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) sekä henkilötietoja koskeva erityislainsäädäntö Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) Laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/2007) Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007) Nuorisolaki</p>	
<p>Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.</p>	<p>Henkilötietolainsäädännön yhdistämisen yhteydessä tapahtuvan tarpeettoman erityissääntelystä luopumisen säästövaikutukset eivät ole tässä vaiheessa arvioitavissa. Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon henkilörekistereiden yhdistämisen säästövaikutuksia ei lasketa mukaan tämän hankkeen säästöavoitteisiin.</p>	

Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluprosessien tehostuminen sekä palvelujärjestelmän että kansalaisen kannalta. Etsivän nuorisotyön tehostaminen sekä mahdollisessa syrjäytymisvaarassa olevan nuoren nopeampi ohjautuminen palveluihin.	
---	--	--

Teema 5	Kuntien ohjauksen ja valvonnan kehittäminen	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<p><i>Hallitus käy läpi kaikki kuntien ja valtion kuntiin kohdistamat ohjaavat ja valvovat prosessit.</i></p> <p><i>Mm. Virsu-hankkeessa tunnistetut päällekkäisyydet karsitaan (maataloustukihallinnon, elintarvikevalvonnan, eläinten ja terveyden hyvinvoinnin valvonnan, ympäristövalvonnan, ympäristö- ja vesilupahakemusten ratkaisemisen, ympäristön tilan seurannan sekä jäte- ja vesilakien valvonnan tehtävät)</i></p> <p><i>Omavalvontaa kehitetään ja valvontaa ulkoistetaan.</i></p> <p><i>MRL:n uudistamisen yhteydessä rakentamisen lupa- ja valvontaprosessit arvioidaan. (Ks. toimenpide 3.7)</i></p> <p><i>Valvontaa kehitetään siten, että suositusluontoisia oppaita ei käytetä kuntia sitovina normeina. Esim asumispalvelujen tiloja koskevia suosituksia sekä Aran investointiohjeita joustavoitetaan. (Ks. toimenpide 4.2)</i></p> <p><i>Palvelujen sisältöjen normittamisesta luovutaan ja siirrytään palvelujen tulosten seuraamiseen ja mittaamiseen. Toteutuksessa hyödynnetään kuntakokeilulain mukaisten kokeilujen tuloksia.</i></p>	
Tilannekuva	<p>Kuntiin kohdistuva valvonta:</p> <p>Kuntiin kohdistuu tällä hetkellä valvontaa ja / tai ohjausta ministeriöistä, keskushallinnon virastoista, valtion aluehallinnosta sekä erityisvaltuutettujen ja ylimpien laillisuusvalvojen toimesta. Ohjaus- ja valvonta on osin sektorikohtaista (ministeriöt ja keskushallinnon virastot) ja osin monialaista (aluehallintovirastot, ylimmät laillisuusvalvojat). Ohjausta toteutetaan myös erilaisin ei-lakisääteisin muodoin, josta esimerkkejä ovat suositusluontoiset oppaat ja valvontaohjelmat.</p> <p>Samanaikaisesti valtion valvonnan kanssa kunnille on eräillä sektoreilla asetettu omavalvontavelvoite (esim. Sosiaalihuoltolaki).</p> <p>Kunnille annetut valvontatehtävät:</p> <p>Ohjaus- ja valvontajärjestelmä on organisatorisesti moniportainen ja hajautunut. Tästä syystä se sisältää myös runsaasti eri organisaatioiden välistä ohjausta ja toiminnan koordinoitua.</p> <p>Hallitusohjelmassa erikseen mainituissa tehtävissä valvonta kohdistuu ammatinharjoittajiin ja yrityksiin, ja valvonta ja sen ohjaus on toteutettu usein neliportaisesti siten, että ohjauksen ja valvonnan koordinaatiota ja / tai itse valvontatoimintaakin tapahtuu usealla hallinnon portaalla (ministeriö, keskushallinnon virasto, aluehallinto, kunta).</p>	
Teeman käsittely	<p>Käydään läpi kuntiin kohdistuvat ohjaus- ja valvontaprosessit, ja niitä ohjaavat säädökset ja suositukset. Tehdään ehdotus suositusten tarkistamisesta ja kuntiin kohdistuvan valvonnan periaatteista. Tehdään ehdotukset kunnille annettujen valvontatehtävien vähentämisestä ja siirtämisestä valtion tai itsehallintoalueiden tehtäviksi.</p>	

<p>Toimenpide 5.1</p>	<p>Käydään läpi kuntiin kohdistuvat ohjaus- ja valvontaprosessit ja tehdään ehdotukset valvonnan toimintaperiaatteiden muutoksesta ja niiden sisällyttämisestä lainsäädäntöön.</p> <p>Valvontaa kehitettäessä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toteutetaan toimenpiteitä koskien mm. valvonnan priorisointia, resurssien kohdentamista sen mukaisesti, resurssien yhteiskäyttöä ja sähköisten työmenetelmien lisäämistä - Luovutaan suositusluontoisista oppaista ja valvontaohjelmista valvonnan perusteina - Hyödynnetään kuntakokeilulain valvontaa koskevan kokeilun tuloksia - Uudistetaan kuntien järjestämien palvelujen valvontaa koskevat säädökset ja valvontaohjelmat perustuen kuntien ja palveluntuottajien omavalvontaan ja palvelutuloksen valvontaan <p>Valvonnan periaatteet: Kuntien ja itsehallintoalueiden omavalvonta muodostaa valvontatoiminnan perustan. Omavalvontaa hyödynnetään valtion valvontaa korvaten osana valvontaprosessia.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnassa kunnat ja itsehallintoalueet laativat sosiaali- ja terveydenhuollon omavalvontaohjelman. Omavalvontaohjelmaan sisällytetään toimialaan ja tilanteeseen soveltuen tarpeelliset riskiarviot ja asiakastuloksia kuvaavat indikaattorit. Omavalvontaa toteutetaan myös terveydensuojelun ja elintarvikevalvonnan valvontaprosesseissa.</p> <p>Osa valvonnasta voidaan sertifioidulla laatujärjestelmällä (Esim. rakennusterveysvalvonta).</p> <p>Viranomaisvalvonnassa siirretään painopistettä kuntien omavalvontaohjelmia hyödyntävään riskiperusteiseen ennakkovalvontaan. Valvonnassa siirrytään resurssien valvonnasta asiakasnäkökulmasta läheteeseen palvelujen tulosten seuraamiseen ja arviointiin.</p> <p>Lupa- ja ilmoitusmenettelyä yksityisten palveluiden valvonnan kohdalla kevennetään.</p> <p>Kuntien ja valtion valvontaviranomaisten yhteistyötä ja vuorovaikutusta kehitetään muun muassa ohjaus- ja arviointikäyntien kautta.</p> <p>Valvontakynnyksen ylitys ei voi perustua säädöksiä tarkentaviin tulkintaohjeisiin. Mahdolliset jälkivalvontatoimet käynnistetään tarvittaessa kokonaisarvion perusteella, kuitenkin potilasturvallisuutta vaarantamatta.</p>	<p>2016 STM</p>
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p>Kuntiin kohdistuvaa valvontaa koskevia säännöksiä sisältyy lukuisiin lakeihin. Kunnallista toimintaa valvovia viranomaisia ovat muun muassa aluehallintovirastot, ELY-keskukset, Valvira, Evira, Fimea, STUK sekä erityisvaltuutetut toimialoillaan sekä lisäksi kaikkea viranomaistoimintaa ja julkisen vallan käyttöä valvovat ylimmät laillisuusvalvojat eli eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oike-</p>	

	<p>uskansleri. Valvonnan toimivaltasäännöksissä on vaihtelua toimi-aloittain ja valvontaviranomaisittain. Voimassa oleva lainsäädäntö ei juurikaan ohjaa kuntiin kohdistuvan valvonnan toimintamallia.</p> <p>Keskeisimpiä kuntiin kohdistuvaa valvontaa koskevia säännöksiä sisältäviä lakeja ovat muun muassa sosiaalihuoltolaki (1301/2014 ja 710/1982), kansanterveyslaki (66/1972), erikoissairaanhoidolaki (1062/1989), mielenterveyslaki (1116/1990) ja laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977), laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994), laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015), tartuntatautilaki (583/1986), terveydensuojelulaki (763/1994), tupakkalaki (693/1976), elintarvikelaki (23/2006), eläinlääkintähuoltolaki (765/2009), kuntalaki (410/2015), pelastuslaki (379/2011), varhaiskasvatuslaki (36/1973), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)</p> <p>Toimenpide-ehdotus: Lainsäädäntöön sisällytetään valvonnan periaatteet sisältävät säännökset, joiden nojalla toteutetaan valvonnan uudet periaatteet eri hallinnonaloilla. Vastaavat valvonnan säännökset sisällytetään myös sellaisiin lakeihin, jotka koskevat kunnille jääviä tehtäviä ja joihin sisältyy hallinnon sisäisen valvontaviranomaisen oma-aloitteisen valvonnan mahdollistava toimivaltasäännös.</p> <p>- Valvontatoimintaa osaltaan ohjaavina tukimateriaaleina on käytössä suuri määrä suosituksia ja ohjeita. Pelkästään jo sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan tukena käytetään noin 140 erilaista sosiaali- ja terveysministeriön ja THL:n antamaa ohjetta tai suositusta ja Valviran tai Valviran ja aluehallintovirastojen yhteistä linjausta tai ohjetta. Näiden lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ohjauksen ja valvonnan tukena käytetään useita Fimean ja muiden alan toimijoiden ohjeita ja määräyksiä sekä Kuntaliiton kunnille suuntaamia sosiaali- ja terveydenhuoltoa tai sen järjestämistä koskevia ohjeita, suosituksia ja yleiskirjeitä.</p> <p>Toimenpide-ehdotus: Tarkistetaan ja tarvittaessa kumotaan tai uudistetaan kuntien valvonnassa käytössä olevat suositukset, ohjeet ja oppaat tässä toimenpideohjelmassa määriteltävien sääntelypolitiikan periaatteiden (Ks. Teema 7) mukaisiksi siten, että toimenpiteet on tehty sote- ja itsehallintoalueiden valvonnan osalta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain voimaantullessa ja muilla sektoreilla vuoden 2018 loppuun mennessä.</p>	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	Ohjauksen ja valvonnan periaatteiden ja toiminnan uudistamisen säästövaikutukset eivät ole tässä vaiheessa arvioitavissa.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 5.2	<p>Uudelleenorganisoidaan ja kootaan kunnille annetut ohjaus- ja valvontatehtävät keskushallinnon ja aluehallinnon uudistamisen ja itsehallintoalueiden perustamisen yhteydessä.</p> <p>- Hallituksen 7.11.2015 tekemien linjausten mukaisesti SM, STM, MMM, OKM, LVM ja YM arvioivat itsehallintoalueille siirrettävien tehtävien sisältöä ja toteuttamistapaa. Selvitys kohdistuu eri-</p>	<p>VM, STM, MMM, YM</p> <p>Keskus- ja aluehallinnon</p>

	<p>tyisesti alueellisiin ja kuntien lakisääteisessä yhteistyössä toteutettuihin tehtäviin. Selvitykset ulotetaan tarpeellisessa määrin kunnille annettuihin valvontatehtäviin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kuntien ja valtion työnjako selkiytetään ja päällekkäiset valvontatehtävät poistetaan - Tarkastellaan mahdollisuuksia siirtää kuntien vastuulle kuuluvia valvontatehtäviä valtion tai itsehallintoalueiden tehtäviksi ja purkaa samalla valtion ohjausjärjestelmiä. - Pääsääntönä yritystoiminnan ja ammatinharjoittamisen lupien ja valvonnan keskittäminen yhdelle hallinnon tasolle ja/tai yhdelle monialaiselle viranomaiselle - Valvontatehtävien organisatorisen kokoamisen rinnalla valvonnan toimintamallia muutetaan kaikilla toimialoilla kohti toiminnanharjoittajien tehokasta omavalvontaa <p>Esimerkkejä säädösmuutoksista ja selvityksistä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terveystieteiden tutkimuslain (763/1994) mukaista ilmoitusmenettelyä koskevia säännöksiä kevennetään poistamalla kunnallisen viranomaisen velvollisuus tehdä päätös ilmoitusten johdosta. Samassa yhteydessä keskusvirastojen ohjauksella mahdollistetaan suunnitelmallisesta valvonnasta luopuminen siltä osin, kuin se on terveyshaitan riskin osalta mahdollista. - Esiselvitys ympäristöterveydenhuollon valtiollistamisesta, raportti 30.9.2015, selvityksen pohjalta päätetään jatkotoimenpiteistä. Selvitysmiehen esitykset ympäristöterveydenhuollon järjestämisen ja ohjauksen vaihtoehdoista, valmis 30.11.2015. - Arvioidaan kunnissa syntyvä säästö kun elintarvikevalvonnan valvontatiheystarve vähenee elintarvikeyritysten riskiluokituksen muutoksen kautta. - Eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen puitteissa selvitetään eläinsuojeluvalvonnan järjestäminen (osa ympäristöterveydenhuoltoa) 2016 alkupuolella. - Kuntien ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmat laaditaan ensisijaisesti tukemaan kuntastrategiaa ja keskusvirastojen ohjaavien ohjelmien painoarvoa vähennetään. Kuntien raportointia valvonnasta kevennetään/helputetaan merkittävästi. - Ympäristönsuojelulain ja -asetuksen sekä eräiden muiden säädösten uudistaminen ja sujuvoittaminen - Maatalous- ja maaseutuhallinnon kehittämisehdotuksia on selvitetty ja väliraportti valmistui kesällä 2015. Valmistelutyöryhmä odottaa aluehallinnon rakenteellisten ratkaisujen etenemistä johdtopäätösten tekemiseksi. - Maatalous- ja maaseutuhallintoa tehostetaan (hallinnon organisointi, sähköinen asiointi, tukijärjestelmien yksinkertaistaminen) - 	<p>uudistuksen osana, vuodesta 2016 alkaen</p>
<p>Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset</p>	<p>Terveystieteiden tutkimuslaki (763/1994) Tupakkalaki (693/1976) Elintarvikelainsäädäntö Eläinlääkintähuollon lainsäädäntö Ympäristönsuojelulaki 27.6.2014/527, 3 ja 15 luku Vesilaki 27.5.2011/587, 5 ja 14 luku</p>	

	Jätelaki 17.6.2011/646, 24 § Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 24.1.1986/64 Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	Ympäristöterveydenhuollon osalta säästöarviot ovat riippuvaisia hallituksen linjausten perusteella tehtävästä valmistelusta. Valvonta- ja lupakohtaisten hallitusohjelman mukaisten kehittämissuunnitelmien talousarviovaikutukset tulisi arvioida tapauskohtaisesti (vaikutukset kyseisiä tehtäviä hoitavien virastojen toimintamenomomentteihin). Elintarvikevalvonnan riskiluokituksen muutoksen vaikutukset toteutuvat täysimääräisesti vuodesta 2020 alkaen, kustannusvaikutus -2,3 M€/v.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Valtion kuntiin kohdistaman ohjauksen ja valvonnan järjestelmä kevenee ja tehostuu samoin kuin koko julkisen hallinnon eri toiminnanharjoittajiin kohdistaman valvonnan järjestelmä. Hallinnon valta- ja vastuusuhteet selkiytyvät. Tehtäviä nykyistä suurempien kokonaisuuksien vastuulle kokoamalla mahdollisuudet resurssien joustavaan käyttöön ja uudelleen kohdentamiseen paranevat.	
Toimenpide 5.3	Muutetaan lupamenettelyjä ilmoitusmenettelyiksi ja luovutaan tarpeettomista luvista. Ilmoitusmenettelystä työstetään aidosti lupia kevyempi menettely. Ilmoitukset toteutetaan asiakaslähtöisesti ja sähköisesti. Toimija saa tehtyä kaikki tarvitsemansa ilmoitukset ”yhdeältä luukulta” ja viranomaisella on samanlaiset prosessit eri lakien mukaisille ilmoituksille. Erittäin vähäriskisessä toiminnassa luovutaan ilmoitusmenettelystä. Esimerkkejä toimenpiteeseen sisällytettävistä muutoksista: - Yhtenäistetään nykyisin erilaiset ilmoitusmenettelyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä (terveydensuojelulain muutos, toimenpide 1.13) - Yksityisten sosiaalipalvelujen ja yksityisen terveydenhuollon lupamenettelystä siirrytään yksityisten sote-palvelujen yhteiseen, kevyempään ja sähköiseen rekisteröintimenettelyyn. Samassa yhteydessä luovutaan kunnille kuuluneesta yksityisen terveydenhuollon toimintayksiköiden lupamenettelyyn liittyvästä tarkastusveloitteesta ja siirretään tarkastustehtävä nykymuotoista kevyempänä valtion tehtäväksi. Lainsäädäntöehdotuksen valmistelevalle työryhmälle toimikausi päättyy 31.12.2015. Ks. kohta 1.10. - YM:n osalta toimenpiteitä on käsitelty kohdassa 1.5 -	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset		
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.		

Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 5.4	Selvitetään erikseen mahdollisuudet valvonnan ulkoistamiseen eräissä tapauksissa	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Esimerkkejä lainsäädännöstä Terveysturvallisuuslaki Elintarvikelaki</p> <p>Muutetaan kunnain viranomaisvalvontaa säätelevää substanssilainsäädäntöä siten, että lainsäädäntö mahdollistaa ulkopuolisten asiantuntijoiden käytön valvontaa liittyvien rutiinitehtävien (esimerkiksi näytteenotto, mittaukset, jotkut tarkastukset) hoitamiseen. ulkopuolisten asiantuntijoiden osaamisesta tulee säätää samassa yhteydessä, kun niiden käyttö mahdollistetaan.</p> <p>Valvonnan ulkoistamista toteutetaan elintarvikevalvonnassa siten, että elintarvikeyritysten virallista valvontaa on mahdollista korvata todennetuilla laatujärjestelmillä ja auditoinneilla. Tämä mahdollisuus huomioidaan elintarvikelakiuudistuksessa ja otetaan käyttöön vuonna 2019. Elintarvikevalvonnan ulkoistamista kokeillaan jo sitä ennen huomioimalla laatujärjestelmien hyödyntäminen Eviran valvontasuunnitelmien perustana olevassa riskiluokituksessa.</p>	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	Elintarvikevalvonta: syntyvä säästö 2017: 0,1 M€; 2018 0,3 M€ ja 2020: 0,4 M€	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Viranomaisten tehtäviä voidaan siirtää ulkopuoliselle asiantuntijoille, joka mahdollistaa kuntien viranomaisten tehtävien vähentämisen.	

Teema 6	Vapaakuntakokeilun käynnistäminen ja innovaatioiden edistäminen	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<p><i>Hallitus käynnistää vapaakuntakokeilun, jonka tavoitteena on mahdollistaa kunnille palveluiden tuotanto- ja toimintatapojen kehittämisen nykyistä vapaammin ja laajemmin.</i></p> <p><i>Hallitus edistää uusien palveluinnovaatioiden syntymistä ja hyödyntämistä toteuttamalla laajasti kokeilutoimintaa mahdollistavalla säädös pohjalla.</i></p> <p><i>Mahdollistetaan palvelualoitteen käyttö määräaikaisena kokeiluna.</i></p>	
Tilannekuva	<p>Perustuslakivaliokunta on asettanut erilaisille kokeiluille perustuksiin perustuen tiettyjä reunaehtoja. Lisäksi on otettava huomioon myös perusoikeuksiin liittyvät tarkkarajaisuusvaatimukset.</p> <p>Palvelualoite on jo käytössä vapaaehtoiselta pohjalta joissakin kunnissa eikä aloitteen käyttöönotto edellytä lainsäädäntömuutoksia. Asiaa on selvitetty jo kuntalain kokonaisuudistuksen yhteydessä.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Kuntakokeilulaki (1350/2014) on voimassa 5.1.2015 – 31.12.2016. Laissa on tarkoin määritelty kokeiltavat poikkeamat lainsäädännöstä ja yksilöity kokeilukunnat. Jos kokeiluja halutaan tehdä pysyvästi ja nopeammin, laajemmin ja vapaamuotoisemmin, siihen tarvitaan erilliset säännökset, joiden puitteissa kokeiluja voidaan tehdä kevyemmillä menettelytavoilla.</p>	
Toimenpide 6.1	<p>Käynnistetään kuntien kokeilukulttuuria edistäviä prosesseja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään kokeilukulttuuria kunnissa jatkuvana prosessina yhteistyössä eri toimijoiden ja verkostojen kanssa. <ul style="list-style-type: none"> o Tulevaisuuden kunta –hankkeessa o Osana strategisia muutosprosesseja, muita kärkihankkeita ja reformeja o Osana tutkimus- ja kehittämistyötä - Vahvistetaan kokeilukulttuurin käsitettä, siihen liittyviä toimintamalleja, ajattelua ja asenteita kunnissa <ul style="list-style-type: none"> o Kehittäminen o Ennakkoluulottomuus o Asukaslähtöisyys - Kehitetään toimintatapoja, joilla kunnat voivat hyödyntää sääntelyn purkamisen antaman liikkumavaran palveluiden ja talouden näkökulmasta optimaalisesti. <p>Esimerkkejä kokeiluista:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Käynnistetään kuntien tehtävärakenteen kehittämistä koskevia kokeiluja - Kuntien ympäristön tilan seurannan kehittäminen <p>Ympäristön tilan seuranta kehitetään parhaillaan kustannustehokkaammaksi uusia menetelmiä ja toimintamalleja käyttöön ottamalla. Tarkkuudeltaan ympäristön tilan arviointiin soveltuvaa kaukokartoitusaineistoa on näillä näkymin käytettävissä viimeistään vuonna 2017. Aineistolla voidaan osittain korvata ja täyden-</p>	

	<p>tää nykyistä työvoimavaltaista seuranta. Perinteistä maastoseuranta pyritään korvaamaan myös mallintamalla ihmistoiminnan vaikutuksia olemassa olevia tietokantojen hyödyntäen esimerkiksi hajakuormituksen vesistövaikutusten osalta. Mallinnustyössä käytettävissä olevista resursseista riippuen kuormitusmalleja voidaan hyödyntää nykyistä huomattavasti laajemmin vuosista 2017-2018 alkaen. Parhailaan kehitetään myös mahdollisuuksia hyödyntää kansalaishavaintoja ja vapaaehtoistyötä ympäristön tilan seurannassa. Ensimmäiset kansalaishavaintoihin pohjaavat ympäristöseurantasovellukset saataneen käyttöön vuonna 2017. Lisäksi ympäristöseurantoja pyritään tehostamaan maastohavainnointia automatisoimalla. Edellä mainittujen uusien menetelmien avulla voidaan kuntien ympäristöseurannan toteutuskustannuksia ja kuormittavuutta vähentää.</p>	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>Tavoitellut säästöt syntyvät kunnissa, kun laissa säädettyjä toimintavapauksia hyödynnetään.</p> <p>Esim. Ympäristön tilan seurannan kehittäminen: vuonna 2018: 1-2 milj. euroa./vuosi</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 6.2	<p>Arvioidaan tarve vapaakuntakokeilua koskevalle HE:lle</p> <p>Tarve selkiytyy kokeilukulttuuria edistävien prosessien kehittymisen myötä sekä itsehallintoalueiden muodostamisen edetessä. Kuntien rooli ja tehtävät tulevaisuudessa määrittävät tarvetta vapaakuntakokeilulle.</p> <p>Sisältöaihiot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - määritellään reunaehdot eli ne lait, tehtävät ja velvoitteet, joissa kokeilu voidaan ottaa käyttöön - otetaan huomioon perustuslain ja perustuslakivaliokunnan asettamat reunaehdot - hyödynnetään pohjoismaisia kokemuksia <p>Ensisijaisesti kuntien tehtävien toteuttamistapaa koskevia velvoitteita puretaan muuttamalla suoraan lainsäädäntöä pysyvästi. Niissä tapauksissa, joissa sääntelyn purkamista ei voida toteuttaa suoraan muuttamalla pysyvästi lainsäädäntöä, käynnistetään kokeiluja lainsäädännön purkamis- ja väljentämismahdollisuuksien selvittämiseksi.</p>	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	Säästövaikutukset eivät ole tässä vaiheessa arvioitavissa.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		

Teema 7	Sääntelypolitiikan periaatteet ja kuntien tehtävien ohjauksen uudistaminen	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<p><i>Laaditaan kuntien sääntelypolitiikan periaatteet vuoden 2015 aikana. Käynnistetään ohjauksen pitkän tähtäimen uudistaminen.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kuntien tehtävien ohjauksen jatkuva pirstaloituminen ja yksityiskohtaistuminen katkaistaan.</i> • <i>Kuntien tehtäviä ohjataan pääsääntöisesti lainsäädännöllä ja täydentäen tarvittaessa asetuksilla</i> • <i>Suositusperusteisesta ohjauksesta luovutaan.</i> • 	
Tilannekuva	<p>Kuntien tehtävien ja velvoitteiden lukumäärä on vuosikymmenien aikana jatkuvasti lisääntynyt, aluksi hitaasti ja 1970-luvulta lähtien yhä nopeammin. Vuonna 2013 valmistuneen kartoituksen mukaan kunnilla oli vuonna 1970 114 tehtävää, v 1990 265 tehtävää ja v 2012 535 tehtävää. Tehtävien toteuttamista ohjaavia velvoitteita vuonna 2012 oli noin tuhat. Samalla kun tehtävien ja velvoitteiden määrä on jatkuvasti lisääntynyt, ne koskevat saman perustehtävän toteuttamista yhä pienempinä kokonaisuuksina ja yhä tarkemmin.</p> <p>Tehtävien ja velvoitteiden lisääntyminen ja laajentuminen on jatkunut vuoden 2012 elokuun jälkeen siten, että maaliskuuhun 2015 mennessä on kunnille annettu ennakkotiedon mukaan 39 uutta tehtävää tai tehtäviä laajentavaa säännöstä ja 55 uutta tai laajentavaa velvoitetta koskevaa säännöstä.</p> <p>Tehtäviä ja velvoitteita on pystytty myös vähentämään vuoden 2012 jälkeen siten, että tehtäviä supistettiin, helpotettiin tai poistettiin 16 säännöksellä ja velvoitteita kevennettiin 18 säännöksellä. Tästä huolimatta kuntien tehtävä- ja velvoiteohjaus ei ole kokonaisuutena keventynyt, vaan se on edelleen tiukentunut.</p> <p>V 2012 jälkeen tehdyt tehtäviä koskevat säädösmuutokset aiheuttivat vuositasolla kustannusten lisäyksiä julkiselle taloudelle 392 milj. euroa ja kunnille yhteensä 197,5 milj. euroa ottaen huomioon valtionosuudet ja muut valtion tuet, sen vuoden tasossa kun uudet säädökset ovat täysimääräisesti voimassa (2017). Kustannussäästöjä on kunnille aiheutumassa yhteensä 43,375 milj. euroa ja julkiselle taloudelle 80,5 milj euroa.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotukset	Suomen perustuslaki, kuntalaki, sektorikohtainen kuntien tehtäviä koskeva sääntely	
Teeman käsittely	Laaditaan kuntien sääntelypolitiikan periaatteet ja käynnistetään kuntien tehtävien ohjauksen pitkän tähtäimen uudistaminen.	
Toimenpide 7.1	<p>Laaditaan hallituksen hyväksyttäväksi ehdotus kuntien tehtävien ohjauksen koskevan sääntelypolitiikan periaatteiksi vuoden 2015 loppuun mennessä.</p> <p>Periaatteiden nojalla laaditaan vuoden 2016 aikana yhteistyössä ministeriöiden kesken tarkemmat kuntien tehtäviä koskevan säännösvalmistelun ohjeet VM:n keväällä 2015 antamien sään-</p>	<p>Ministeriöt</p> <p>2015</p>

	<p>nösvalmisteluohjeiden täydennykseksi.</p> <p>Ehdotus kuntien tehtäviä ohjaavan sääntelypolitiikan periaatteiksi:</p> <p>Kuntien tehtävien ja velvoitteiden määrän ja kustannusten jatkuva kasvu on muodostanut ongelman suhteessa julkisen talouden kanto-kykyyn. Tämän lisäksi toimintoja ovat hankaloittaneet ja kustannuksia kunnille ovat aiheuttaneet lainsäädännön pirstaleisuus, tehtävien toteuttamiseen liitetyt laajat ja yksityiskohtaiset velvoitteet sekä niiden joustamattomuus.</p> <p>Hallitus on käynnistänyt kärkihankkeen kuntien kustannusten karsimiseksi tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä. Hankkeessa laaditaan toimenpideohjelma, joka sisältää yksityiskohtaiset ehdotukset lainsäädännössä olevien tehtävien ja velvoitteita koskevien säännösten poistamisesta tai muuttamisesta siten, että tehtävät kevenevät ja menettelytavat helpottuvat.</p> <p>Jotta vastaisuudessa kuntien tehtäviä ja velvoitteita ei enää lisittäisi tai säänneltäisi kovin yksityiskohtaisilla ja joustamattomilla säännöksillä, hallitus hyväksyy kuntien tehtäviä ohjaavan sääntelypolitiikan periaatteet. Periaatteiden täydennykseksi laaditaan soveltamisohjeet ministeriöiden säädösvalmistelua suorittaville henkilöille.</p> <p>Kuntien tehtäviä ohjaavan sääntelypolitiikan periaatteet olisivat seuraavat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kunnille voidaan antaa tehtäviä vain lailla. Sitovassa lainsäädännössä määritellään vain toiminnan tarkoitus, tavoitteet, tulokset ja oikeudellisesti velvoittavat sisällöt. Toimittavat ja keinot tavoitteiden ja sisältöjen toteuttamiseksi jätetään pääsääntöisesti kuntien/toimeenpanijan päätösvaltaan. <ul style="list-style-type: none"> • Ohjeeseen: Näin turvataan kunnan kyky palveluiden järjestämiseen ja uusien toimintamallien kehittämiseen. • Ohjeeseen: Valtio pidättäytyy uusien tehtävien antamisesta kunnille. Mikäli uusia tehtäviä annetaan kunnille, rahoittaa valtio uudet tehtävät kokonaan (100%). • Ohjeeseen: Valtio pidättäytyy toimenpiteistä, joilla se siirtää kunnille vastuuta niille lainsäädännön mukaan kuulumattomista tehtävistä. 2. Laissa kunnille säädetyistä tehtävistä voidaan antaa vain tarkentavia säännöksiä asetuksella perustuslain 80 §:n ja 121 §:n mukaisesti. Asetuksella ei voida antaa kunnille uusia tehtäviä tai laajentaa kuntien velvoitteita. Kuntien taloudellisten velvoitteiden kannalta olennaiset kysymykset tulisi säätää lain tasolla. 3. Viranomaiset eivät anna kunnille säännöksiä tarkempia norminomaiseksi tulkittavia suosituksia tai tulkintaohjeita. Asiakirjasta tulee käydä selvästi ilmi sen informatiivinen luonne. Hyviä käytäntöjä ja toiminnan kehittämistä koskevaa tietoa levitetään viestinnän eri keinoin. <ul style="list-style-type: none"> • Ohjeeseen kirjataan tarkemmin, millaisia säädöksiä 	
--	--	--

	<p>koskevia viestinnän keinoja on käytettävissä.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Kuntien tehtäviin kuuluvia uusia yksilön subjektiivisia oikeuksia säädetään vain perustuslain sitä edellyttäessä. Kuntiin kohdistuvat velvoitteet tulisi säätää selkeällä ja täsmällisellä tavalla. <ul style="list-style-type: none"> • Ohjeeseen: Perustellaan subjektiivisen oikeuden suhde perusoikeuksiin. 5. Kuntia koskevassa lainsäädännössä kunta tulee nähdä yhtenä oikeussubjektina, kaikki palvelusektorit kattavana kokonaisuutena, joka organisoidaan ja jota johdetaan yhtenä kokonaisuutena. Kunnalle tulee jättää itsehallinnon edellyttämä harkintavalta päättää tehtävien organisoinnista, ja palvelujen tuottamistavasta sekä talouden suunnittelusta. 6. Turvataan rahoitusperiaatteen toteutuminen siten, että säädettäessä kunnille uusia tehtäviä, varmistetaan, että kunnilla on tosiasialliset edellytykset suoriutua näistä velvoitteistaan ja että kunnalle jää oikeus päättää omasta taloudestaan. <ul style="list-style-type: none"> • Ohjeeseen: Tuottavuusnäkökulma otetaan mukaan lainsäädäntöhankkeisiin. 7. Säädöksiä valmisteltaessa tehdään tarvittavat kustannusvaikutusarviot. Myös asetusten ja muiden oikeussäännösten kustannusvaikutusten arvioinnissa tulee sekä sisällöllisesti että menettelyllisesti käyttää samoja periaatteita kuin hallituksen esitysten kustannusvaikutusten arvioinneissa. Kaikki kuntia sitovat säädökset tulee käsitellä kuntatalousohjelmassa sekä kuntatalouden- ja hallinnon neuvottelukunnassa. <ul style="list-style-type: none"> • Ohjeeseen: Eri sektoreiden kehittämissuunnitelmissa arvioidaan niiden toteuttamisen aiheuttamat kustannusvaikutukset, koska kehittämissuunnitelmat ohjaavat ao. sektoreiden toimintapolitiikkaa ja säädösvalmistelua. 8. Säädösten vaikutusarvioinnissa arvioidaan myös vaikutukset kuntalaisiin ja asiakkaisiin. 	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	Kuntien hoitaessa tehtäviä olosuhteiden ja tilanteiden mukaisesti tarkoituksenmukaisesti syntyy toiminnassa säästöjä. Säästöjen suuruuden arviointi on erittäin vaikeaa. Euromääräistä arviota ei tulevasta lainsäädännöstä voida tehdä.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Tavoitteena on saada aikaan sääntelypolitiikan muutos koko valtioneuvostossa, eri ministeriöiden lainsäädännön valmistelussa koskien kuntien tehtävien ohjausta. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa ei enää yksityiskohtaisesti ohjata kuntien tehtävien toteuttamisen menettelytapoja eikä synny säädöksiä alemmantasoista norminomaista ohjeistusta.	
Toimenpide 7.2	<p>Ministeriöt käyvät läpi suositukset ja ohjeet ja korjaavat ne sääntelypolitiikan periaatteen mukaisiksi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ministeriöt käyvät läpi voimassa olevat ministeriöiden ja valtion viranomaisten antamat suositukset ja laaditut oppaat ja kumoavat ne tai korjaavat ne edellä mainittujen sääntelypolitiikan periaatteiden mukaisiksi. - Keskeistä on luopua toimitiloja ja henkilöstöä koskevista norminomaisiksi tulkittavista suosituksista tai tulkintaohjeista. - Erikseen toteutetaan toimenpideohjelman teeman 5 mukainen 	<p>VM, STM, OKM, YM</p> <p>2016</p>

	<p>kuntien ohjaukseen ja valvontaan liittyvien suositusten ja ohjeiden tarkistaminen ja toimenpiteessä 4.2 kirjattu asumispalveluihin liittyvien suositusten ja ohjeiden tarkistaminen.</p> <p>- Opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää opetussuunnitelman perusteita koskevien toimivaltasäännösten tarkkarajaisuuden ja säädöstason.</p>	Säädösmuutokset toteutetaan vuonna 2017.
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	Osa säästöistä on arvioitu teeman 5 ja toimenpiteen 4.2 kohdalla. Muilta osin säästövaikutukset eivät ole tässä vaiheessa arvioitavissa.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		

Teema 8	Kuntien maksutulojen lisääminen	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<p><i>Vapautetaan kuntien maksupolitiikka. Lupa- ja valvontaviranomaistoiminnassa siirrytään kohti kustannusvastaavuutta.</i></p> <p><i>Lakeja, joissa voitaisiin siirtyä kustannusvastaavuuteen, ovat esimerkiksi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • laki yksityisistä sosiaalipalveluista • laki yksityisestä terveydenhuollosta • terveydensuojelulaki • elintarvikelaki • maankäyttö- ja rakennuslaki • maa-ainelaki • Ympäristönsuojelulaki • merenkulun ympäristönsuojelulaki • vesilaki • jätelaki. 	
Tilannekuva	<p>Kuntien mahdollisuudet kattaa toiminnasta aiheutuvia kustannuksia vaihtelevat hallinnonaloittain.</p> <p>Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusta perittäviä maksuja nostetaan siten, että kuntien asiakasmaksutulot kasvavat 150 milj. euroa. Muutokset tulevat voimaan 1.1.2016 lukien. Lisäksi asiakasmaksuihin tehdään lainmukaiset indeksitarkastukset 1.1.2016 lukien.</p> <p>Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta uusille, perustettaville itsehallintoalueille vuodesta 2019 lukien. Sote-palvelujen rahoitusta kokonaisuutena pohditaan uudistukseen liittyen. Tässä yhteydessä toteutetaan tarvittavat muutokset asiakasmaksujärjestelmään.</p> <p>Kunnat perivät päivähoidonmaksuja varhaiskasvatuksesta ja aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja. Maksujen määräytymistä muutetaan lainsäädännöllä 1.8.2016 alkaen siten, että kuntien maksutuottokertymä kasvaa varhaiskasvatuksessa noin 54 miljoonaa euroa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan maksutuotot kaksinkertaistuvat. Osassa opetustoimen maksuista ei ole asetettu euromääräistä ylärajaa, vaan maksujen tulee olla kohtuullisia, esim. vapaassa sivistystyössä. Suurin osa opetukselta/koulutuksesta on maksutonta oppilaalle/opiskelijalle.</p> <p>Kunta voi periä ympäristönsuojelulain valvonnasta maksuja ympäristöluvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä, laadittuun valvontaohjelmaan perustuvasta ympäristöluvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan määräraikaistarkastuksista ja muista tarpeellisista tarkastuksista sekä muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta. Maksut voivat vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Täyskatteisuuteen on poikkeuksena ns. mikroyrityksiin kohdistuva valvonta. Niillä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka palveluksessa on enintään 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.</p>	

	<p>YSL 206 §:n perustelujen mukaan maksuja tulisi kohtuullistaa suhteessa toiminnan laajuuteen ja luonteeseen. Käytännössä maksut olisivat kotitalouksilta ja pieniltä yrityksiltä enintään puolet silloinkin, kun maksut muutoin ovat täyskatteisia.</p> <p>Jätelain mukaan jätehuollon järjestämisestä kunnan on perittävä jätemaksua, jolle katetaan sille tehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Kunnan suorittama jätelain valvonta (roskaantuminen, jätteiden keräyspaikkojen valvonta) ei ole säädetty maksulliseksi.</p> <p>Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2012 (V. 2013 tiedot!)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ympäristöterveydenhuollon toimintamenot olivat kunnille n. 97 milj euroa, josta kuntien nettomenot olivat noin 80 milj euroa - ympäristönsuojelun toimintamenot olivat 71 milj euroa, josta nettomenot 46 milj euroa - rakennusvalvonnan toimintamenot 83 milj euroa, josta nettomenot 17 milj euroa. <p>Kunnat voisivat vähentää aiempaa aktiivisemmalla maapolitiikalla yhdyskuntarakentamisesta (infran ja palvelujen rakentamisesta) aiheutuvia kustannuksia.</p> <p>Pääosa alueen pelastusviranomaisten (pelastuslaitosten) suorittamasta suunnitelmallisesta valvonnasta, ml. jälkivalvonta, on maksullista. maksullista on myös kemikaaliturvallisuuslakiin perustuva lupailmoitusten käsittely ja tarkastukset. Valvonta- ja lupatehtävien lisäksi pelastuslaitokset voivat periä maksun hätäkeskukseen liitetyn automaattisen paloilmoittimen toistuvasti aiheuttamista erheellisistä hälytystehtävistä. Maksujen perimisestä ja maksujen suuruudesta pelastuslaitokset voivat päättää vapaasti. Maksujen määrittäminen perustuu todellisiin kustannuksiin ja pelastuslaitosten yhteiseen ohjeeseen.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotukset	<p>Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992), asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992)</p> <p>Terveyspalvelulaki (1326/2010), STM:n asetus lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutuksesta (1363/2011),</p> <p>Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009),</p> <p>Vammaispalvelulaki (380/1987), vammaispalveluasetus (759/1987)</p> <p>Perusopetuslaki (628/1998)</p> <p>Lukiolaki (629/1998)</p> <p>Ammatillisesta koulutuksesta annetun laki (630/1998)</p> <p>Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun laki (631/1998)</p> <p>Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998)</p> <p>Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)</p> <p>Terveysuojelulaki (763/1994)</p> <p>Tupakkalaki (693/1976)</p> <p>Elintarvikelaki (23/2006)</p> <p>Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990)</p> <p>Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)</p> <p>Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston maksullisista suoritteista (151/2012)</p> <p>Ympäristönsuojelulaki (574/2014) (ks. tilannekuva)</p> <p>Jätelaki (646/2011) (ks. tilannekuva)</p>	

	<p>Maankäyttö- ja rakennuslaki: Maksullisuudesta jo säädetty.</p> <p>Maa-aineslaki: Maksullisuudesta jo säädetty.</p> <p>Vesihuoltolaki: vesihuollon liittymisestä vapauttamishakemukset, muuten vesihuolto kustannetaan tulo- ja palvelu- maksuilla.</p> <p>Pelastuslaki 379/2011: Pelastuslaitos voi periä maksun mm. valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta.</p> <p>Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005, maksullisuudesta säädetty 131 §)</p> <p>Merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009) ja Itämeren suojelukomission (HELCOM) suositus (HELCOM Recommendation 28/1): Koskevat kuntien yhtiöittämisvelvollisuuden piirissä olevaa satamatoimintaa.</p> <p>Maastoliikennelaki (1710/1995)</p>	
Teeman käsittely	Kuntien maksupolitiikkaa vapautetaan. Muutetaan lainsäädäntöä siten, että kuntien mahdollisuudet periä maksuja toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen lisääntyvät.	
Toimenpide 8.1	<p>Vapautetaan kuntien maksupolitiikkaa ja laajennetaan palvelujen maksuperusteisuutta</p> <p>Ministeriöt käyvät läpi eri sektoreilla toiminnasta perittäviä maksuja koskevan lainsäädännön ja tekevät tarvittavat muutokset, jotka lisäävät kuntien mahdollisuuksia toiminnan kustannusten kattamiseen maksutoimilla.</p> <p>Esimerkkejä toimenpiteistä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sensori ym. maksujen perintä lukioissa yksittäistä koetta suorittavilta: Opetusministeriön maksuasetuksessa eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perusteista (1323/2001) ei ole mainintaa kyseisistä maksuista. Mahdollisista tutkintojen täydentäjistä aiheutuu lukioille kustannuksia. Säädetäisiin koulutuksen järjestäjille mahdollisuus periä kohtuullisia maksuja ylioppilastutkinnon suorittamisesta muilta kuin lukion opiskelijalta. - Selvitetään vieraskielisen koulutuksen lukukausimaksuja lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. - Kuntouttavan päivähoiton maksuja koskeva muutos: Kehitysvammalain mukainen erityishuolto rajattaisiin vain kehitysvammaisuudesta johtuvaan palvelutarpeeseen. Erityispalveluina myönnettäisiin vain sosiaali- ja terveyspalveluja, jolloin kaikki perheet maksaisivat normaalia tuloihin suhteutettua päivähoitomaksua, eikä maksutonta kuljetusta päivähoitoon enää järjestettäisi. Esitys on jo laskettu mukaan toimenpiteen 1.18 säästöarvioihin. - Laajennetaan mahdollisuutta periä käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä asiakkaan varaamasta sosiaali- tai terveystalvasta perittävää maksua. (Asiakasmaksulain muutos) - Muutetaan postilakia (44 §) siten, että kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi periä maksun rakennusvalvontaviranomaisen käsittelystä, joka koskee postilaatikon paikkaa koskevaa erimielisyyttä paikkaan tyytymättömän asianosaisen ja kirjepalveluiden yleispalvelun tarjoajan tai muun postiyhtymän välillä. 	OKM, Arvioitu voimaantulo aikaisintaan 1.1.17

	-	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>Mahdollisuudet maksutulojen lisäämiseen</p> <p>Täydentävien yo-kokeiden maksullisuus: Arvio on 0,15 milj. €/vuosi.</p> <p>Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä asiakkaan varaamasta sosiaali- tai terveystalvasta palvelusta perittävää maksua koskeva säästöarvio: Alustava arvio maksutulon lisäyksestä n. 5 milj. euroa. Laskelmat tarkentuvat tarkempien käytitietojen saamisen jälkeen.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		
Toimenpide 8.2	<p>Siirrytään lupa- ja valvontaviranomaistoiminnassa kohti kustannusvastaavuutta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ympäristöterveydenhuollon (tupakkalaki, elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki) valvonnan maksullisuuteen liittyvää lainsäädäntö muutetaan siten, että pelkästään tarkastuksiin liittyvän suoriteperustaisen maksun sijasta kunnan tulee periä toiminnanharjoittajilta vuosittaista valvontamaksua (vero), jolla katetaan valvonnan (tarkastukset, näytteenotto, ohjaus, neuvonta, koulutus jne.) kustannukset. Tupakkalain osalta asiaa koskeva hallituksen esitys menee Eduskuntaa syysistuntokaudella. Jos Eduskunta hyväksyy uuden menettelyn, elintarvike- ja terveydensuojelulakiin tehdään vastaavat muutokset kevälistuntokaudella 2016. - Ympäristönsuojelulain 205§:n muutos siten, että kunta voi periä maksun myös onnettomuus-, haitta ja rikkomustilanteissa tehtävistä tarkastuksista. Maksun periminen voisi kohdistua kuitenkin vain lupa- tai rekisteröintivelvolliseen toimintaan. - Jätelain mukaisen valvonnan maksullisuus/jätelain muutos: Mahdollistetaan valtion ja kunnan valvontaviranomaiselle valvontamaksujen periminen jätelain edellyttämistä tarkastuksista ja valvonnasta. Maksu voitaisiin periä esimerkiksi jätelain 8 luvun (roskaantuminen) ja 124 §:n (määräajoin tehtävät tarkastukset) mukaisista tarkastuksista sekä yksittäiseen määräykseen ja hallintopakkoon liittyvistä tarkastuksista ja asian käsittelystä (kiellot, teettämiset, keskeytys, 125, 126 ja 129 §) - Vesihuoltolain mukaiset vapautuspäätökset muutetaan maksullisiksi - Vesiliikennelain mukaisen lupien (kilpailujen järjestäminen) maksullisuutta tarkastellaan vesiliikennelain uudistamisen yhteydessä - Maastoliikennelain (1710/1995) muutos siten, että kunta voi periä maksun lain 30 §:n mukaisesta moottorikäyttöisten ajoneuvojen kilpailu ja harjoitusluvasta. Vaihtoehtoisesti osana lupamenettelyjen keventämisen- ja sujuvoittamistoimenpiteitä tarkastellaan edellytyksiä siirtyä ilmoitusmenettelyyn maastoliikennelain 30 §:n tarkoittamien kilpailujen ja harjoitusten järjestämisessä. <p>-</p>	2016
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>Terveydensuojelulain, tupakkalain ja elintarvikelain mukaisen valvonnan yhteisen maksukertymän lisääntyminen arviolta noin 7 M€.</p>	

	<p>Ympäristönsuojelulain 205§ muutos: Säästöarvio on 1,1 - 2,2 M€ /vuosi</p> <p>Jätelain muutos: 2,4 – 4,8 M€ (Kuntien kustannukset jätelain valvonnasta v. 2012 olivat 4,83 M€)</p> <p>Vesihuoltolain mukaiset vapautuspäätökset: 0,25 M€/vuosi, 2017 - 2020 yhteensä 1 M€.</p> <p>Maastoliikennelaki: Kuntaliiton arvion mukaan säästövaikutukset ovat noin 0,15 – 0,19 Me /vuosi muutettaessa lupa maksulliseksi tai siirryttäessä ilmoitusmenettelyyn. Tarkempi kustannusarvio saadaan vasta lainvalmisteluvaiheessa menettelytavan täsmentyessä.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Maksullisuuden muuttamisella pelkäästään tarkastuksiin kohdistuneista maksuista myös muuhun valvontaan muuttaa viranomaisvalvonnan maksullisuutta kohti kustannusvastaavuutta. Tämä lisää kuntien maksukertymää ja samalla jakaa maksukuormaa kaikkien suunnitelmallisen valvonnan piiriin kuuluvien toimijoiden kesken nykyisen vain tarkastettujen kohteiden sijaan. Valvonnan yleisen maksullisuuden lisääntyminen ohjaa valvontaa tarkastamisesta kohti joustavampia valvontakeinoja, jolla parannetaan valvonnan vaikuttavuutta ja riskiperusteisuutta.	
Toimenpide 8.3	<p>Liikkumista tukeviin palveluihin säädetään tulorajat. Toteutus kuitenkin siten, että pieni- ja keskituloisten mahdollisuudet liikkua turvataan.</p> <p>Niistä henkilöistä, joille liikkumista tukevia palveluja tarjotaan, ei ole sosiaalihuoltolaissa tarkkoja säännöksiä. Tulorajojen asettaminen kuntien ohjeistuksella ei ole sallittua. Kunnissa on kuitenkin tarve kohdentaa kuljetuspalveluja ja muuta tukea sitä eniten tarvitseville.</p> <p>Kunnat järjestivät sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluja (nyk. liikkumista tukevat palvelut) vuoden 2014 aikana yhteensä 24 176 henkilölle (Sotkanet). Tuen saajat ovat pääasiassa iäkkäitä henkilöitä. Kuljetuspalvelujen määrä on keskimäärin arviolta 4 matkaa/kk/saaja ja kunnan kustannus noin 25 €/matka.</p>	STM
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Sosiaalihuoltolaki	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>Jos oletetaan, että liikkumisen tuen palveluihin tulisi noin 1 500 euron tuloraja (tulokäsite sama kuin kotihoidossa), arviolta 8 000 henkilöä poistuisi palvelun piiristä.</p> <p>Säästö palvelujen kustannuksissa olisi arviolta 8 000 henkilöä x 3 matkaa * 12 KK x 25 euroa eli 7,2 M€ vuodessa.</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot		

Teema 9	Julkisesti tuettujen henkilökuljetusten uudistaminen	Aikataulu ja vastuutahtot
Hallitusohjelma	<p><i>Hallitus uudistaa julkisesti tuettuja (valtio, kunnat, Kela) henkilökuljetuksia tavoitteena kymmenen prosentin säästö vuodesta 2017.</i></p> <p><i>Uudistus toteutetaan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>digitalisaatiota hyödyntämällä ja</i> • <i>mahdollistamalla uudenlaiset, markkinaehtoiset ja innovatiiviset palvelukonseptit kehittämällä lainsäädäntöä</i> <p><i>Lainsäädäntöä kehitetään toteuttamalla henkilö-, posti- ja tavarakuljetuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus.</i></p>	
Tilannekuva	<p>Julkisesti tuetut alueelliset henkilökuljetukset jakaantuvat kahteen ryhmään: valtion tai kuntien tukemaan kaikille avoimeen joukkoliikenteeseen sekä nk. erityisryhmille korvattaviin kuljetuksiin.</p> <p>Laki ei velvoita kaikille avoimen joukkoliikenteen järjestämiseen. Jos sellaista järjestetään, sovelletaan joukkoliikennelakia. Toimivaltaisia viranomaisia (liikenteen järjestämisestä vastaavat kunnat ja ELY-keskukset) on tällä hetkellä noin 50. Ne on määrätty tekemään yhteistyötä alueen muiden kuntien kanssa. Erityisryhmille turvattavista palveluista ja niiden rahoituksesta säädetään OKM:n ja STM:n hallinnonalojen lainsäädännössä.</p> <p>Kustannukset ovat kasvaneet noin 10 prosenttia vuosittain. Kustannuksia lisää väestön ikääntymisen aiheuttama lisääntyvä palvelutarve sekä palvelujen keskittyminen yhä suurempiin kuntakeskuksiin. Avoin tuettu joukkoliikenne ei sovellu riittävän hyvin kaikille matkustajille, lakisääteisiä kuljetuksia hoidetaan erikseen ilman yhteyttä joukkoliikenteeseen tai joukkoliikenne on loppunut kokonaan rahoituksen tai matkustajien vähennyttyä. Lakisääteiset kuljetukset on jouduttu hoitamaan kalliina yksilökuljetuksina. Jos kustannusten kehitykseen ei puututa, se johtaa vääjäämättä palvelutason laskuun ja omavastuiden nousuun. Monet lakisääteiset kuljetukset voitaisiin hoitaa tehokkaammin ja silti laadukkaasti, jos ne olisi koordinoitu paremmin joukkoliikenteeseen. Samalla helpotettaisiin sellaisten henkilöiden liikkumista, joilla ei ole lakisääteisiä oikeuksia kuljetuspalveluihin.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö, asetukset ja suositukset	<p>LVM:n vastuulla on liikennepalveluiden tuottamista koskeva lainsäädäntö. Sekä henkilöiden että tavaroiden kuljettamista on säädelty mm. edellyttäen erilaisia lupamenettelyitä.</p> <p>Joukkoliikennelaisissa (869/2009) säädetään linja-autoliikenteen harjoittamisesta. Joukkoliikenteen harjoittaminen eli ammattimainen henkilöiden kuljettaminen tiellä linja-autolla on luvanvaraista toimintaa. Joukkoliikennelaisissa (869/2009) alalle tulon edellytyksenä on joukkoliikennelupa tai yhteisön liikennelupa. Lisäksi kansallisen lainsäädännön nojalla edellytetään tietyissä tapauksissa reittiliikennelupaa tai kutsujoukkoliikennelupaa. Joukkoliikennelain mukaan kuntien ja ELY-keskusten hankkima avoin joukkoliikenne on järjestettävä puhtaasti markkinaehtoisesti ilman julkista tukea tai hankintalainsäädännön ja joukkoliikennelainsäädännön mukaisesti kilpailuttaen, jos palveluihin käytetään yhteiskunnan varoja.</p>	

Taksiliikenteen harjoittaminen on luvanvaraista toimintaa, jota säännellään taksiliikennelaitilla (217/2007). Taksien lupamäärät on säännelty. Lisäksi taksiliikennettä koskee muun muassa asemapaikkavelvoite ja enimmäistaksa.

Tavaraliikenteen harjoittaminen on luvanvaraista toimintaa, jota säännellään kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetussa laissa (693/2006). Tavaraliikennelupa vaaditaan muun kuin oman tavaran kuljettamisesta maksua vastaan. Luvanvaraisuudesta voidaan tietyin ehdoin poiketa. Tavaraliikenteen luvanvaraisuudesta säädetään EU-tasolla, minkä lisäksi asiasta on kansallista sääntelyä tavaraliikennelaitissa.

Lisäksi kuljetustoimintaa koskevat kuljettajien ammattipätevyyksiä koskevat lait sekä ajoneuvolain (1090/2002) eräät säännökset. Kirjelähetyksiä koskeva postitoiminta on luvanvaraista toimintaa. Postilaitissa (415/2011) säädetään postin yleispalvelusta ja postipalvelujen tarjoamisesta.

Erityisryhmille turvattavista palveluista ja niiden rahoituksesta säädetään **STM:n ja OKM:n** vastuulla olevan lainsäädännön mukaisesti seuraavasti:

Sosiaalihuoltolaitissa (1301/2014) säädetään liikkumista tukevista palveluista (23 §). Liikkumisen tukea voidaan sosiaalihuoltolain nojalla järjestää (1) julkisen liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla, (2) saattajapalveluna, (3) ryhmäkuljetuksina, (4) korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset tai (5) muulla soveltuvalla tavalla tai edellä mainittujen eri toteuttamistapojen yhdistelmillä.

Vammaispalvelulain (380/1987) perusteella kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen. Kunta voi järjestää kuljetukset sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun laissa (733/92) tarkoitetulla tavalla tai korvaamalla vammaiselle henkilölle taksilla, invataksilla tai vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset (vammaispalveluasetus 759/1987).

Kehitysvammalain (519/1977) perusteella järjestetään kehitysvammaisille henkilöille laissa tarkoitetun erityishuollon saamiseksi välttämättömät kuljetukset.

Lisäksi vammaisten henkilöiden liikkumista voidaan tukea oman auton hankinnan tuella. Auton hankintaan voi saada tukea useista eri viranomaisten hallinnoimista tukijärjestelmistä, joissa tuen saantikriteerit ovat erilaiset. Keskeisimmät tuen muodot ovat autoverolain (1482/1884) mukainen autoveron palautus ja autoveron huojennus sekä vammaispalvelulain mukainen tuki auton hankintaan sekä välttämättömiin muutostöihin.

Terveydenhuollon kuljetukset: Terveydenhuollon kuljetuksiin (potilassiirrot) käytetään arviolta 20 milj. euroa vuodessa, josta valtionosuus on 5,9 milj. euroa ja kuntien osuus 14,1 milj. euroa vuodessa.

Kansaneläkelaitos korvaa sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella sairauden, synnytyksen, raskauden tai kuntoutuksen vuoksi tarpeellisen matkan kustannuksia vakuutetulle. Sairausvakuutuslain matkakorvauksia maksettiin vuonna 2014 yhteensä 304 miljoonalla eurolla.

	<p>Perusopetuslain 32 §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää oppivelvollisuusikäisille oppilaille maksuton koulukuljetus. Järjestämisvelvollisuus koskee esiopetusoppilaita ja perusopetusta tai lisäopetusta saavia oppilaita, joiden koulumatka on viittä kilometriä pitempi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä avustus.</p> <p>Koulumatkatuesta on säädetty laissa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta (48/1997). Koulumatkatuki korvaa päivittäisten koulumatkojen kustannuksia. Kela maksaa koulumatkatukea ammatillisessa oppilaitoksessa ja lukiossa opiskeleville. Koulumatkatukea voi saada, kun yhdensuuntainen koulumatka asunnolta oppilaitokseen on vähintään 10 kilometriä ja koulumatkojen kustannukset ovat yli 54 e/kk.</p>	
<p>Toimenpiteet 9.1 ja 9.2</p>	<p>Uudistetaan henkilö-, posti- ja tavarakuljetuksia koskeva lainsäädäntö sekä: Suunnitellaan henkilöliikennehankintoja suurempina kokonaisuuksina ja yhteistyössä eri tahojen kesken sekä kehitetään hankintoja</p> <p>Henkilö- posti- ja tavarakuljetuksia koskevaa lainsäädäntöä on tarkoitus uudistaa niin, että liikennemarkkinoita koskeva lainsäädäntö yhdistetään yhdeksi laiksi. Lakia kutsutaan Liikennekaareksi. Tavoitteena on nykyistä asiakaslähtöisempi toimintamalli, jossa asiakkaalla on käytössään tarpeen mukaiset kuljetuspalvelut edullisesti. Tarkoituksena on arvioida uudelleen palveluiden tuottamista koskevaa sääntelyä sekä lisätä palvelujen markkinaehtoisuutta. Digitalisaatiota lisäämällä ja kehittämällä parannetaan palvelujen yhteentoimivuutta ja saavutettavuutta. Tavoitteena on parantaa nykyisin tuotettujen palvelujen laatua sekä luoda uusia palvelumarkkinoita. Samalla edistetään palvelujen saatavuutta myös harvaanasutuilla alueilla.</p> <p>Hanke liittyy hallituksen painopistealueeseen 5. Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen.</p> <p>Liikennekaari toteutetaan kolmessa vaiheessa, josta ensimmäinen vaihe on vaikutuksiltaan merkittävin. Hankkeen arvioitu sisältö on seuraava (täsmennyys säädöshankepäätöksessä marraskuun aikana):</p> <p>I- vaihe (HE kesäkuu 2016, voimaan 2017 alusta lukien)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuljetuspalvelumarkkinoita koskeva sääntely - erityisesti painopiste maaliikenteen liikennemarkkinoissa <ul style="list-style-type: none"> ○ Puretaan kilpailua rajoittava lainsäädäntö ja kevennetään julkista ohjausta niin että lähtökohtana on markkinaehtoisuus <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kuitenkin niin, että taataan julkisen ohjauksen keinot tilanteisiin, joissa riittäviä liikennepalveluja ei markkinaehtoisesti synny. ○ Edistetään digitalisaatiota ja sähköisesti välitettyjen kuljetuspalvelujen syntymistä ○ Mahdollistetaan henkilö- ja tavarakuljetusten yhdistäminen ja ketjuttaminen ○ Liikennemarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi ja arvioimiseksi tarpeellisen tiedon keräämisestä ja käyttämisestä annetaan tarkemmat säännöt. ○ Kiirehditään rautatieliikennemarkkinoiden kilpailun avaamista. 	<p>LVM: ke- vät/2016. Voimaan 1/2017.</p>

	<p>II- vaihe (HE keväällä v.2017, voimaan v.2018 alussa)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhtenäistetään ja täydennetään tiedon käyttöä, luovutusta ja rekistereitä koskevat säännökset siltä osin kuin näitä ei ole käsitelty 1. vaiheessa. <p>III-vaihe (HE keväällä 2018, voimaan v.2019 alussa)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varmistetaan, että liikennejärjestelmää ja siihen liittyviä digitaalisia palveluita koskevat tavoitteet ovat kattavasti tulleet huomioiduiksi liikennekaareissa. <p>OKM:n kanta: Uudistus tulee toteuttaa siten, että perustuslain suojaama oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen ja sivistyksellisiä oikeuskai eistävään koulumatkatukeen ei heikkene.Säästöt savutetaan toimintaa ja hallintoa tehostamalla.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	Ks. edellä voimassa olevan lainsäädäntö	
Säästöarviot ja säästöpotentiaali	<p>Vuonna 2013 koko julkinen tuki oli 1 108 milj. euroa, joka jakaantui seuraavasti:</p> <p>a) Avoin joukkoliikenne 330 milj. euroa, josta kuntien osuus 268,4 milj. euroa sekä valtion osuus 61,6 milj. euroa.</p> <p>b) Erityisryhmien tuki 778,2 milj. euroa, josta</p> <ul style="list-style-type: none"> • opetustoimi 276,9 milj, sosiaalitoimi 292,8 milj. sekä terveystoimi 208,5 milj. • kuntien osuus 446,2 milj. euroa ja Kelan osuus 332,0 milj. euroa. <p>Toimenpiteiden 1) ja 2) yhteisvaikutus: henkilökuljetusten uudistamisen yhteenlaskettuna tavoitteena on 10 %:n säästö vuodesta 2017 alkaen kohdistuen erityisryhmien kuljetusten tukemiseen 770 milj. euron tasoon. Säästöt kohdentuisivat erityisesti kunnille (44 milj. euroa) ja Kelalle (33 milj. euroa). Ottaen huomioon vammaislainsäädännön muutos, jolla tuettujen kuljetuspalvelujen määrä vähenee, kuntien säästöpotentiaali alenee vastaavasti 4 milj. eurolla. Kuntien säästöt olisivat siten 40 milj. euroa.</p> <p>Koska sosiaali- ja terveystoimeen liittyvien palveluiden tukia on 2/3 eli 500 milj. euroa, säästöjen realisoitumiseen vaikuttaa merkittävästi sote-uudistus. Samalla uudistus antaa mahdollisuuden myös muunkin julkisin varoin tuetun liikenteen taloudellisempaan hallintaan.</p> <p>Uudistettu lainsäädäntö mahdollistaisi säästöjen realisoitumisen asteittain vuodesta 2017 alkaen. Säästöjen toteutuminen riippuu eri alueilla voimassa olevien kuljetussopimusten päättymisen aikatauluista, ts. kuinka nopeasti kuljetukset voidaan kilpailuttaa kokonaisuuksina joustavasti ja tehokkaasti. Lisäksi matkojen yhdistelyn mahdollistavien ja asiakkaille kannustimia luovien sähköisten palveluiden – esimerkiksi sähköisen palvelusetelin – toteutumisen aikataululla on olennainen merkitys säästöjen aikaansaamiselle</p>	

<p>Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot</p>	<p>Julkisesti tuetut alueelliset henkilökuljetukset jakaantuvat kahteen ryhmään: valtion tai kuntien tukemaan kaikille avoimeen joukkoliikenteeseen sekä nk. erityisryhmille korvattaviin kuljetuksiin.</p> <p>Säädösuudistuksella on esim. seuraavat vaikutukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kilpailun lisääntyminen edistää uusien palvelukonseptien tuottamisen asiakkaalle edullisemmin • uusi malli mahdollistaa saman kuljetuspalvelun käytön riippumatta siitä kuka on rahoittaja (esim. koulukuljetuksiin voi osallistua myös muut) • Joukkoliikenteen ja yksittäisten liikennevälineiden käytön välimaastoon kehitetään edelleen mukautettuja joukkoliikennepalveluja, jotka ottavat huomioon asiakkaiden liikkumistarpeet, mutta myös yksilöllisen toimintakyvyn rajoitteiden edellyttämät erityisvaatimukset. Mukautetulla joukkoliikenteellä tarkoitetaan yksilöllisten liikkumistapojen ja perinteisen joukkoliikenteen välimaastossa olevia ratkaisuja, joita ovat esimerkiksi kutsujoukkoliikenne, palvelulinjat ja matkojenyhdistely. • uusien palvelukonseptien kehittymisen myötä saadaan ”täsmäpalvelut”; voidaan yhdistää esim. vanhuksille ja vammaisille tuotettavat terveyst- ja muut palvelut • mahdollistaa kunnan sisäisen ja välisen yhteistyön kuljetuspalvelujen tilaajana (yhteisiä hankintoja), SOTE-uudistuksessa realisoituu osittain • edistää kaikille avoimen ja edullisemmän joukkoliikenteen käyttöä. <p>Julkiseen kustannusten säästöihin vaikuttavat vahvimmin palvelujen digitalisointi ja yhteentoimivuuden lisääminen, sekä henkilö- ja tavarakuljetusten yhdistäminen ja ketjuttaminen.</p>	
--	---	--

Teema 10	Kuntien tuotantokustannusten mittariston kehittäminen	Aikataulu ja vastuutahot
Hallitusohjelma	<i>Hallitus toteuttaa valtakunnallisesti kuntien ja muun julkisen sektorin tuotantokustannusten mittariston, joka tekee kustannuksista ja laadusta läpinäkyvän sekä vertailukelpoisen.</i>	VM
Tilannekuva	<p>Kuntien ja kuntayhtymien palvelutuotannon tietopohjasta ei ole nykyisin saatavissa ajantasaista ja riittävän yksityiskohtaista tietoa palveluiden kustannuksista. Nykyisillä toimintamalleilla, jotka pohjautuvat tilastointiin ja manuaaliseen tietojen kokoamiseen, ei tietotuotantoa voida kohentaa.</p> <p>Meneillään olevassa Kuntatieto-ohjelmassa luodaan edellytykset palvelukohtaisen kustannustiedon tuottamiseksi ja tietojen automaattisen raportoinnin toteuttamiseksi yhteisin periaattein käyttäen XBRL-raportointimallia, joka palvelee sekä valtiotason päätöksentekoa että yleistä tilastointia.</p>	
Voimassa oleva lainsäädäntö ja ehdotetut muutokset	<p>Kuntiin kohdistuu noin 70 eri lakiin ja asetukseen perustuvaa raportointivelvoitetta, jotka sisältyvät tehtävistä annettuihin velvoitteisiin ja yleiseen tilastointiin.</p> <p>Kuntien taloustietojen osalta raportoinnin toteutus on asetuskohtaista ja kuvattu erityismääräyksin eri toimialoilla.</p> <p>Yleiset talouden kuvausta koskevat suositukset eivät ole velvoittavia.</p>	
Toimenpide 10.1	<p>1. Perustetaan palvelukohtainen kuntien tiedon keruujärjestelmä</p> <p>Sisältöaihe:</p> <p>Kuntien nykyinen raportointivelvollisuus Tilastokeskukselle muutetaan siten, että kunnat ja kuntayhtymät (myös tulevat itsehallintoalueet) velvoitetaan tuottamaan taloutta koskevat tietonsa (tilinpäätöstiedot ja palveluerittelyt) yhteiseen raportointipalveluun käyttäen XBRL-taksonomiaa ja muita yhteisiä taloustietoja koskevia koodistoja.</p>	<p>Q1/2016</p> <p>VM/KAO VM/JulkICT VM/BO</p>
Voimassa oleva lainsäädäntö, asetukset ja suositukset	Tilinpäätösraportointia ei ole säädelty. Kuntalaissa on kuitenkin velvoite taloustietojen julkaisemiseen yleisessä tietoverkossa ja Tilastolain nojalla kaikki julkisyhteisöt ovat velvollisia toimittamaan yleisessä tilastoinnissa tarvittavat tietonsa tilastoviranomaiselle.	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>Mikäli toimintatavan muutokset toteutuvat suunniteltua täydellisemmin, säästöpotentiaali kunnissa ja itsehallintoalueilla tietohuollossa ylläpidossa vuosina 2015 - 2019 yhteensä n. 70 miljoonaa ja raportoinnissa 3 miljoonaa vuonna 2025 verrattuna nykytasoon (n. 700 HTV). Arvioitu säästö suunnitelluilla toimenpiteillä tietohallinnossa on ja raportoinnissa on 14 milj. v.2020 verrattuna nykyiseen tasoon. Vuosina 2017 ja 2018 ei vielä kerry merkittäviä säästöjä, koska samaan aikaan perustetaan itsehallintoalueita ja uutta toimintamallia saadaan otetuksi käyttöön vasta 2018 alkaen. Samoin vuosina 2017-19 kunnat ja itsehallintoalueet joutuvat investoimiaan Kuntatieto-ohjelman tuotosten käyttöönottoon. Vuonna 2025 säästöpotentiaali on täysimääräisesti käytössä. Nopeuttaminen onnistuu säästöjen osalta vuodesta 2025 lähemmäs vuotta 2020, jos itsehallintoalueet saadaan aikaiseksi, niille heti käyttöön uuden toi-</p>	

	<p>mintamallin mukainen raportointi ja kuntien sekä itsehallintoalueiden talousraportointi käyttöönottoa toteutetaan normitetusti.</p> <p>Investointimenot 2020 asti: valtiolla n 5 miljoonaa ja kunnilla n. 23 miljoonaa. (Kuntien, kuntayhtymien ja itsehallintoalueiden investointi on pakollinen itsehallintouudistuksen seurauksena.)</p>	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>Palvelukohtainen kustannustieto on saatavissa päätöksentekoon palveluiden taloudellisuuden arvioimiseksi.</p> <p>Eri osapuolten käytössä on kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösrekisteri, josta kaikki viranomaiset (myös tilastointi) saavat tiedot käyttöönsä heti raportointihetkellä.</p> <p>Yhteiset määritykset ja tietojen tuotannon automatiikka parantavat tietojen vertailukelpoisuutta.</p>	
Toimenpide 10.2	<p>Liitetään valtion viranomaisten tiedonkeruu samaan yhteiseen järjestelmään</p> <p>Sisältöaihe:</p> <p>Myös valtion viranomaisten palvelu- ja toimialakohtaiset kustannustiedonkeruut (mm. OPH ja THL) yhdistetään samaan XBRL-raportointiin.</p> <p>Valtion viranomaisten perustiedonkeruista (mm. OPH ja THL) poistetaan päällekkäisyydet siten, että tieto kerätään vain yhteen kertaan ja pääosin sähköisesti (mm. todennetun osaamisen rekisteri, ylioppilastutkintorekisteri). Tämä koski mm. varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön tiedonkeruuta (perustietokysely). Muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 58 § sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009) 25 §.</p>	<p>Q1/2016</p> <p>VM STM OKM</p>
Voimassa oleva lainsäädäntö, asetukset ja suositukset	<p>Raportointia koskevat VM:n, STM:n ja OKM:n hallinnonalan säädökset ja määräykset.</p> <p>Raportointia koskevat OKM:n hallinnonalan säädökset ja määräykset.</p> <p>Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta</p> <p>Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta</p>	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	<p>Kunnille ja kuntayhtymille säästöpotentiaali raportoinnin tehostumisessa noin 18 miljoonaa, mikäli ylitetään nyt suunnitellut toimenpiteet raportoinnin keskittämisessä. Arvioitu säästö raportoinnin tehostumisessa n. 8,3 miljoonaa vuoteen 2020 mennessä (edellyttää aikaisemman toimenpiteen 10.1 toteuttamista). Säästöt syntyvät rinnakkaisten kunnan ja valtion välisten raportointiputkien alasajosta. Investointikustannuksia syntyy ensisijaisesti valtiolle, kun tietojen käyttöönottoa joudutaan muuttamaan. Kuntien kohdalla investointi sisältyy pääosin Kuntatieto-ohjelman tulosten käyttöönottoon. Raportoinnin laajennus muille toimialoille ei poikkea tämän hetkisen arvion mukaan merkittävästä nykyisistä ylläpitomenoista</p> <p>Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön tiedonkeruussa säästöpotentiaali raportoinnin tehostumisessa noin 4,8 miljoonaa euroa.</p>	

Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	<p>Kunnat raportoivat palveluistaan vain yhteen raportointiputkeen. Raportointiputki on sama, johon raportoidaan yritysten tilinpäätöstiedot (Tilinpäätösrekisteri) ja työnantajien palkkatiedot (Tulorekisteri).</p> <p>Kuntien, kuntayhtymien ja yksityisten koulutuksen järjestäjien raportoinnin kustannukset alenevat. Myös valtion työmäärä vähenee tiedonkeruiden automatisoituessa,</p>	
Toimenpide 10.3	<p>Tehostetaan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmää vähentämällä järjestelmän laskennallisia vaiheita</p> <p>Moniosaiset vaiheet aiheuttavat lisätyötä sekä kunnissa ja koulutuksen järjestäjillä että valtiolla. Rahoitusjärjestelmää kehitetään vähentämällä rahoitusjärjestelmän laskennallisia vaiheita, yksinkertaistamalla koulutuksen järjestäjien rahoituksen laskentaa ja vähentämällä tarvetta rahoituksen oikaisuihin ja muihin jälkikäteisiin korjauksiin. Muutokset vähentävä rahoituksensaajien ja valtionapuviranomaisten budjetointiin, tilinpäätösprosessiin ja rahoituksen oikaisuihin käyttämää työaika.</p> <p>Muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 48 ja 50 § sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009) 19 ja 20 §</p>	2017 OKM
Voimassa oleva lainsäädäntö, asetukset ja suositukset	<p>Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta</p>	
Säästöpotentiaali ja arvioidut säästöt.	Säästöpotentiaali noin 0,4 miljoonaa euroa.	
Tavoitellut vaikutukset ja vaikutusarviot	Kuntien, kuntayhtymien ja yksityisten koulutuksen järjestäjien raportoinnin kustannukset alenevat. Myös valtion työmäärä vähenee rahoitusprosessien vähentymisessä.	